

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ**

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної
онлайн-конференції***

***«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»***

09-10 листопада 2023 року

**м. Запоріжжя
2023**

Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» зареєстрована Державною науковою установою «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Повідчення № 337 від 04 липня 2023 року).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Колесник Юрій Михайлович – голова оргкомітету, ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Туманський Валерій Олексійович – співголова, проректор з наукової роботи Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Микола Олександрович – співголова, перший проректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Моргунова Світлана Андріївна – співголова, проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Рагіна Жанна Михайлівна – секретар, декан I міжнародного факультету Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної підготовки.

Васецька Лариса Іванівна – керівник Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гейченко Катерина Іванівна – завідувач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гриченко Ольга Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Литвиненко Ніна Павлівна – завідувач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, доктор філологічних наук, професор.

Соловійова Ольга Володимирівна – кандидат державного управління, доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Дмитрієв Вадим Сергійович – керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Реутська Яна Анатоліївна – провідний фахівець Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Пишнограєв Юрій Миколайович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Притула Віктор Анатольович – керівник Центру комп'ютерних технологій.

А 43 Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2023. – 122 с.
<https://doi.org/10.6084/m9.figshare.24599550>

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» з проблем впровадження сучасних новітніх технологій в навчальний процес під час підготовки здобувачів вищої освіти України та Європи. Особливої уваги заслуговують доповіді щодо нових методів, засобів і форм у викладанні української мови як іноземної в медичних вишах, її популяризації та «чистоти».

Матеріали збірника стануть у нагоді освітянам-предметникам.

За зміст і достовірність матеріалу відповідальність несуть автори тез.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ НАУКОВОМУ СТИЛЮ МОВЛЕННЯ БОЛГАРСЬКИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Інна Абрамова

доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Постановка проблеми. Запити іноземних студентів щодо навчання науковому стилю мовлення на заняттях з української мови сьогодні очевидні, тому що дозволяють вирішувати різні завдання в їх навчально- професійній діяльності.

Саме тому минулого навчального року у Центрі підготовки іноземних громадян був впроваджений курс «Науковий стиль мовлення» для болгарських студентів 2 курсу спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація».

Означений курс сприяє формуванню достатньої мовної бази і є основою для підготовки до складання ліцензійного іспиту «Крок 1».

Зацікавленість болгарських студентів науковим стилем мовлення обумовлена тим, що вони досить часто беруть участь у наукових конференціях, семінарах, на старших курсах виконують різні наукові проекти.

Мета дослідження: проаналізувати особливості навчання науковому стилю мовлення болгарських студентів на заняттях з української мови.

Однією з особливостей навчання науковому стилю мовлення є орієнтація на майбутню професію, ознайомлення болгарських студентів з науковим стилем мовлення на базі спеціальних дисциплін, зокрема біохімії, мікробіології, вірусології та імунології. Курс «Науковий стиль мовлення» зорієнтований на оволодіння іноземними студентами лексикою та синтаксичними конструкціями, необхідними для вивчення медико-біологічних дисциплін, вироблення умінь і навичок оперування термінологією професійного спрямування.

Результати дослідження. Під час навчання науковому стилю мовлення у болгарських студентів формуються комунікативні компетенції, які передбачають вміння користуватися всіма видами мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, говоріння, письмо), забезпечуючи оволодіння фаховою термінологією.

Вивчаючи курс «Науковий стиль мовлення», іноземні студенти усвідомлюють, що українська мова є засобом наукового спілкування. Тому метою навчання науковому стилю мовлення у медико-фармацевтичному навчальному закладі є те, щоб студенти вміли читати і перекладати наукову літературу зі свого фаху, розвивали навички монологічного висловлювання та діалогічного мовлення на навчально-професійну тематику.

Джерелом актуальної та фахової інформації для болгарських студентів є наукові тексти «Віруси», «Ендокринна система», Загальна характеристика галогенів», «Формені елементи крові», «Асиміляція», «Склад клітини» тощо, зміст яких відповідає матеріалу, який вивчається з певної дисципліни. Розуміння наукового тексту українською мовою, вміння його відтворити, складання номінативного та питального планів до нього, є для болгарських студентів необхідними видами мовленнєвої діяльності, і вимагає вироблення певних мовних навичок і вмінь.

Науковий текст є основою для створення певної комунікативної ситуації, під час якої потрібно не тільки зрозуміти текст, але й відтворити його в бесіді. Для розуміння й сприймання тексту студентам пропонуються використання лексико-граматичних конструкцій, наприклад:

розрізнати що? (O4), де? (O6), за чим? (O5);

відносити що? (O4), до чого? (O2);

поділяти що? (O4), на що? (O4), за чим? (O5).

На заняттях з наукового стилю мовлення відпрацьовуються мовленнєві моделі, які покращують результат навчання іноземних студентів.

Система післятекстових вправ, які пропонуються іноземним студентам, сприяє ефективному формуванню наукового стилю мовлення під час вивчення української мови.

Висновки. Отже, наукові тексти збагачують словниковий запас іноземців, зокрема термінологічний. Від змісту наукового тексту й наповнення його специфічною

термінологією та різними лексико-граматичними конструкціями залежить процес засвоєння болгарськими студентами наукового стилю мовлення.

Література

1. Васецька Л.І. Українська мова: науковий стиль мовлення. Частина II: практикум для слухачів-іноземних громадян довузівського етапу навчання /Уклад.: Л.І. Васецька, Д.О. Завгородня, Ю.В. Чорна. Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. 129 с. : іл.
2. Васецька Л.І. Граматика української мови: Навчальний посібник для студентів-іноземців вищих медичних закладів / Васецька Л.І., Алексєєнко Т.М., Сидоренко О.В. Запоріжжя, 2023. 206 с.
3. Голованенко Є.О. Науковий стиль мовлення (основний курс) для студентів-іноземців підготовчого відділення медико-біологічного профілю [Текст]: навч. посіб / Є.О. Голованенко, О.П. Коньок, А.В. Шевцова, Л.М. Яременко. уми: СумДУ, 2020. 104 с.

СТОРИТЕЛІНГ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Тетяна Алексєєнко

старший викладач кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна

Іноземні студенти українських ЗВО опановують українську мову для інклюзивного спілкування у відповідних комунікативних сферах. Цього можна досягти завдяки достатньо розвиненій комунікативній компетентності. Педагогічні умови викладання української мови як іноземної (УІМ) за останні роки суттєво змінилися. По-перше, відповідно до навчальних планів суттєво скорочено кількість аудиторних годин. По-друге, існують особливі стратегії навчання сучасної молоді з кліповим мисленням, яка сприймає інформацію одночасно різними каналами. По-третє, у сучасних ЗВО активно використовують змішане навчання. Окреслена ситуація зумовлює пошук технік навчання УІМ, які є найбільш ефективними для формування комунікативної компетентності іноземних студентів, зокрема в процесі навчання україномовної мови. Тож метою нашої доповіді є опис однієї з таких технік – сторітелінгу.

Наше теоретичне припущення підтверджує загальну гіпотезу про те, що, враховуючи педагогічні умови сучасних українських ЗВО, техніку сторітелінгу слід використовувати не як базову в навчанні УІМ, а для активізації вивчених лексичних одиниць і граматичних конструкцій, а також для розвитку мовленнєвих навичок у різних комунікативних сферах: соціально-побутовій, навчально-науковій, навчально-професійній. Наше теоретичне припущення також складається з двох часткових гіпотез: 1) активне використання конвергентних текстів на дистанційних заняттях з УІМ зробило б сприйняття іноземної мови більш орієнтованим на психічні особливості сучасного студента з його багатоканальною активністю в життєвому середовищі; 2) україномовний навчальний варіант модифікованої методики сторітелінгу можна використовувати з іноземцями будь-якого рівня володіння українською мовою, а також на різних етапах і формах навчання (як україномовної, так і англійськомовної).

Проведений експеримент детально описано у нашій попередній публікації [1], а зараз окреслимо результати використання техніки сторітелінгу у процесі навчання УІМ іноземних студентів ЗВО України.

Розроблена модифікована техніка сторітелінгу створила ефект максимального занурення у спілкування українською мовою для іноземних студентів: що сприяло розвитку монологічних мовленнєвих навичок. Успіх використання техніки сторітелінгу значною мірою залежить від того, наскільки обрана розповідь відповідає мовному та загальнокультурному рівню іноземних студентів. Наприклад, на початковому етапі особливо важливо повне розуміння почутого. Цього можна досягти шляхом підбору оповідань, лексики та граматики, які відповідають навчальній програмі з УІМ. Коли потрібно ввести нові елементи (слово, вираз чи граматичну конструкцію), необхідно негайно пояснити їх

багатонаціональним групам (які переважають в українських ЗВО) за допомогою мови-посередника. Тому новий лексико-граматичний матеріал пояснюється лише після введення його в контекст. Викладач-оповідач може перевірити розуміння, запропонувавши студентам відповісти на деякі запитання, давши синоніми/антоніми або переклавши деякі нові елементи. Не менш важливою для повного розуміння розповідної історії є швидкість мовлення диктора, яка має відповідати рівню володіння мовою іноземних студентів.

Під час експериментального навчання було з'ясовано, що запорукою ефективного мовлення є багаторазове відтворення через повторення. Іноземних студентів залучали до розповіді разом із викладачем за допомогою запитань. Отже, оповідачі не представляли розповідь як безперервний аудіотекст, а ставили запитання під час оповіді. Це створювало ефект спільного створення історії.

Експериментальне дослідження показало, що постійну навчальну активність і мотивацію забезпечують такі методичні дії викладача: а) встановлення та дотримання однакової структури заняття, побудованого за технікою сторітелінгу; б) послідовна реалізація етапів розповіді; в) інсценізація оповідань: розподіл ролей героїв оповідань між студентами; г) додавання нових деталей до сюжету оповідання; д) додаткова проєкція ситуацій і вчинків героїв на реальне спілкування студентів.

Ефективність техніки сторітелінгу також залежить від структури та змісту історії як мовної одиниці. Конвергентний навчальний текст повинен мати тематичну та ситуативно-комунікативну значущість; лексико-граматичне і синтаксичне наповнення відповідно до рівня володіння українською мовою та етапу навчання; специфічне структурно-семантичне наповнення (кілька топосів, коли та сама дія або дії повторюються, але додаються деякі уточнювальні елементи, такі як характеристики, обставини, характери тощо); систему ітерактивних запитань.

Також ефективність техніки сторітелінгу залежить від реалізації всіх етапів викладу наративних історій: текстового, інтерактивного та контрольного.

Таким чином, розроблена модифікована методика сторітелінгу підвищує ефективність навчання УМІ як в аудиторії, так і дистанційно, та створює внутрішню мотивацію до вивчення мови іноземними студентами з кліповим мисленням.

Література

1. Natalia Ushakova, Tetiana Aleksieienko, Iryna Kushnir, Iryna Zozulia, Tetiana Uvarova. Storytelling Technique in Teaching Ukrainian as a Foreign Language Remotely. *Theory and Practice in Language Studies*, 2022. Vol. 12. № 4. P. 629–638.

FOREIGN STUDENTS' MOTIVATION TO STUDY LATIN MEDICAL TERMINOLOGY

Inna Aponenko

Senior Lecturer at the Department of Language Training and Humanities, Dnipro State Medical University

Kateryna Shubkina

Lecturer at the Department of Language Training and Humanities, Dnipro State Medical University

Introduction. Today, the training of future medical workers requires mobile, constructive specialists who have a developed sense of responsibility for the fate of people and the country. All this became a prerequisite for important transformational processes taking place in the domestic educational sector. At the current stage of education modernization, a methodological restructuring of the educational process of the higher school is carried out, aimed at the personal development of students, the formation of key and subject competencies in them.

Purpose and tasks. The study of the Latin language is of fundamental importance for the general cultural development of foreign medical students, for their further successful mastery of the profession.

Results. At the initial stage of teaching Latin, the teacher implements a competence-based

approach that encourages students to work actively in the classroom and motivates self-development. Mostly, groups are formed from students from different countries (it can be Morocco, Israel, Uzbekistan). Thus, already in the first lesson, the teacher addresses communicative competence, for example, through knowledge of a foreign language – a comparison of the Latin alphabet with modern Romance and Germanic languages or a comparison of terms in different languages (Latin – Ukrainian – English – French): appendicitis – inflammation of the appendix intestines – appendicitis – appendicitis, etc. Also, students with knowledge of English (Israel, Uzbekistan) often perceive the Latin language through the prism of English, which leads to incorrect pronunciation of vowels (a, e, y), consonants (c, g, j, q, l) and letter combinations (oo, qu, ngu, ch, th, rh). Students from French-speaking countries (Morocco, Kenya, Gabon, etc.) have it a little easier, but they also have difficulties.

The curriculum provides only one lesson to study the alphabet and phonetics of the Latin language, and one lesson to study the rules for setting stress. All this involves the development and use of intensive forms of training, since correct pronunciation is a necessary condition for successful language acquisition.

In addition, the teacher must ensure successful group communication, enable students to apply their skills to master new knowledge. All this leads to the development and application of intensive and interactive forms of education (for example, a discussion, generalization conversation at the end of the lesson regarding the unification of medical terms, the use of Latin as the professional language of communication of modern doctors, etc.).

Interactive methods have a specific, foreseeable goal – to create comfortable learning conditions under which every foreign student feels his success, intellectual ability, which again motivates to master the material more successfully. For the formation of communication skills of foreigners, such types of work as compilation of notes and dictionaries, writing theses, participation in subject olympiads, competitions, design of presentations and reports are used.

Thus, in classes on the study of pharmaceutical terminology, not only tables are sometimes used as visual aids, but also the drugs themselves, so that foreign students can not only see, but also look at the drugs. Thus, students show the acquired prior knowledge, skills of working with a textbook, with a synopsis, evaluating their own educational and cognitive activity, the ability to help others, determine their advantages and disadvantages, etc.

Prescription forms for various types of drugs are shown: according to the state program “Affordable Medicines”, drugs of the “A” list, etc., warn about innovations in Ukraine regarding prescriptions. Students are given the opportunity to visit the pharmacy laboratory and learn about the production of powders, balms, ointments, etc.

Conclusions and further research prospects. All this is the basis that motivates foreign students to effectively apply their knowledge in practice: first of all, the ability to study, use educational and reference literature, cooperate with other students and the teacher. And this, in turn, makes it possible for the teacher to work productively in a foreign audience, and for students to better learn further anatomical, pharmaceutical, clinical lexical minimum and grammatical material.

Література

1. Апоненко І.М. Компетентнісно орієнтований підхід до викладання латинської мови іноземним студентам. *Науково-методичні проблеми мовної підготовки іноземних громадян: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 24-25 квітня 2018 р. Національний авіаційний університет. 2018. С. 26-28.*
2. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. *Народное образование. 2003. № 2. С.58-64.*
3. Шамшура С.Є. Компетентнісно орієнтований підхід до викладання української мови та літератури у профільному навчанні. 2017. URL: <http://biog.in.ua/hersonseka-zagalenoosvitnya-shkola-i-iii-stupeniv-1-hersonseko.html>

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вікторія Блідченко-Найко

доцент кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О.Богомольця

Тетяна Лозова

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О.Богомольця

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалії життя в умовах війни вносять свої корективи в організацію освітнього процесу, зумовлюють до швидкого адаптування викладачів та студентів до нових викликів у процесі навчання. Функціонування навчального процесу в умовах воєнного стану характеризується пошуком ефективних та результативних методів та прийомів зумовлених проблемами сьогодення. Усупереч найскладнішому часу в Україні навчальний процес у групах іноземних студентів відбувається у змішаному або дистанційному форматі навчання.

Метою дослідження є короткий огляд мультимедійних технологій викладання української мови як іноземної у вищій школі.

Одним із основних методів вивчення української мови як іноземної є використання комп'ютерних технологій. Мультимедійні технології – це один з напрямів інформаційних технологій, що найбільш динамічно розвивається на сьогоднішній день. Методичні переваги навчання українській мові за допомогою мультимедійних засобів свідчать, що цей метод має високий ступінь інтерактивного навчання, покращує швидкість засвоєння граматичних конструкцій. Також до переваг даного методу можна віднести можливість використання інтерактивного відео- та аудіо контенту у навчанні усному мовленню. Демонстрація фото, малюнків, схем, таблиць за певною комунікативною темою реалізує принцип наочності. Використання комп'ютерних мультимедійних технологій створює умови для інтерактивного спілкування, що на даний момент є найважливішою складовою навчального процесу.

Мультимедійні технології в процесі викладання української мови як іноземної у вищій школі містять електронні підручники, підготовлений викладачем матеріал, презентації, відео-матеріали, електронні інтерактивні дошки та ін.

Серед переваг електронних підручників: наочність подачі матеріалу, самоконтроль вивченого матеріалу, зворотній зв'язок, легкість у застосуванні та користуванні.

Презентація є ефективним засобом подачі граматичної та лексичної інформації, так як підібраний викладачем матеріал є найбільш спрямованим і доцільним до вимог професійно спрямованої спеціалізації. Для створення навчальних презентацій нами активно використовуються сучасні он-лайн ресурси. Серед таких ресурсів найпопулярнішими є: PowerPoint, PREZI, CANVA, KEYNOTE, PIKTOCHART, GOOGLE ПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Вдало підібрана і використана інформація у презентаціях урізноманітнить будь-яке заняття, при цьому стане доречним додатком на кожному з традиційних етапів заняття. Інформація, яка подається за допомогою мультимедійних презентацій, дає можливість охопити всі види мовленнєвої діяльності студентів (писання, читання, говоріння, аудіювання та переклад).

Досвід роботи показав ефективність відео-методу, оскільки основною перевагою цього методу є наочність інформації, що покращує сприйняття, а відтак, легше і швидше засвоюється.

Широко і ефективно застосовуються в навчальному процесі електронні інтерактивні дошки. Вони є універсальною мультимедійною технологією у процесі викладання української мови як іноземної. За допомогою електронної дошки матеріал подається у повному обсязі і чітко вимальовується на екрані, що мотивує кожного студента на активну діяльність під час заняття.

Серед допоміжних методів функції контролю, а також додатковим засобами спілкування є загальні чати, електронна пошта, де студенти мають можливість уточнити інформацію або поставити питання, що виникли в позааудиторний час.

Мультимедійні інноваційні технологічні засоби викладання української мови як іноземної дають можливість удосконалити методи подачі граматичної та лексичної інформації, практики говоріння, відпрацювання вимови, поповнення словникового запасу студентів. Інноваційні технології допомагають викладачеві української мови як іноземної коригувати навчальний процес, враховуючи можливості окремих студентів, реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні і забезпечити індивідуалізацію і диференціацію навчання.

Висновки. Мультимедійні технології у викладанні української мови як іноземної виконують такі важливі функції: підвищують мотивацію студентів до вивчення іноземної мови, покращують якість засвоєння матеріалу, розвивають пізнавальну активність студента, стимулюють студента у вивченні, пошуку та обробці інформації. Використання мультимедійних засобів у викладанні української мови як іноземної дозволяє за відсутності мовного середовища створити умови, максимально наближені до реального спілкування на іноземній мові.

Література

1. Васецька Л.І. Інноваційні освітні технології як чинник оптимізації мовної підготовки іноземців на довузівському етапі навчання. URL: <https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUK Ewix9KWO k7DuAhUdi8MKHZqaD8QFjAJegQIBxAC&url=http%3A%2F%2Fenpuir.npu.edu.ua%2Fbitstream%2F1234>
2. Лещенко Т. О. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної / Т. О. Лещенко, О. М. Шевченко // Мова. Свідомість. Концепт : зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. – Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. С. 250-25
3. Лещенко Т.О. Читаємо українською: посібник для іноземних студентів 1-2 курсів (соціокультурний аспект). Ч.ІІ. / Т.О.Лещенко, О.М.Шевченко, Г.М.Козуб. Полтава: ФОП Гаража М.Ф., 2019. 148 с.
4. Шевченко О. М. Педагогічні умови підготовки іноземних студентів-медиків у процесі вивчення української мови / О. М. Шевченко // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Інститут пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2019. Вип. 20. С. 178-187.
5. Переваги та недоліки мультимедійних засобів в освітній діяльності. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUK EwiC1MT_qbDuAhVhwosKHR0eDnAQFjACegQICBAC&url=https%3A%2F%2Ftehnologii.ucoz.org%2Fload%2Finformacijni_tekhnologiji%2Fperegagi_ta_nedoliki_multimedijnikh_zasobiv_v_osvitnij_dijalnosti%2F2-1-0-153&usq=AOvVaw0H8CQ__juRjQ9_WA69DCVm

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ

Лариса Богиня

директор навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян Полтавського державного медичного університету

Сучасний стан української вищої школи, зокрема й підготовка іноземних громадян, спонукають до пошуку нових шляхів як у питаннях формування контингенту здобувачів вищої освіти, так і створення навчального контенту, що відповідає потребам і вимогам забезпечення якісної підготовки фахівців певної галузі. Вимушений перехід від аудиторного навчання до надання освітніх послуг в он-лайн форматі (синхронному чи асинхронному) викликав активне оновлення навчально-методичного забезпечення, сприяв генерації нових ідей, зміні методичних підходів, перегляду педагогічних технологій у підготовці іноземних студентів.

Позаяк частина іноземних здобувачів освіти фізично перебуває на території України попри воєнний стан, продовжує навчатися в університетах і проходить практичну частину освітніх програм в клініках, питання формування комунікативної компетенції у професійній сфері для цієї категорії студентів продовжує залишатися актуальним і потребує подальшого вивчення, унормування та стандартизації.

Проблемі навчання української мови як іноземної з урахуванням майбутнього фаху присвячені наукові доробки багатьох українських науковців, зокрема Г. Онкович, Г. Швець, С.Варави, Л. Васецької, Т. Алексеєнко, Л. Мацько, І. Жогіної й багатьох інших.

Результатом дослідження комунікативних потреб іноземних студентів, що навчаються за ОПП «Медицина» і «Стоматологія» в ПДМУ, аналізу рівня мовної підготовки різних груп інокомунікантів до вивчення фундаментальних дисциплін і клінічної практики, стало створення комплексу навчально-методичних матеріалів з наукового стилю мовлення викладачами навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян Полтавського державного медичного університету.

Мета цієї статті – представити комплекс «Сходинки», який протягом останніх 5 років успішно апробований у процесі доуніверситетської підготовки іноземних громадян ПДМУ як в аудиторному, так і в он-лайн навчанні; спрямований на формування загальної лінгвістичної компетенції і мовленнєвих навичок у сфері майбутньої професії; забезпечує підґрунтя для формування професійної мовної особистості. Поділяємо твердження Г. Швець, що «становлення ... (професійної мовної особистості – далі ПМО) передбачає набуття професійних знань, оволодіння репертуаром усних і письмових текстів, комунікативними стратегіями, актуальними для конкретної професії, та розвиток особистісних рис, важливих для спеціаліста певної галузі» [4, с. 100].

До описуваного навчального комплексу входять:

- навчально-методичні посібники [1, 2, 3];
- навчальні презентації (початкові предметно-науковий курс містить презентації до кожного заняття, а базовий – до кожної теми);
- тренінгові матеріали на освітніх електронних застосунках Quizlett, Quizizz, Wordwall, Kahoot! тощо;
- тексти для читання (адаптовані наукові, науково-популярні, художні, зокрема деонтологічної проблематики);
- аудіовізуальні матеріали для формування навичок аудіювання і запису інформації на слух;
- тестові завдання для контролю рівня сформованості знань, умінь і навичок застосування лексико-граматичного матеріалу;
- контрольні матеріали для поточного, поетапного та підсумкового контролю;
- завдання для самостійної роботи.

Логіка представлення навчального матеріалу ґрунтується на дидактичних принципах комунікативності, практичної спрямованості навчання та врахування міжпредметних зв'язків, взаємопов'язаного навчання усіх видів мовленнєвої діяльності, науковості, системності, послідовності. Усі матеріали підпорядковані текстоцентричному принципу навчання мови як іноземної, текстовий матеріал попередньо адаптовано і розподілено за складністю, обсягом, узгоджено з відповідними фундаментальними кафедрами.

На основі багаторічних досліджень фахівців щодо навчання наукового мовлення іноземних громадян, нами виділено кілька рівнів групування об'єктів вивчення, зокрема: загальне поняття про предмет науки, що вивчається; якісна характеристика предмета; класифікація і належність предмета до класу; видові різновиди предметів; характеристика предмета за складом; характеристика процесів, характерних для досліджуваних предметів; взаємозв'язок і взаємозалежність досліджуваних явищ, характеристика предметів за їхніми властивостями; характеристика методів вивчення й опису предметів та явищ тощо.

Доступність навчальних матеріалів кожному здобувачеві освіти на сайті університету уможливорює роботу з ними в будь-якій точці світу 24/7. Презентації, електронні застосунки,

аудіовізуальні матеріали (як засоби унаочнення і диджиталізації освітнього процесу) сприяють швидкому запам'ятовуванню матеріалу, повному розумінню системних зв'язків, розвивають навички самостійної роботи. Під час опрацювання навчальних текстів формуємо вміння складання граф-логічної структури тексту, створення ментальних карток, хмар слів тощо. Система роботи з навчальним контентом постійно доопрацьовується й удосконалюється з урахування комунікативних потреб студентів на певному етапі навчання, викликів освітнього процесу, зумовлених зовнішніми чинниками, і спрямована на досягнення кінцевої мети навчання – формування достатнього для оволодіння фахом рівня комунікативної компетенції.

Література

1. Богиня Л. В. Сходинки. Початково-предметні курси з природничих дисциплін : навч. посіб. з української мови як іноземної / Л. В. Богиня. Полтава : ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2020. 118 с.
2. Богиня Л. В. Сходинки – 1. Базовий курс НСМ : навч. посіб. з української мови як іноземної / Л. В. Богиня, Т. В. Савицька, Л. В. Трусова. Полтава : ПДМУ, 2022. 124 с.
3. Богиня Л.В. Сходинки – 2. Базовий курс НСМ : навч. Посіб. з української мови як іноземної / Л.В. Богиня, Т.В. Савицька, С.А. Скальська, Л.В. Трусова. Полтава: ПДМУ, 2023. 160 с.
4. Швець Г. Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. Київ: Фенікс, 2019. 529 с.

ПРОБЛЕМИ АУДІЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННЮ

Людмила Богуславська

старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Лілія Сенік

доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

При навчанні іноземних студентів-медиків українській мові основною метою виділяється комунікативна, яка передбачає формування навичок та вмінь користуватися мовою як засобом спілкування. Однією із актуальних задач є мовна підготовка іноземних студентів (у тому числі з англійською мовою навчання) в навчально-професійній сфері – розвиток навичок та вмінь професійного діалогічного спілкування «Лікар – хворий».

Але оволодіння мовою на належному рівні, який дозволяє вільно вести розпитування пацієнта, дуже часто є недосяжною ціллю і має труднощі різнопланового характеру. Це пояснюється, перш за все, тим, що студенти з англійською мовою навчання оволодівають базовими мовними знаннями на I-III курсах паралельно з вивченням профільних дисциплін, а це веде до великого навантаження та до недостатньо високого рівня оволодіння українською мовою.

В даному аспекті навчання можна говорити про труднощі в галузі мовлення, а також аудіювання, тобто розуміння мови співрозмовника на слух та вміння адекватно на неї реагувати. Практика показує, що в навчальному процесі більше уваги приділяється навчання мовним навичкам та вмінням говоріння, воно достатньо забезпечене навчально-методичними розробками та посібниками. Але, зосереджуючи зусилля на навчанні мовленню, викладач не може забезпечити цим оволодіння вмінням розуміти мову. Відомо, що люди, які вже володіють навичками та вміннями говоріння іноземною мовою, все ж таки відчують труднощі при сприйнятті мови на слух.

Психологи пояснюють це тим, що пропускну спроможність звукового каналу набагато менша зорового, а звукова пам'ять у більшості людей розвинута набагато гірше зорової. Отже, навчання розумінню іноземної мови, в нашому випадку української, на слух не є

простою задачею, воно повинно здійснюватися цілеспрямовано та систематично, з урахуванням можливих труднощів і визначенням шляхів їх подолання.

Можна виділити декілька груп труднощів аудіювання в процесі іншомовного професійного спілкування, які, в силу недостатньої мовної підготовки, найбільш актуальні для студентів з англійською мовою навчання.

1. Мовні труднощі.
2. Труднощі, пов'язані з індивідуальними особливостями мови пацієнта.
3. Соціокультурні труднощі.

Мовні труднощі при сприйнятті мови на слух є самими багаточисленними і зустрічаються дуже часто. Розуміння мовного повідомлення складається з розуміння значення слів та їх зв'язків. Незнання значень слів, серед яких зустрічаються і характерні для розмовної мови пацієнта, правил побудови словосполучень та речень роблять мовлення незрозумілим. Синтаксичні особливості розмовної мови також можуть в значній мірі порушувати акт сприйняття. Аналіз аутентичних матеріалів розпитування хворих показує, що для мовлення пацієнтів характерні як короткі, неповні, так і достатньо складні речення з порушенням порядку слів, повтореннями, паузами, перериванням мовлення, внесенням коректив до вже сказаного тощо. А це ускладнює розуміння і є однією з причин проблем у комунікації.

У цьому зв'язку особливу важливість набуває продумана робота щодо подолання труднощів: вправи на визначення членів речення, змістових частин (мікро)тексту, робота з еквівалентних заміни загальнолітературної, професійної і розмовної лексики тощо. Методично доцільними є вправи на визначення значення нових слів за допомогою словотвірних елементів, контексту та інше. Позитивний навчальний ефект вправ не буде повним без прослуховувань та роботи з аутентичними діалогами лікаря з пацієнтом. Спочатку студентам пропонується прослуховування діалогів, наговорених викладачем, що дозволить полегшити труднощі, пов'язані з індивідуальними особливостями мовлення співрозмовника: темпом мови, тембром голосу, особливостями дикції тощо. При переході до прослуховування аутентичних діалогів потрібно враховувати, що найбільш легким є сприйняття низьких чоловічих голосів м'яких за тембром. Щоби забезпечити краще розуміння, рекомендується робити паузи для здійснення контролю розуміння та дотримуватися вимог поступового і послідовного нарощування труднощів.

Не менш важливим при навчанні аудіюванню є врахування труднощів соціокультурного характеру. Спілкування представників різних культур характеризується наявністю різних форм мислення, уявлення, стереотипів поведінки, за допомогою яких людина діє в різних ситуаціях. Звичні способи поведінки в одній культурі можуть призводити до непорозуміння, проблем і конфліктів при контакті з нормами іншої культури. Знайомство іноземних студентів з деякими особливостями національної картини світу слов'ян, їх поглядами на функції лікаря, з деякими стереотипами поведінки під час прийому у лікаря та ін. – необхідна умова для розуміння поведінки співрозмовника та адекватної реакції на нього.

Таким чином, для розвитку навичок та вмінь професійного діалогічного спілкування необхідне цілеспрямоване навчання розумінню звучного мовлення, ефективність якого залежить від урахування наявних труднощів аудіювання та систематичної роботи, скерованої на подолання цих труднощів.

Література

1. Ліпатова М.В. Навчання аудіювання іноземних студентів на заняттях з мови. Наукові записки, вип. 25, 2019. С. 49-53. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10748/3/%D0%9B%D1%96%D0%BF%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0_49-53.pdf
2. Ключко Т. Технології формування аудитивних навичок у іноземних студентів. Грааль науки, №8, 2021. С. 231-235. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/14820>

НАВЧАННЯ ВИДІВ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРАХ СПІЛКУВАННЯ

Галина Булаткіна

викладач закладу вищої освіти кафедри мовної підготовки НМУ імені О. О. Богомольці

Сучасний світ з його неосяжним інформаційним простором зробив мову, що обслуговує його багату, поліфункціональною. У зв'язку з цим володіння мовою, уміння спілкуватися, вести гармонійний діалог та досягати успіху в комунікації розглядаються як найважливіші складові професійних умінь різних сферах діяльності людини. Сьогодні проблема володіння вільним, достовірно культурним словом, у зв'язку з новизною соціальних умов і потреб, як ніколи актуальна в першу чергу для викладачів нефілологічних закладів вищої освіти, оскільки при усій предметній ерудиції недолік професійно-мовної культури може виявитися не тільки причиною важливих професійних помилок, але і фактом стійкого особистого несприйняття. Високий рівень володіння професійною мовою є неодмінною умовою успішної діяльності кожного викладача.

Проблемі формування умінь і навичок професійного спілкування, у тому числі і мовного, присвячено немало публікацій останнім часом. У дослідженнях Б. Г. Ананьєва, Г. М. Андреева, Л. С. Виготського, О. М. Леонтьєва представлені теоретико-методичні аспекти навчання діловому спілкуванню, А. В. Мудрик пропонує оригінальну методіку навчання дискусійної мови, І. І. Мигович розглядає усне мовлення як педагогічний жанр. Наукові дослідження такого роду переконливо доводять, що шлях оволодіння належним рівнем професійної мовної компетентності в нефілологічному середовищі – це створення ефективних інноваційних методик, спрямованих з одного боку, на підвищення мотивації вивчення української мови, з іншої – на професіоналізацію навчання.

В той же час, як показує практика, викладання української мови немовних спеціальностей не забезпечує готовності студентів до активної мовної взаємодії в ситуаціях професійного спілкування.

У зв'язку з тим, що на нефілологічних спеціальностях ЗВО українська мова є непрофільним предметом, вивчення мови для цієї категорії студентів є не метою, а засобом професійної підготовки, а тому вивчення мови професії та оволодіння професійним мовленням, яке забезпечить реальні комунікативні потреби на кожному етапі підготовки. У наукових дослідженнях останнім часом активно досліджується проблема вивчення мови професійного спілкування. Ю. М. Нікольський трактує професійне мовлення як спеціальну діяльність, яка відображає вузьку мовну практику тих чи інших спеціальностей, як різновид функціонування, який містить професійно-забарвлені одиниці мови, як комунікацію на професійну тему, як засіб передачі, обробки професійно-значущої інформації.

Професійне мовлення розглядається, як важливий компонент вивчення мови, як процес навчання професійному мовленню вибраної майбутньої професії і як результат сформованості професійно-мовленнєвих вмінь та навичок. Вивчення мови, навчання професійному мовленню повинно стати головною ланкою в процесі інтеграції знань, умінь і навичок в професійній підготовці студентів нефілологічних спеціальностей.

З метою виявлення ступеня володіння професійним мовленням дослідниками запропоновано критерії та ріні володіння професійним мовленням: логіко-змістовний та структурно-композиційний.

Отже, досліджуючи види та методи навчання професійному мовленню майбутніх спеціалістів, зазначимо, що вони сприяють реалізації вивчення професійної мови.

Література

1. Будас Ю.О. Створення психологічно сприятливої атмосфери для формування професійної іншомовної компетентності. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Сер. Педагогічні науки. 2015. № 3 (81). С.41-46.
2. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ. Київ: ІНКІС, 2005. 315 с.

- 3.Дзежговська І. Навчання вчителів. Львів: Літопис, 2002. 173 с
- 4.Семиченко В. Психологія педагогічної діяльності. Київ, 2005. 250 с.
- 5.Фурдуй С. Б. Педагогічні технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери. Young Scientist. 2016. № 3 (30). С.437-440.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СПІЛКУВАННЯ НЕРІДНОЮ МОВОЮ ІНОЗЕМЦІВ НА ДОВУЗІВСЬКОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ

Лариса Васецька

доцент, керівник Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Побудова навчального процесу, визначення і керування певними дидактичними принципами залежить від основної мети викладання навчальної дисципліни. Практичний курс «Українська мова як іноземна», який вивчають іноземні слухачі довузівського етапу підготовки, за кінцеву мету має формування іншомовної комунікативної компетенції. Після підготовчого факультету іноземці, у першу чергу, повинні спілкуватися українською у повсякденній та соціально-культурній сферах.

Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану потребувала відповідних до обставин коректив і змін як у форматі навчання, так цілей, задач і змісту навчання, а також оптимізації та перегляду методів і форм викладання дисципліни. Сьогодні у ЗВО України викладання дисципліни «Українська мова як іноземна» відбувається в умовах дистанційного навчання. Така форма організації навчального процесу на довузівському етапі мовної підготовки є питанням дискусії для багатьох методистів.

Мета нашого дослідження – визначити та проаналізувати систему проблемних завдань під час навчання іноземців у ЗВО України та окреслити перспективи динамічних змін, які відбуваються у сучасній освітній парадигмі.

Основна частина. На довузівському етапі навчання мови іноземців одне з перспективних завдань – навчити повсякденного спілкування, тобто сформувати у іноземних слухачів навички мовленнєвої поведінки і надати їм мовні базові знання про основи функціонування української мови, а також ознайомити з культурою країни, де вони навчаються. Таким чином, повсякденне спілкування повинно займати і займає важливе місце в плануванні та практиці вивченні іноземцями української мови.

Іноземні студенти, оскільки це вже сформовані мовні особистості, мають поєднати свій комунікативний досвід з навичками спілкування нерідною мовою. Процес мовної освіти не має за мету лише освоєння та використання нових мовних знань та навичок, але й їх продукування. Поєднати трансляцію знань з досвідом їх продукування і перетворення є одне із важливих завдань сучасної вищої мовної школи. Проблема активного творчого залучення до навчального процесу іноземних студентів постає перед викладачами вже починаючи з довузівського етапу мовної підготовки.

Актуальності набуває проблема вибору навчальної форми спілкування, тематики комунікації, мовного інструментарію або сукупності мовних та мовленнєвих засобів, які необхідні для входження в комунікативне поле. Залежно від поставленої комунікативної задачі ми обираємо одну з типових форм мовленнєвої діяльності – діалог або монолог, або такий різновид як розмовний монолог, який синтезує у собі риси діалогічності.

Для наближення навчальної (уявної) ситуації до реальної необхідно чітко і, що особливо важливо на довузівському етапі, детально описати обставини спілкування і надати типові мовленнєві моделі з комунікативним алгоритмом їх реалізації. Отже, виникає проблема, як саме слід деталізувати умови комунікації або обставини спілкування, щоб ефективно змоделювати реальне спілкування у форматі on-line навчання.

На початковому етапі навчання мови вербалізація елементів комунікативної ситуації стикається ще з однією проблемою: труднощі психологічні та обмеження словникового запасу іноземців. Психологічні труднощі зумовлені спілкуванням через «екран монітора», через відсутність колективної підтримки, яка є в аудиторії під час оф-лайн навчання і яка неможлива в форматі on-line, де превалює у більшості випадків ізольованість особистості та «індивідуальна форма навчання у колективі». Такі умови ускладнюють задачу викладача – створити атмосферу невимушеного, дружнього, творчого спілкування з моментами колективного змагання або взаємного стимулювання («підігрівання») один одного, що важливо для ініціативи вступу в діалог, зняття внутрішньої напруги, яка заважає іноземним слухачам спілкуватися нерідною мовою.

Сучасний навчальний процес на довузівському етапі мовної підготовки – це інтеракція, яка відбувається на рівні on-line вербального спілкування викладача та іноземного слухача, тому важливо не тільки викликати мовленнєву дію іноземців, а й підтримати їхню активну комунікативну участь у цій діяльності. У цьому випадку дидактичне завдання – мотивувати і підтримати мовленнєву діяльність іноземних слухачів – виконують навчальні цифрові медіа.

Таким чином, відбуваються зміни у плануванні та структуруванні занять, підлягають оновленню форми та методи організації навчальної діяльності іноземних слухачів як під час аудиторної, так і позааудиторної їхньої навчальної роботи.

На сьогодні не стоїть проблема доцільності або недоцільності використання цифрових навчальних технологій, проте актуалізується завдання ефективної імплементації аудіо та відео навчальних матеріалів до навчального процесу, поєднання Інтернет ресурсів і навчальних матеріалів у форматі мультимедійного контенту на базі цифрових технологій. Вирішується задача не тільки широкого використання новоствореного мультимедійного контенту (наприклад, електронний підручник), а й надання можливості іноземним слухачам самостійно опанувати матеріал та здійснювати самоконтроль своїх знань та мовленнєвих навичок, використовуючи розвинуту та багаторівневу систему пошуку навчальних даних, які забезпечують оптимальне та єдине вирішення мовленнєвої задачі. Важливим є те, що іноземний слухач сам відповідно до сформованих у нього комунікативних та мовленнєвих компетенцій, обирає необхідні засоби та змістовні ресурси, індивідуальні теми навчання.

Отже, вирішується проблема формування у іноземців навичок творчого пошуку та усвідомленого відбору навчальної інформації для здійснення комунікації, спираючись на доступність матеріалів в їх ретро- та перспективному темпоральному аспекті.

Принцип конструктивізму та експерименту в організації навчального спілкування на базі використання цифрових навчальних технологій має обов'язково бути задіяним на сучасному етапі мовної підготовки. Іноземний слухач має не пасивно співпрацювати з комп'ютерним навчальним середовищем. Ця взаємодія «повинна призводити до активного конструювання знань» [1, с. 144], «студенти повинні мати можливість експериментувати у ньому та контролювати своє навчання» [1, с. 145].

Висновки й подальші перспективи дослідження. Проаналізовано основні проблеми, які необхідно вирішити при on-line навчанні спілкування нерідною мовою іноземців, а також окреслено шляхи подолання цих труднощів. Особливої уваги необхідно приділити дидактичним принципам, які уможливають і сприяють ефективності та продуктивності навчання іншомовного спілкування.

Література

1. Огурцова О. Л. Принципи використання комп'ютерної гри у навчанні ділової англійської мови студентів економічних спеціальностей у закладах вищої освіти в Україні // Викладання мов у Вищому навчальному закладі освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки : 36. наук. праць. Вип. 34. Харків, 2019. С.138-148.

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Галина Волкова

доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Постановка проблеми. Ситуація, що склалася в галузі професійної освіти під час повномасштабного вторгнення на територію України, вимагає нових підходів до організації навчання молоді в університеті. Використання хмарних технологій, сучасних програмних складових, можливості віртуального спілкування надають сьогодні молоді можливості отримати достойну освіту, реалізувати творчий та інтелектуальний потенціал у межах опосередкованого контакту із викладачем, не прив'язуючись до основного місця навчання.

Формулювання мети та завдання. Викладачі кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету здійснюють спеціальну іншомовну фахову підготовку найкращих студентів 5-6 курсів спеціальностей «Медицина» і «Педіатрія», які позиціонуються як «Обдарована молодь». Ми маємо на меті поділитися досвідом організації елективного поглибленого курсу іноземної мови медичного спрямування та обґрунтування базової платформи його імплементації у медичних школах вищої освіти.

Основний текст: результати дослідження. Адміністрація університету і викладачі кафедр добре усвідомлюють, що сьогодні іншомовна освіта є важливим засобом, яке формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною у міжнародному просторі, сприяє веденню діалогу культур в світі, що глобалізується навколо розв'язання різноманітних загальних і професійних проблем.

Протягом двох завершальних навчальних років студенти проходять поглиблений курс англійської мови загального вжитку рівня Intermediate (5 курс) та курс медичної англійської мови просунутого рівня Medical English (6 курс).

Курс навчання загальним обсягом 160 годин проводиться відповідно до Програми вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням: просунутий рівень», яка містить базові положення про навчання іноземної мови та вимоги відносно організації навчального процесу на завершальному етапі у вищій медичній школі [2].

На кожному курсі в групах передбачається проведення практичних занять (не менше 50% від загальної кількості занять), консультативних занять (не більше 10% від загального навчального часу), і дистанційного навчання, яке передбачає самостійне оволодіння студентами певним мовним і мовленнєвим матеріалом, спеціально організованим для окремих категорій студентів або всієї групи.

Практичні оф-лайн заняття мають у своїй основі: 1) вивчення основ термінології на базі обробки оригінальних медичних текстів на іноземній мові; 2) оволодіння навичками читання, розуміння і двостороннього перекладу тексту; 3) складання анотацій і резюме іноземною (англійською) мовою; 4) розвиток усно безпосередніх та опосередкованих професійних комунікативних умінь в рамках тематики програми.

На 6 курсі завершальна кваліфікаційна атестація проводиться у вигляді конференції з проблем медицини, де майбутні фахівці можуть англійською мовою висловлювати отримані в університеті професійні знання (на основі підготовлених реферативних оглядів професійних друкованих та віртуальних англійських джерел в певних областях медицини), демонструвати вміння реагувати на професійні запитання колег, вести дискусію про сучасні підходи щодо наукових спостережень, досліджень патологічних станів пацієнтів, обговорювати умови і засоби лікування хвороб тощо. За результатами атестації студенти отримують сертифікати, в яких визначено рівень володіння англійською мовою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Курс «Англійська мова професійного спрямування: просунутий рівень» у медичному університеті визначено як необхідний компонент навчального процесу. Перед викладачами стоять завдання обґрунтування психолого-педагогічної основи формування і розвитку професійного

іншомовного комунікативного ядра мовленнєвих навичок та створення методичного комплексу з англійської мови для навчання перспективних студентів.

Література

1. Осова О. О. Досвід використання технологій навчання іноземних мов студентів в умовах смарт-освіти. Педагогіка та психологія. 2018. Вип. 60. С. 53-63.
2. Програма вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Просунутий рівень» складена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» освітньої програми магістра/ спеціаліста медицини/ авт.-уклад. Г.К. Волкова. Запоріжжя, 2022. 36 с.
3. Пуховська Л.П. Вивчення іноземних мов у контексті формування загальноєвропейського освітнього простору//Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців. Зб. наук.ст. К:КІТЕП, 2020. С.32-38.

КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЛІНГВОПРОСТОРУ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ЇХ ОПАНУВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ

Юрій Ганошенко

доцент кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Проблема опанування іншокультурного лінгвопростору (семантичного та функціонального рівнів існування мовних і мовленнєвих структур) завжди пов'язана із труднощами осягнення всього масиву внутрішньокультурних зв'язків, які несе в собі кожен елемент цього простору (лексема, інтонація, стилістична фігура, синтаксична одиниця тощо), входячи до складних, часто неочевидних для стороннього (невключеного в культурний простір) спостерігача взаємовідношень із культурними феноменами іншого порядку (ментальні структури, закріплені в практиці культурні норми, традиційні лише для цієї культури побутові реалії тощо). Тому оволодіння мовою на високому рівні володіння – спонтанне мовлення, розрізнення не лише загального змісту повідомлення, а і його смислових та емоційних відтінків, нюансування змістів власного повідомлення – завжди так чи інакше пов'язане із глибшим зануренням у культурний простір, зі спробами набутти позамовного досвіду та приєднання до мережі розуміння культурних контекстів лексичних (а особливо фразеологічних) одиниць. Тому засвоєння культурно маркованої (безеквівалентної) лексики повинне апелювати не стільки до лінгвістичних категорій, скільки до категорій лінгвокультурології, зокрема культурем.

Культурем як явище культурної ідентичності (свідоме чи несвідоме ототожнення свого «Я» з певною національно-культурною реальністю) являють собою дихотомію зумовленого культурою концепту (сенс) та втіленого в мові знака (слова), тому методика викладання повинна враховувати, що при цілеспрямованому вивченні мовного втілення для ефективного засвоєння такого типу структур необхідно враховувати широке семантичне контекстуальне поле.

Найпростішим варіантом такого типу культурем є специфічні інтракультурні поняття, пов'язані з реаліями, незнайомими здобувачам-іноземцям. Це можуть бути передусім специфічні безеквівалентні в інших мовах назви реалій (в тому числі історичних) побутового життя: страв (борщ, галушки, банош), елементів одягу (кожух, бриль), предмети побуту (відкривачка, праник, рогач, куманець), які в свідомості українця утворюють низку асоціативних зв'язків, в тому числі емоційних, проте осягнення їхнього змісту проходить успішно із залученням фото- і відеоматеріалів, здобутків національного живопису, матеріального контакту (ресторани, музеї) тощо.

Більш складним рівнем культурем є поняття, вкорінені в поведінковий стереотип або ритуальну традицію народу, що не можуть бути відчитаними автоматично засобами прямого

позначення як предмети побуту, наприклад, вишиванка не може бути окресленою суто як «традиційна вишита сорочка», оскільки зачіпає значно ширші контексти пов'язані з національною ідентичністю, сімейними традиціями, обереговими ритуальними традиціями. Тому засвоєння таких понять має відбуватися з більш поширеними культурологічними поясненнями і апеляцією до творів мистецтва, до ширшого каталогу візуальності.

Досить значний масив культурем міститься у фразеології, що якраз активізує внутрішню форму слова (за О. Потебнею) і завжди апелює до непрямого метафоричного розуміння словесного повідомлення (прямий переклад не має сенсу). Це більш складний варіант культурем, оскільки має занурити в повноцінний мовний контекст, оскільки може має спрямовувати до традиційних форм фразеології (пекти раків, сісти на сливи), який може бути досить успішно засвоєний через пошук еквівалентів у рідній мові чи мові-посереднику (англійська), або до культурної пам'яті – цитат з літератури, кіно, пісень, анекдотів, реклами (працювать, працювать і в праці сконать; то шкварчала ваша папіроска; а Галя ваша балувана; взула і забула), або до історико-політичної ситуації (ці руки нічого не крали, іти слідом за російським кораблем, відправитися на концерт Кобзона), що методично потребує не лише пояснень сенсу, але й окреслення контекстів, спроб спрямувати здобувача до розуміння приблизних колективно-емоційних шляхів закріплення (консервації) в мові. Зрозуміло, що не всі носії мови в цих ситуаціях мовної взаємодії з використанням культурем є свідомими первинних сенсів, проте включення до лінгвокультурного простору дає змогу інтуїтивно здійснити оцінку семантики і отримати повідомлення.

Таким чином, засвоєння культурних контекстів для безеквівалентних у рідній культурі здобувача-іноземця культурем українського лінгвопростору передбачає через вивчення лексики постійну акцентуацію на специфічних для культури сенсів предметів та явищ. Важливим методичним засобом опанування культурем можуть стати мультимедійні словники із їх візуальним супроводом, уривками з творів літератури чи кіно, що полегшить налагодити містки мовної взаємодії між культурами.

ЧИСТОТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – ЗАПОРУКА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІЇ

Катерина Гейченко

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Мова будь-якого народу – це його історична пам'ять, втілена в мовленнєвій творчості. Національна духовна культура назавжди відкарбувалася у мові народу, а рідна мова є однією з найхарактерніших ознак певної нації, її душа. Через неї самотньо виявляється етнопсихологія, національний характер, тип мислення, етноспецифіка художньої творчості, а також духовна ментальність нації.

Для нашої країни актуальною сьогодні є ідея екологізації української мови як державної, тому що високий рівень мовленнєвої культури – головний показник благополучного стану суспільства, так як мова є універсальним та унікальним інструментом виховання особистості, формування ідеології та повноцінного розвитку людини. Саме тому культура мови може і повинна бути осмислена в екологічному аспекті.

Мета нашого дослідження – визначити та розглянути фактори, які сприяють зниженню мовленнєвої культури українців, та окреслити можливі шляхи *екологізації* української мови.

Основна частина. Українська мова, як і будь-яка інша, стикається з різними проблемами чистоти та правильності використання.

Звісно, мова – живий субстрат. Нормально і логічно, що кожне покоління вносить свої корективи у мову, щось нове, актуальне для тієї конкретної епохи, але сьогодні більшість науковців стверджує, що українська мова забруднена та збіднюється через появу твітт-

стилістики, необґрунтованих іншомовних запозичень, стрімкого мутування граматичних норм, вульгаризації мови, занадто швидкої інтеграції розмовного стилю у стиль літературний, різного роду арго, особливо сучасної мови інтернет-спілкування, яка в пріоритеті у молоді. Тому питання екологізації української мови є актуальним.

Аналіз поточного стану використання української мови, визначення основних проблем та викликів, пов'язаних з чистотою мови, допомагає виокремити та зрозуміти ключові аспекти, які впливають на якість і правильність використання мови. Основні проблеми та виклики, що стосуються чистоти мови:

1. Двомовність.

Сучасна українська мова разом із народом України пройшла довгий, часом тернистий шлях у своєму розвитку. Ще декілька десятків років тому, на початку 90-х, можна було чути від людини, що вона українка, але рідна мова – російська. Цілі регіони нашої країни були російськомовними. Так історично склалося. Але сьогодні ми спостерігаємо дуже цікаве явище: молодь і старше поліття принципово почали розмовляти українською. Це через патріотичні погляди, через бажання розірвати всі стосунки з агресором, який приніс в Україну війну.

Але факт залишається фактом: по-перше, багато громадян володіють двома мовами – українською та російською, що створює нестабільність та конфлікти в мовному середовищі; по-друге, саме двомовність є причиною виникнення **сленгу і суржикового мовлення** (*здати іспит, приймати участь, учбовий заклад, крупна аптека, любий предмет*).

Прикладом суржику або кальки може бути і дослівний переклад, особливо стійких висловів (*в кінці кінців, а правильно кінець кінцем або у решті - решт, нарешті; холостяк, а правильно парубок; по четвергам, а треба по четвергах; студентський білет, приймати міри, дзвонити другу*).

Суржик як явище унікальне, це побутова мова, в якій штучно поєднуються елементи двох або декількох мов без дотримання якихось літературних норм, а в результаті виходить пекельна мішанка.

У нас суржик частіше з російсько - українсько - англійських слів (*ізі, прикид, на хаузі, туса, фейс, дискач, шарити, принімає, получає, спортився, кидатися у вічі, до сих пір, безперервно*).

Марко Назаренко знайшов таке фантазмагоричне суржикове слово «відвратітельно». Про суржик краще, мабуть, і не скажеш.

2. Запозичення іншомовних слів.

Сьогодні іноземна лексика витісняє українські слова, і перш за все там, де цілком можна обійтися і без неї. Запозичені слова з інших мов, особливо з англійської, можуть впливати і на лексикон, і на структуру нашої барвистої мови. Саме заміна великої кількості українських слів іншомовними призводить до суттєвого порушення мовного коду нації, до втрати унікальності української мови, яка перетворюється на суржиковий покруч (*тимбілдинг – гуртування, тьютор – наставник, селфі – самознімка, портфоліо – наробок, хайп – галас, фідбек – зворотній зв'язок, відгук; раціонально – доцільно, на фоні – на тлі, аномалія – відхилення, дефект – вада, еквівалент – відповідник, консенсус – згода, адаптувати – пристосовувати, аплодисменти – оплески, тотальний – всеосяжний*).

Масове запозичення іншомовних слів і фраз порушує чистоту нашої мови, її автентичність.

3. Мова медіа та Інтернету.

Звісно, що вплив мас-медіа та інтернету на використання мови може бути як позитивним, так і негативним, залежно від якості мовного виразу. В інтернеті часто використовуються аббревіатури, скорочення, нестандартна лексика, яка характерна для певних груп або підкультур, що, безумовно, може бути спричиненою втратою чистоти мови та розумінням іншими користувачами.

4. Діалекти та регіональні особливості.

Цілком справедливо, що на території України є мовні відмінності. Це обумовлено

взаємодією з місцевими мовами (діалектами) та культурами. Але зведення територіальних мовних особливостей у статус норми призведе до певних непорозумінь і забруднення мови. Тому завдання філолога-україніста в тому, щоб не абсолютизувати регіональні та діалектні риси, а навчати правильної нормованої української мови, боротися з мовленнєвими помилками та безграмотністю.

Висновки. Недоліки у використанні мови, її забрудненість можуть мати різноманітні наслідки, що впливають і на різні сфери нашого життя. Недбале ставлення до мови може призвести до втрати мовних цінностей, таких як граматична чистота, багатство словника та точність виразу, що сприяє порушенню комунікації, погіршенню якості освіти, підвищенню рівня аналіфбетизму і втраті національної самобутності.

Ці наслідки підкреслюють важливість дотримання норм та правил використання мови та мовної грамотності для збереження культурних, соціальних та освітніх цінностей у суспільстві. Розв'язання вказаних проблем вимагає зусиль як з боку освітньої системи, так і з боку громадян. Важливо підтримувати й пропагувати використання коректної української мови, вдосконалювати систему мовної освіти та сприяти розвитку мови як національного скарбу.

Література

1. Ніна Станкевич Чистота мови і мовлення: сучасні параметри // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Львів, 2020. Вип. 72. с 234-240
2. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне «Я». Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 240 с.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ТА ТЕХНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Світлана Гнатенко

старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Прогресивні світові технології зумовлюють нагальну необхідність вироблення сучасних методичних підходів у системі навчання студентської молоді. Використання новітніх Інтернет-ресурсів дає можливість урізноманітнити навчальний процес, посилити інтерес до виучуваного матеріалу, активізувати пізнавальну діяльність студентів [2, с.144].

Виклики, що постали перед освітянською спільнотою вимагають більш уважного і відповідального ставлення щодо підготовки навчально-методичної продукції. Вона, перш за все, має бути доступною для сприйняття. Нерозуміння поданої інформації породжує в студента негативні емоції, що блокують мислення, бажання вчитись, а це уповільнює його інтелектуальний ріст, гальмує розвиток творчих здібностей.

Доступність змісту навчальної літератури забезпечується за рахунок трьох чинників:

- використання досконалої літературної мови;
- якість ілюстративного матеріалу;
- систематизований виклад структурованого навчального матеріалу [4, с.8].

Інтернет-контент є необхідною складовою сучасної онлайн-освіти студентів-іноземних громадян ЗДМФУ з дисципліни «Українська мова як іноземна». Він робить матеріали не стандартними, сучасними, цікавими та різноманітними.

Так, основи використання ілюстрацій у структурі підручника описали у своїх працях Ю.Антал, В.Горпинюк, Б.Карлаварис, І Нілова., Т.Проданович, Р.Радованович; наукові розвідки, присвячені питанням визначення найбільш ефективного використання інтернет-ресурсів у навчанні української мови іноземними студентами присвятили О. Вдовіна, І. Кочан, Т. Скорбач, Л. Роман та ін..

Підручники (посібники, практикуми тощо) були і залишаються найголовнішим

інструментом надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти викладачами-україністами. Проте на сьогодні з'явилася нагальна потреба змінити наповнення навчальної літератури, тобто урізноманітнити її візуальними об'єктами. Ученими давно доведено, що образна пам'ять є найкращою і довгостроковою [1]. Зважаючи на те, що це питання знайшло відображення у низці робіт, воно все одно залишається відкритим й актуальним.

Мета роботи полягає у визначенні основних вимог щодо підготовки навчально-методичних матеріалів та використання візуалізації у них.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) сформулювати правила підготовки навчально-методичної літератури;
- 2) визначити функції ілюстративного матеріалу;
- 3) описати технічну складову використання наочності.

Під час підготовки навчально-методичної продукції викладач вищої школи повинен враховувати наступне: 1) суворо дотримуватися технічних прийомів і правил. Предмет (інтернет-контент) має бути розміщений таким чином, щоб він був доступним усім студентам і з'являвся у потрібний момент; 2) не перевантажувати матеріал або заняття наочністю, оскільки це буде мати протилежний – негативний ефект.

Ілюстрації підручників повинні розкривати основний зміст певних елементів програми (провідні ілюстрації). Вони можуть бути або рівнозначними тексту, або доповнювати його, чи бути об'єктом для запитань, завдань [цит. за Загорулько К.О., Шевченко О.Г.].

Використання наочності – це не спонтанна дія, це процес, що можна порівняти із мистецтвом і тому, до нього треба ставитися не лише з особливою увагою, а й з дотриманням певних вимог:

- малюнок, ілюстрація, таблиця, схема, графік тощо повинні бути чіткими і однакової контрастності;
- відстань між малюнком і текстом повинна бути не менше 0,5 мм: текст не повинен приховуватися під зображенням або «напливати» на нього;
- малюнки не повинні містити зайвих елементів. Це буде відволікати і плутати студента під час його відповіді;
- таблиці, схеми, графіки тощо не повинні дублювати інформацію тексту;
- вибір контенту має відповідати заявленій тематиці заняття;
- надати перевагу щодо використання кольорових ілюстрацій, оскільки вони не тільки наповнюють і збагачують матеріали, але й акцентують увагу на проблематиці;
- і найголовнішою вимогою щодо підготовки навчально-методичних матеріалів для іноземних студентів під час вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна» – це врахування їхнього рівня володіння (розуміння) української мови, від визначення якого буде залежати вибір матеріалу, граматики та його візуалізація.

Крім цього, слід пам'ятати про правила та технічні особливості розміщення ілюстрацій, малюнків, схем тощо на сторінках своїх робіт. Використовувати лише українські сайти для копіювання наочності та обов'язкове посилання на них. Для полегшення цього процесу треба дотримуватися покрокової інструкції:

- 1) знайти потрібну картинку, малюнок, ілюстрацію та ін. в Інтернеті та скопіювати його;
- 2) зберегти на робочому столі;
- 3) відкрити текст і вставити об'єкт (на панелі інструментів є рубрика «Вставка» → Малюнок);
- 4) відкрити GOOGL й у правому кутку натиснути на позначку «Фотоапарат». Після чого відкриється сторінка GOOGL-малюнки, на якій треба знайти потрібне, скопіювати і, знову, вставити в текст;
- 5) скопіювати посилання → натиснути правою кнопкою миші на останній варіант картинки → з'явиться таблиця → обрати рубрику «Створити» → у віконце вставити посилання → ОК. Після цього довге посилання трансформується в короткий запис, який

залучається до матеріалів.

Н.Кривко зазначає, що саме застосування різноманітних способів візуалізації дає можливість урізноманітнити навчання на уроках української мови, літератури та зарубіжної літератури [3].

Отже, щоб зацікавити і вмотивувати студентів до вивчення «Української мови як іноземної» треба пам'ятати і не уклінно виконувати такі правила: 1) уникати одноманітності та шаблонності в роботі; 2) активізувати такі форми та методи навчання, які стимулюватимуть пізнавальний інтерес і самостійне мислення; 3) дотримуватися покрокової інструкції щодо наповнення об'єктами наочності навчально-методичних матеріалів з дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів ЗДМФУ.

Література

1. Загорулько К.О., Шевченко В.Е. Оформлення ілюстрацій у підручниках для 5 класу: теоретичні аспекти та практичне втілення. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8746/1/Zagorulko_K.%2C%20Shevtchenko%20V.PDF
2. Кравченко Ю.В. Змішані методи навчання української та російської мов і їх використання у системі підготовки іноземних студентів. Міжнародний науково-методичний семінар «Новітні технології у викладанні мов іноземним студентам»: матеріали семінару. Харків: ХНАДУ, 2018. С. 144-146.
3. Кривко Н. Онлайн-курс підвищення кваліфікації «Методи навчання та їх класифікація». URL: http://www.velbudyshcha-school.pl.sch.in.ua/uchnyam/metodiki_navchannya/
4. Салов В.О. Створення навчальної літератури для вищої школи : навч. посіб. URL: <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/146556/CD601.pdf?sequence=1>

НАВЧАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ СЛОВНИК, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Олена Гордієнко

завідувач кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Сьогодні очевидним є той факт, що виживання і подальше процвітання людства в глобальному світі, який стикається з безпрецедентними проблемами через вплив глобальних пандемій, можливе лише в умовах міжнародної співпраці й ефективної комунікації в медичній сфері шляхом обміну науковими здобутками і новими протоколами профілактики, діагностики, лікування, вакцинації. Цей факт визнається і медичною спільнотою, і спеціалістами інших галузей знань, зокрема лінгвістами, перш за все термінознавцями та лексикографами.

Важливість об'єднання зусиль за цим напрямом на міжнародному рівні стала особливо відчутною в середині ХХ ст., коли під егідою Ради міжнародних організацій медичних наук (Council for International Organizations of Medical Sciences), Всесвітньої організації охорони здоров'я (World Health Organization) та ЮНЕСКО була утворена Міжнародна група експертів з медичної термінології і медичних словників (International Group of Experts on Medical Terminology and Medical Dictionaries). Зусилля цієї групи були спрямовані на впорядкування й кодифікацію медичної термінології та на розробку "The Guide to Medical Lexicography", у якому викладено базові принципи укладання словників та окреслено їх обсяг [F. G. Livingston].

Незважаючи на одностороннє визнання важливості медичної лексикографії для вирішення завдань медицини в умовах глобалізації, вона, за влучним спостереженням Р. Маккончі, є недооціненою і взагалі майже не дослідженою [R. McConchie]. У свою чергу

якісна та всебічна підготовка майбутнього студента медика до професійної комунікації не можлива без створення і подальшого використання в навчальному процесі сучасних медичних словників які будуть задовольняти сучасні потреби суспільства.

Таким чином, метою нашого дослідження було розробити концепцію англomовного медичного словникаю. Для виконання мети дослідження було виконано наступні завдання: досліджено базові принципи навчальної лексикографії з акцентом на особливостях системи медичної освіти; розроблено структурні елементи композиції словника залежно від його типу; розроблено анкети щодо виявлення потреб користувача англomовного медичного словника у медичному дискурсі; узагальнено й систематизовано дані, які було отримано під час проведення цього анкетування; зіставлено всі отримані дані та розроблено концептуальну модель градуального англomовного навчального медичного словника в електронному форматі.

Результати анкетування продемонстрували, що, визначаючи читацьку адресу словника, слід орієнтуватися на користувача з урахуванням його потреб і рівня володіння англійською мовою. Тому є необхідність розробки концепції англomовного медичного словника, який має бути навчальним, градуальним, англomовним.

Систематизація отриманих у дослідженні даних дала змогу розробити принципи укладання навчального англomовного медичного словника (НАМС), які можуть бути використані під час укладання як загальномедичних навчальних словників, так і навчальних словників окремих сфер медицини. Описано систему відбору термінів до тіла англomовного медичного словника, розроблено його мега-, макро- і мікроструктуру. Створено концептуальну модель словникової онлайн-статті навчального англomовного медичного словника.

Під час розробки базових принципів навчального медичного словника було виявлено, що застосування системного підходу є необхідним і включає такі складові: урахування особливостей медичної термінологічної системи (включаючи грецьку, латинську та англійську мови) та системні відносини всередині неї, досвід, накопичений у медичній термінографії і загальній лексикографії. Особливо важливо взяти до уваги та застосувати при відборі словника потреби користувача, його рівень володіння англійською мовою та термінологічним апаратом.

Основні принципи до укладання НАМС, які розробляються в нашій роботі, базуються відповідно до вимог термінографії (уніфікація й стандартизація терміна, його однозначна інтерпретація, доступність матеріалу для адресата), враховують особливості лексикографування медичної термінології (багатозначність терміна, синонімія, аббревіатури, епоніми, скорочення, неологізми).

Принцип лінгвістичної подачі інформації (фонетична, граматична, семантична) для усунування проблем вимови, правопису і правильного використання у потрібному контексті з короткою позалінгвістичною інформацією для пояснення й усунування труднощів розуміння терміна (у вигляді схем, ілюстрацій, малюнків).

Принцип діахронного підходу при включенні інформації про походження терміна для усунування труднощів розуміння значення і вживання терміна (пояснення латинських або грецьких терміноелементів).

Принцип включення до словника загальномедичної і вузькоспеціалізованої медичної лексики, згідно з навчальним планом у медичному ЗВО. Принцип одномовного пояснення терміна (English-English) для використання словника, як українськими, так і іноземними студентами (спільна мова серед усіх студентів – англійська).

Принцип градуального включення лексики до словника залежно від рівня мови, відповідно до системи CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages) і року навчання користувача.

Відбір термінів до слОвника (корпусу словника) НАМС запропоновано здійснювати з матеріалів баз даних Pub Med [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>] і BNC (The British National Corpus), анатомічної номенклатури, ICD (The International Classification of Diseases –

МКХ (міжнародна класифікація хвороб), SNOMED CT (систематизована медична номенклатура, яка систематизує клінічні терміни), фармакопей, біологічних і хімічних номенклатур, загальних і медичних словників, а також інших словникових довідників, які будуть потрібні з урахуванням досвіду експертів. Під час відбору термінів до кожної словникової статті рекомендується враховувати навчальний план року навчання користувача та його рівень володіння англійською мовою відповідно до CEFR.

Концептуальна модель словника передбачає включення таких класичних компонентів мегаструктури словника: передмова, зміст, список консультантів, керівництво про те, як користуватися словником, власне словник і додатки.

Саме тіло словника має алфавітну будову і системну організацію всередині словника в якому узгоджується наскрізне використання позначок. У додатках подано інформацію про найбільш часто використовувані терміноелементи, їх етимологію і приклади використання, список абревіатур і символів (грецький алфавіт, символи). Завершується словник бібліографічними даними і списком рекомендованої літератури для студента.

Макроструктура словника передбачає алфавітну будову, включення основних, другорядних введень і підвведень, використання перехресних посилань. Словникові статті мають включати похідні від заголовного терміна, якщо вони є. Основними вхідними одиницями є терміноелементи, іменники і прикметники (терміни загальноживаної медичної лексики, хімічні і фармацевтичні терміни, власні імена, епоніми), дієслова, словосполучення, абревіатури.

Ілюстрації, схеми, таблиці включаються в структуру словникової статті. У структурі словника передбачається використання гіперактивних посилань або посилань на відео в електронному форматі словника, а також включення як загальномедичної, так і спеціалізованої медичної лексики.

Мікроструктура словника – складна, багатокомпонентна, що поєднує в собі лінгвістичні й енциклопедичні елементи. Лінгвістичні елементи включають визначення терміна з описом інформації про форму слова, орфоепічних характеристик, граматичної, етимологічної та семантичної інформації.

Таким чином розроблено концепцію медичного словника, який є навчальним, градуальним, англомовним. Словникова дефініція включає як лінгвістичну, так і енциклопедичну інформацію, що сприятиме системному розумінню медичного терміна студентом, беручи до уваги такі особливості медичної термінології, як етимологія, багатозначність терміна, поширеність синонімії, абревіатур, епонімів, скорочень та неологізмів у термінологічній системі.

Перспективним є розробка додаткових компонентів мегаструктури словника за рахунок включення до неї відокремлених інформаційних даних. Такі дані функціонально можуть бути розміщені окремими блоками на додаткових платформах: онлайн курси та хмарні сервіси, посилання на які буде знаходитись на домашній сторінці словника (home page), так званому початковому вході в словник.

Література

1. Livingston F. G. Review. Bull Med Libr Assoc. 1967. Vol. 55 (4). P. 545–546.
2. McConchie R. The lost history of medical lexicography. Helsinki Society for Historical Lexicography. 2014. URL:[https://blogs.helsinki.fi/hellex-society/the-lost-history-of-medical-lexicography/\(date of request: 27.02.2023\)](https://blogs.helsinki.fi/hellex-society/the-lost-history-of-medical-lexicography/(date%20of%20request%3A%2027.02.2023)).

ПСИХОЛОГІЧНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО ЗВО

Євгенія Дмитерко

викладач кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У вирії подій сьогодення, які мають історичний і всесвітній характер, багато речей регулюються зовнішніми обставинами. Сучасні процеси в країні й у світі постають викликом для усього людства і студентство, як ланка, з якої починає своє існування суспільна самоідентичність, також не є винятком. До того, в сенсі формування професійної самосвідомості рівень відповідальності студентів-медиків набагато вищий за рівень середньостатистичного здобувача вищої освіти. Така кореляція обумовлена безпосередньо контекстом змін, які останнє п'ятиріччя чинять суттєвий, кардинальний вплив на сферу медицини.

Спочатку викликом постала пандемія COVID-19, наразі – це повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Подібний досвід став потужним рушієм змін на всіх ланках системи охорони здоров'я: від медичного законодавства й численних реформ до самого перебігу освітнього процесу й виховання системи моральних цінностей майбутніх працівників медичної галузі – студентів медичних ЗВО.

Формулювання мети та завдання. Щоб зрозуміти, наскільки сьогодні суттєвої трансформації зазнала сфера медицини в цілому й, зокрема, медична освіта в Україні та передбачити можливі напрями змін у наступні роки, необхідно перш за все дослідити складові процесу формування професійної самосвідомості студента-медика з погляду психології, соціології, культурології та етики, і узагальнити принципи сучасної тенденції виховання особистості майбутнього лікаря.

Для досягнення поставленої мети треба виконати такі завдання: розглянути важливі аспекти, такі як самовизначення, розвиток особистості та відношення до професійної спільноти; дослідити можливості реалізації та соціального впливу враховуючи сучасні реалії; проаналізувати культурні й етичні контексти, що впливають на формування професійної ідентичності у студентів-медиків.

Результати дослідження продемонстрували тенденцію швидкої адаптації особистості до нових умов існування і відповідно реактивної модернізації системи морально-етичних цінностей студентів медичних ЗВО в контексті усвідомлення значущості покликання лікаря на тлі сучасних реалій у поєднанні з самоідентифікацією української нації й відданістю власній країні та її громадянам.

Сьогодні як ніколи раніше формування професійної ідентичності пов'язане з усвідомленням своєї національної приналежності. Студентам прищеплюється почуття власної гідності, відповідальності, необхідності неспинного розвитку професійних здібностей, усвідомлення того факту, що вони – майбутнє нашої країни. Альтруїстичні настрої й поняття самовідданості характеризує принципи, на базі яких сьогодні виховується молоде покоління спеціалістів медичної галузі. Звісно, такі тенденції існували протягом століть з моменту зародження медицини, проте в актуальний період часу твердження, що ціна людського здоров'я і життя – найвища – глибоко укорінилася у свідомості кожного. Перед майбутніми лікарями постає завдання гідно переносити усі перепони на життєвому шляху, залишатися вірними собі й своїм внутрішнім установам, постійно розвиватись у професійному сенсі та продовжувати боротьбу за життя своїх пацієнтів.

Важливим є питання про можливості реалізації наступних поколінь лікарів. Масова еміграція за кордон через російську агресію впливає на погляди, очікування й амбіції студентів щодо майбутнього працевлаштування. Україна знаходиться у потребі в спеціалістах медичної галузі. І щоб зберегти потенціал країни й дати йому новий поштовх, постає необхідність у виробленні привабливих перспектив працевлаштування медиків. Вже зараз студенти мають певні уявлення щодо майбутнього місця, де вони бажають надалі

реалізовуватись у професійному плані.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Отже, підтримка здобувачів медичної освіти у бажанні працювати на власну державу буде важливим аспектом задля повноцінного та якісного формування провідної професійної медичної спільноти в Україні. Аналіз впливу менторської допомоги та психологічної підтримки на формування і розвиток професійної ідентичності студентів стануть подальшими перспективами наших досліджень.

ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ірина Зозуля

доцент кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету

Вступ. Впровадження інформаційних технологій в освітню діяльність з кожним роком набуває більш масштабних обертів. Проблема створення й використання електронного посібника не є новою. Вона завжди викликала цікавість у дослідників. І донині ця тема є актуальною. Однак, на сьогодні залишається не вивченою проблема створення електронних посібників з української мови як іноземної для різних категорій іноземців, які бажають опанувати нашу мову.

Мета дослідження – здійснити огляд уже існуючих посібників, які іноземні студенти можуть використовувати для вивчення української мови на початковому етапі або для удосконалення набутих раніше знань.

Завдання дослідження – проаналізувати структуру електронних посібників з української мови як іноземної: зміст, зручність використання, продуктивність та розвиток мовленнєвих навичок.

Основний текст. Ми розглянули найпопулярніші електронні посібники з української мови. За результатами аналізу умовно їх було розподілено на чотири категорії: 1) електронні посібники, які містять граматичний матеріал для початківців; 2) посібники, які дають можливість розширити словниковий запас, запам'ятати нові слова за допомогою практичних завдань; 3) посібники для тих, хто володіє українською мовою на високому рівні та хоче його покращити; 4) українська мова для бізнесу. Усі методичні розробки з даної тематики здебільшого включають репрезентації навчального, дидактичного, ілюстративного матеріалу, що дає додаткову можливість вивчення особливостей використання таких посібників у процесі самонавчання іноземців.

Найновіші електронні посібники та онлайн-курси для вивчення української мови:

1. Анастасія Герасим'юк (Anastasiia Herasymuk). *“Gramatyka ukraińska cwiczmy przypadki”*. Навчальний посібник орієнтований на студентів, що бажають опанувати українські відмінки. Теоретичний матеріал викладений польською мовою, тому дана методична розробка є чудовим варіантом для самостійного вивчення української мови саме польськими громадянами. Хоча підібрані вправи, граматичні таблиці, пісні можна використовувати для навчання іноземних студентів з різних країн [3].

2. Анастасія Герасим'юк (Anastasiia Herasymuk). *“Читай українською”. Czytanka do nauki ukraińskiego*. Рівень А2–В1. До посібника увійшло 20 текстів для читання та прослуховування українською мовою. Кожен текст супроводжується запитаннями та переліком найважливіших слів з коментарями. Завдяки матеріалам книги люди, які вивчають українську мову, розширяють свій словниковий запас, зрозуміють, як правильно вживати окремі лексеми, відкриють для себе велич української культури [4].

3. Алекс Коваленко (Alex Kovalenko). *“Learn to read Ukrainian in 5 days”*. У цьому посібнику запропоновані матеріали для систематичного вивчення кожної літери українського алфавіту. Подано понад 150 українських слів, які були ретельно відібрані для початківців.

4. Софі Сімон (Sophie Simone). *“Learn how to speak basic Ukrainian”*. У цій книзі іноземці знайдуть корисну інформацію про історію та традиції України. Студентів чекає цікава подорож по темах: від алфавіту та цифр до привітань, їжі, напоїв та покупок.

5. Анастасія Ільницька (Anastasia Ilnitskaya). *“Ukrainian: the ultimate beginners learning guide”*. Це аудіокнига, яка допоможе іноземцям якнайшвидше вивчити основи української мови.

6. Марина Луєн-Носаченко, Інна Сопрончук (Maryna Looijen-Nosachenko and Inna Sopronchuk). *“Easy Ukrainian Dialogues (with vocabulary lists and audio for levels A1-A2)”*. У цьому посібнику подано 10 цікавих базових тем для спілкування, кожна з яких має список слів із наголосом і перекладом: 1. Сім'я та родичі. 2. Професії. 3. Національності. 4. Мій будинок. 5. Хобі. 6. Погода. 7. Щоденні справи. 8. Транспорт і подорожі. 9. Харчування. 10. Свята. Усі розмови ведуться двома мовами: українською та англійською. Крім того, всі діалоги українською мовою мають наголос (який допомагає краще запам'ятати, як правильно вимовляти слова) та професійне озвучення (одночасне читання та аудіювання підвищують ефективність засвоєння та запам'ятовування правильної вимови, інтонації та наголосу слів) [5].

7. Є-мова – онлайн-платформа для вивчення української мови. *Онлайн-курс “Бізнес говорить українською”*. Курс буде корисним усім, хто тільки починає практикувати українську мову в професійних середовищах. Він націлений на те, щоб допомогти освоїти ключову лексику, вивчити складні елементи граматики та слововжитку, потренуватися комунікувати українською в бізнес-середовищі.

8. Данута Мазурик. *“Українська мова для іноземців. Крок за кроком”* (електронна книга). Підручник призначений для навчання іноземців української мови від початкового (A1) до рубіжного (B1) рівнів. Матеріал викладено за комунікативно-когнітивним принципом і дасть змогу іноземцеві навчитися говорити, читати, писати українською мовою та розуміти її на слух у межах різних комунікативних тем [1].

На нашу думку, усі проаналізовані нами електронні посібники та онлайн-курс становлять програмно-методичні комплекси, що забезпечують і виклад нового теоретичного матеріалу, і контроль, і самоперевірку, і методичні вказівки для самостійної роботи. Переваги використання електронних посібників під час вивчення української мови є беззаперечними: форма подання матеріалу (існування гіперпосилань, що дає можливість миттєво переходити до потрібної інформації); доступність (можливість миттєво завантажити з електронної бібліотеки); зручність зберігання (потребує мало місця); засоби подання інформації (використання мультимедіа) [2].

Висновки. Високі темпи розвитку наукових знань дозволили запропонувати вирішення проблеми освітньої кризи за допомогою застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Процес поєднання можливостей електронної книги та віртуального медіасередовища загалом відкриває величезні перспективи в плані розширення засобів наочності та інтерактивності в поданні навчального матеріалу.

Подальші перспективи дослідження. Запровадити створення базового електронного посібника з української мови як іноземної (рівні A1-C1), використовуючи додаткові ресурси: соціальні мережі, онлайн-блоги, онлайн-курси, штучний інтелект.

Література

1. Данута Мазурик. Електронна книга “Українська мова для іноземців. Крок за кроком”. [Електронний ресурс]. URL: <https://nashformat.ua/products/ebook-ukrainska-mova-dlya-inozemtsiv.-krok-za-krokom-628295>

2. Полянський П. Про переваги і вразливі місця електронних підручників [Електронний ресурс]. Освіта.ua [сайт]. URL: <https://osvita.ua/school/method/16840/>

3. Anastasiia Herasymuk. Gramatyka ukrainska cwiczymy przypadki [Електронний ресурс]. URL: <https://ukrainski.online/gramatyka-ukrainska-cwiczymy-przypadki>

4. Anastasiia Herasymuk. Читай українською. Czytanka do nauki ukrainskiego. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukrainski.online/czytanka-do-nauki-ukrainskiego-czytaj-po-ukrainsku>

5. Maryna Looijen-Nosachenko, Inna Sopronchuk. Easy Ukrainian Dialogues (with vocabulary lists and audio for levels A1-A2). [Електронний ресурс]. URL: <https://www.speakua.com/product-category/textbooks/>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ

Ірина Іваненко

доцент кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Розробка якісних сучасних програм для студентів іноземців є однією з першочергових задач кафедр мовної підготовки в Україні. Від неї залежить, наскільки якісно студенти засвоять знання з профільних дисциплін, чи зможуть надалі проходити практику в українських лікарнях та за бажанням лишатись працювати за фахом у нашій державі. Більш того, цей курс формує загальне враження у іноземців про українську культуру викладання та методику подання матеріалу тощо. Аби викладання на кафедрах мовної підготовки здійснювалося на базі вітчизняних розроблених та затверджених програм, підручників тощо відповідно до міжнародних стандартів, для нього слід застосовувати різноманітні онлайн застосунки, які сприятимуть кращому засвоєнню лексики, норм правопису, граматики тощо. Складнощі у впровадженні таких застосунків при роботі з іноземними студентами зумовлюють актуальність цього дослідження.

Представлена тема викликає інтерес в українських та зарубіжних дослідників. Так, Скрипник І.М., Приходько Н.П., Шапошник О.А. у своїй статті аналізували особливості трансформації української медичної освіти під час війни та відзначали, що онлайн застосунки в цьому контексті стали важливим ресурсом, котрий дозволяє підтримувати зв'язок між студентами та викладачами [2]. Деякі підступи до цієї теми було зроблено і в наших попередніх роботах [4]. У міжнародній практиці та вітчизняній педагогіці було проаналізовано взаємозалежність якості засвоєння програми та використання онлайн-джерел [3, 5]. Однак, представлені дослідження охопили не всі тонкощі впровадження онлайн технологій в освітній процес. Так, недостатня увага була звернена на проблеми використання подібних ресурсів у нинішніх умовах. Це дослідження має заповнити таку лакуну.

Метою наукової розвідки стало визначення ефективності використання онлайн застосунків в процесі підготовки студентів-медиків, котрі вивчають українську мову як іноземну в умовах війни. Реалізація мети передбачає виконання низки завдань, зокрема: здійснення аналізу наукової літератури за обраною тематикою; визначення перспективних онлайн застосунків для викладання української мови як іноземної, формування принципів їхнього використання та запровадження засобів гейміфікації в освітній процес; аналіз ефективності використання застосунків при викладанні мовного матеріалу; узагальнення результатів дослідження та формування рекомендацій з використання онлайн засобів в процесі навчання студентів-іноземців.

Базою для дослідження стало засвоєння мовного матеріалу, передбаченого підручником за редакцією проф. Н.П. Литвиненко [1]. Цей підручник апробовано кафедрою мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Для оцінки ефективності використання онлайн-застосунків було обрано три додатки, серед яких Wordwall, Quizizz, Kahoot. Всі три дозволяють працювати з мовним матеріалом та генерувати вправи на увагу, швидкість реакції, зіставлення тексту та зображень тощо. Перший з перелічених додатків було використано для розробки і подальшого використання окремих вправ (що передбачено механікою застосунку), другий і третій – для створення завдань для самостійного опрацювання та лекцій з інтерактивними елементами. Для проведення представленої наукової роботи було обрано три теми, які попередньо розглядалися в курсі мовної підготовки. При виборі тем враховувались такі їхні особливості: понад 50% лексики

мало бути викладено в попередніх частинах курсу; акцент мав бути зроблений саме на термінологічному апараті; матеріал з граматики мав бути таким, який зустрічався в курсі раніше, однак викликав проблеми при повторному проходженні, поточному або ж підсумковому тестуванні. Завдання студентам давались в змішаній формі: частина відводилась на самостійного опрацювання під час заняття в аудиторії, частина – для виконання вдома. Така комбінована методика була викликана проблемами з електропостачанням та доступом до Інтернету, що мали місце в 2022-2023 навчальному році. Можливість асинхронного засвоєння матеріалу дозволила опрацювати дані за групами студентів.

В ході дослідження для оцінювання результатів використання тих чи тих додатків використовувались автоматичні системи оцінки проходження окремих ігор чи тестових елементів, вбудовані в програму. До і після проходження практичних завдань в згаданих застосунках було проведено тестування студентів із використанням Google-форм. Це дало змогу нівелювати низку факторів, які могли б спотворити результати досліджень. Серед них суб'єктивне оцінювання студентських робіт, складнощі читання почерку тощо.

Результати тестування показали, що застосування онлайн вправ дозволило на третину знизити кількість повторюваних помилок та краще засвоїти термінологічний апарат за обраними лекціями та семінарами. Аналіз результатів дослідження дозволив дійти наступних висновків: використання онлайн застосунків загалом дозволяє підвищити рівень опанування студентами окремих тем з граматики, лексики тощо. Позитивного ефекту вдається досягнути за рахунок більшої концентрації уваги на окремих фрагментах матеріалу, використання зображень, які дозволяють студенту краще орієнтуватись, звуків тощо. При цьому ефективність застосунків різниться в залежності від тих фрагментів матеріалу, для яких вони використовуються. Так, гейміфіковані додатки, серед яких Wordwall, дозволяють краще засвоїти елементи термінологічного апарату. Що ж стосується програм, що можуть використовуватися для створення цілісної презентації та використовувати більшу кількість вправ, то вони демонструють ефективність при роботі з елементами граматики, стилістики тощо.

Перспективними для подальшої наукової роботи є дослідження ефективності використання онлайн застосунків при опануванні української мови різними групами іноземців (сформованими відповідно до мови їхнього спілкування), а також вивчення закономірностей засвоєння окремих елементів програми за допомогою конкретних вправ.

Література

1. Литвиненко Н.П., Місник Н.В., Сергієнко Т.В., Скибун Н.Д. Основи медичної комунікації: Практику з української мови як іноземної: ч.1, за ред. проф. Н.П. Литвиненко, 2021. 104 с.
2. Скрипник І.М., Приходько Н.П., Шапошник О.А. Медична освіта в умовах війни: досвід Полтавського державного медичного університету. Медична освіта. 2022. № 3. С.60-64.
3. Яковлева І. Використання освітніх платформ в освітньому середовищі. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/619/592> (дата звернення 25.05.2023).
4. Ivanenko I.; Hodik K., Matsko O., Sydorenko O., Andryeyeva T., Pyatetska, O. Features of the use of media in teaching the ukrainian language. AD ALTA: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH., 2021, v.11. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/papers/A_11.pdf (дата звернення 25.05.2023).
5. Teng, M.F. (2020). Vocabulary learning through videos: captions, advance-organizer strategy, and their combination. *Computer Assisted Language Learning*, 2020. 33(1), С.44-71.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ – ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ

Ленмара Ісмаїлова

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О. Богомольця

Вступ. Сучасний етап цивілізаційного розвитку суспільства визначається збільшенням рівня цифровізації, віртуалізації, інформатизації не тільки усіх сфер суспільства, а й комунікацій на всіх рівнях. Так, подальший розвиток електронних комунікацій та доступ до глобальної мережі передачі даних разом із розповсюдженням відповідних гаджетів виступають каталізатором нового сучасного тренду – віртуального простору, в який переміщається населення, держава, бізнес, політика, культура, освіта, медицина, послуги, торгівля, фінанси, розваги та ін. Сьогодні основним джерелом інформації стає Інтернет, а джерелом знань – Вікіпедія. Так, цифрові аудіовізуальні форми інформації набувають поширення та розповсюдження, витісняючи при цьому традиційні форми: живе спілкування, навчання, театр, друковані книги, підручники тощо.

Розповсюдженим явищем є такий стан речей, коли певна подія чи факт, не потрапивши в інформаційний простір, наче не мали місця у житті сучасної людини. Аналогічна ситуація відбувається і з мовою та культурною спадщиною в цілому. Найперше – це різноманітний інформаційний продукт українською мовою (новини, пісні, освітні та культурні проекти, цифрові та аудіо і відео книги, підручники, наукова література, поезія), оцифрована культурна спадщина (у форматі цифрового та аудіо і відео контенту). За таких умов із часом мова може перетворитися на «неживу мову» таку як латина, а національна спадщина, залишаючись на традиційних засобах візуалізації, буде поступово втрачатися. Таким чином, оцифрування культурної спадщини постає важливим пріоритетом для кожної країни, бо в сучасному цифровому світі дуже важливо «осучаснювати» традиційні форми зберігання інформації.

Як зауважує М.Б. Лелик, «оцифрування та збереження культурної пам'яті має здійснюватися через діджиталізацію друкованих матеріалів, фото, музейних об'єктів, архівних документів, музичних та аудіовізуальних матеріалів, монументів й археологічних пам'яток» [1].

Метою дослідження є розгляд діджиталізації культурної спадщини як важливого інструменту популяризації української мови у світі.

Авторка статті «Культура в смартфоні» І. Скакун стверджує, що «головна ідея діджиталізації культурної спадщини полягає в тому, щоб люди, які створюють щось, та заклади культури, що зберігають мистецькі пам'ятки, ставали все більш шанованими і заможними», але для «цього слід відчутно трансформуватися і митцям, і закладам, і ресурсам, що їх просуватимуть», оскільки це потребує нових підходів, знань, навичок, інструментів та методів роботи з інформацією [3].

Так, положеннями ухваленими у листопаді 2007 року Радою ЄС «Програми з питань культури», серед іншого передбачається «сприяння доступу до культури (зокрема шляхом просування її спадщини), оцифруванню, культурному туризму, синергії з освітою (особливо мистецькою освітою) та мобільності музейних колекцій» [5]. А тому, оновлення загальної правової бази щодо політики діджиталізації в ЄС надало нового цифрового життя європейським музеям, бібліотекам й архівам, покращило умови збереження та доступ до культурної спадщини» [5]. Позитивізм таких кроків визнається у багатьох інших сферах в умовах подальшого поглиблення розвитку людського капіталу «як підґрунтя для росту економіки та добробуту населення», оскільки «інвестиції в людський капітал дають значний за обсягом, тривалий за часом та інтегральний за характером економічний і соціальний результат» [2]. При цьому необхідно зважати на те, що до структури «людських інвестицій» належить «освіта та професійна підготовка, культура, охорона здоров'я, виховання дітей, доступ до інформації, мобільність робочої сили», а їх реалізація можлива через головний комунікативний інструмент, яким виступає мова [там само]. Саме тому «від того, наскільки

розвинутою, функціональною і поширеною є мова, залежить ефективність такого інвестування» [там само].

Що стосується України, то Урядом у 2019 році було схвалено Стратегію популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (далі – Стратегія) [596]. У контексті нашого дослідження вартими нашої уваги будуть такі завдання, визначені у цій Стратегії, а саме: забезпечення через онлайн-ресурси доступу до електронних підручників, художньої літератури українською мовою, матеріалів про культурну спадщину українського народу та історію становлення держави; збільшення обсягу та поширення в Інтернеті інформаційно-довідкового контенту українською мовою» [2]. «Цифрова культура проникає як у способи комунікації мистецтва й аудиторії, так і, власне, у спосіб створення мистецьких творів. Аудіогіди чи мобільні додатки доповненої реальності (AR), анімовані постери, подібні до гіфок, плазмові монітори чи інформаційні довідники нового типу – всі ці гаджети наші музеї, кінотеатри, театри й галереї потроху починають використовувати, все більше уваги приділяючи соцмережам та спілкуванню з аудиторією онлайн» [5]. Наприклад, в рамках реалізації проєкту «Скарби України: цифрова колекція книжкових пам'яток у фонді Одеської національної наукової бібліотеки» «планується оцифрування документів українською мовою 1801-1922 років видання, незалежно від території їх надрукування, та будь-якою іншою мовою, що вийшли на території сучасної України протягом 1801-1860 років» [4]. Перегляд електронної колекції книжкових пам'яток можливий за посиланням odnb.odessa.ua/rarities. Це відкриває доступ не тільки вузькопрофільним фахівцям, а і пересічним громадянам, здобувачам освіти з усього світу.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Підсумовуючи, слід відзначити, що наразі наша країна знаходиться у світовому тренді щодо діджиталізації культурної спадщини. Вказане позитивним чином впливає не тільки на імідж країни в цілому, а і створює нові цифрові майданчики для вивчення нашої культурної спадщини. Крім того, необхідно зважати, що паралельно відбувається і популяризація української мови, адже занурення в історію, культуру, побут, звичаї нашої країни потребує знання української мови, що спонукає бажаючих до її вивчення. Але ми стоїмо тільки на початку довгого шляху з кропіткою праці щодо діджиталізації усієї наявної багатой культурної спадщини України. При цьому необхідно не забувати і про сучасне, яке також потребує уваги. Подальший розвиток інформаційно-комунікативних технологій створює передумови до апробації нових інструментів і методів цифровізації та представлення, що потребуватиме нових досліджень.

Література

1. Лелик М. Б. Оцифрування культурної спадщини та цифрові мистецькі проєкти: до питання діджиталізації в Україні (оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами за 2018–2019 рр.). МОН. ДЗК. Вип. 12/5 2019 р., 20 с.
2. Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р. № 596-р.
3. Скакун І. «Культура в смартфоні»: чому потрібна діджиталізація українського національного надбання. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2019/11/6/238811/>.
4. Скарби України. Презентація проєкту. URL: http://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=2579.
5. Трегуб Г. Мовою пікселів та байтів / Ганна Трегуб // Тиждень. 2019. 22 верес. URL: <https://tyzhden.ua/Culture/235178> (дата звернення 27.10.2023).

ВПЛИВ НОВІТНІХ ГЕНДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА СУЧАСНЕ МОВОЗНАВСТВО ТА ГАЛУЗЬ ПЕРЕКЛАДУ

Дар'я Карачова

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Тетяна Агібалова

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу, Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

Постановка проблеми. Сучасному світові притаманний стрімкий розвиток усіх галузей науки та потужний поштовх до значних соціальних змін. Такі новітні соціальні зміни завжди відображають вплив розвитку прогресу, а інколи, навіть самі призводять до трансформацій у науковій сфері. Саме таким чинником змін можна вважати новітню тенденцію – гендерну (статеву) рівність. І якщо на розвиток, наприклад, технічної наукової спрямованості вона впливу не має, то на філологічні науки, зокрема мовознавство, цей вплив стає надзвичайно вагомим.

Актуальність теми дослідження. Тема нашого дослідження проявила себе у сучасному глобалізованому світі нещодавно. Вона є новою та майже не дослідженою у галузі мовознавства, що виявляє певний інтерес до неї, її теперішньому та подальшому впливу на цю наукову сферу.

Метою нашої наукової розвідки є загальне ознайомлення із виникненням феномену статевої рівності та дослідження його розвитку у лінгвістичній галузі протягом небагатьох років його існування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загалом досить складно визначити точний рік появи цього феномену, але активне його використання починає з'являтися у 2016 році у низці європейських та американських ЗМІ. Цей феномен одразу набирає популярності, розповсюджується різними соціальними мережами та починає активно заявляти про себе по всьому світі.

Статева рівність у галузі лінгвістики несе у собі використання певної гендерно вільної лексики, що є цікавою тематикою для дослідження.

Гендерний нейтралітет має в своїй основі ідею про те, що мова та інші соціальні інститути, повинні уникати розрізнення відповідно до статі людей, щоб уникнути дискримінації, а також враження, що існують соціальні ролі, для яких одна стать більше підходить, ніж інша.

Таким чином, як ми можемо побачити, подібний феномен наразі вже починає впливати на лінгвістичну галузь і, можливо, значно трансформує її у майбутньому, адже поява таких процесів зазвичай є важливим кроком до глибинних мовленнєвих трансформацій. Наприклад, займенник *they* завжди використовувався у множині [1] і, на базі цього, використання граматичних конструкцій, у реченні де він вживався, підпорядковувалося чітким правилам. Проте із впливом статевої рівності, займенник *they* почав використовуватись також і у однині, що значно ускладнює підпорядкування під нього конструкцій класичної граматики англійської мови. Такі новоутворені лінгвістичні процеси потребують ретельного дослідження та аналізу, і є надзвичайно цікавими для вивчення.

Всі ці процеси не могли не вплинути на галузь сучасного перекладу. Отже, перекладачеві тепер треба буде приділяти велику увагу адекватному та коректному перекладу, враховуючи всі новітні аспекти граматичних конструкцій гендерно нейтральної лексики.

Висновки та перспективи подальших розробок. Поява нового феномену – гендерної рівності – в умовах глобалізації значним чином вплинула на лінгвістичну та перекладацьку галузі, виокремивши гендерно нейтральну лексику та її вплив на граматичні конструкції мови. Ми вбачаємо у цьому значний інтерес до вивчення та детального аналізу цих нових лінгвістичних змін. А також подальші перспективи у дослідженні можливих змін граматичних конструкцій та їх функціонуванні у сучасній англійській мові.

Література

1. Гендерно-нейтральні займенники. URL: <https://www.dictionary.com/e/gender-sexuality/gender-neutral-pronouns/> (дата звернення 13.10.2023)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Олена Коваль

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Вступ. Професійна діяльність лікаря та його мовна поведінка особливо важливі під час встановлення контакту з пацієнтом та безпосередньо впливають на результати лікування. Саме тому високий рівень володіння українською мовою для іноземних студентів-стоматологів є не лише запорукою отримання гідного рівня професійних знань та умінь, а й сам по собі є важливою професійною якістю. Адже у процесі навчання та клінічної практики необхідно спілкуватися із україномовними пацієнтами, налагоджувати із ними контакт. Для цього важливими є вміння розуміти мову носія, вести із ним діалог, досягати довіри у стосунках із хворим.

Мета: висвітлення особливостей формування професійно-комунікативної компетентності іноземних студентів-стоматологів на заняттях з української мови як іноземної.

Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців, зокрема майбутніх лікарів, має важливе значення, оскільки лікар перебуває у постійному безпосередньому контакті з пацієнтами та їх рідними, що передбачає наявність у нього високого рівня уміння спілкуватися, знаходити потрібні слова, виявляти толерантність та емпатію, бути емоційно виваженою людиною [2].

Сфера діяльності лікаря-стоматолога не обмежується лише професійними знаннями та вміннями. Під час прийому пацієнта на етапі з'ясування скарг, встановлення діагнозу та призначення подальшого лікування спеціалістові знадобиться високий рівень компетенцій, що являє собою комплекс знань, умінь і навичок, необхідних для вирішення комунікативних задач та визначає його майбутню фахову майстерність.

Професійно-комунікативна компетентність є невід'ємною частиною професійної діяльності індивіда, бо саме вона відображає особистісні якості та властивості фахівця, за допомогою яких він самостійно й ефективно реалізовує завдання професійної діяльності, в тому числі ті, що пов'язані з діями інших людей. Сформованість цієї компетентності у фахівця свідчить про його теоретичну та практичну готовність до здійснення ефективної професійної діяльності в певній галузі, що вимагає встановлення регулярних комунікативних контактів з іншими співробітниками. Зокрема невід'ємними атрибутами цієї компетентності є готовність визначати оптимальні шляхи колективного досягнення поставлених цілей, умінь успішно працювати з іншими людьми, розробляючи колективні рішення й реалізуючи найкращі з них на практиці [4].

Проблему формування професійного мовлення лікаря досліджували Н. Литвиненко, Л. Богданова, І. Дроздова, А. Вардянян, І. Гуменна, В. Лапіна, М. Лісовий, І. Мельничук, С. Поплавська, І. Черних, В. Юкало та ін., питання професійної комунікації іноземних студентів-медиків розглядали З. Бакум, Л. Васильєва, К. Гейченко, С. Костюк І. Кочан, З. Мацюк, В. Ніколаєнко, О. Пальчикова, Ж. Рагіна, Н. Ушакова, М. Цуркан тощо.

У процесі формування серед іноземних студентів професійно-комунікативних компетенцій постає чимало питань, наприклад, якою має бути структура заняття та з чого його краще розпочати.

Вважаємо за доцільне починати заняття з фонетико-артикуляційних вправ,

відпрацювань правильної вимови термінологічної лексики. На цьому етапі пропонуємо студентам прослухати і повторити лексику до теми заняття та правильно розставити наголоси. Словник до теми: *рот, щелепа, вилиця, губа, щока, коронка, шийка, корінь, емаль, дентин, цемент, пародонт, прикус, пульпа, стоматит, кровоточивість, ковтати, полоскати, відкушувати, пережовувати.*

Також доцільно зупинитися на вивченні нових фраз, що сприяє кращому засвоєнню та запам'ятовуванню моделей наукового стилю мовлення: *ротова порожнина, стоматологічний бор, верхня губа, нижня губа, уражений зуб, зміщення зубів, гострий карієс зуба, запалення пульпи зуба, відхилення прикусу, перелом щелепи, запалення язика.*

Серед практичних навичок слід приділяти увагу граматичним вправам на основі поданої нової лексики за таким алгоритмом:

1. Провідміняти дієслова: *пережовувати, ковтати, знеболювати, полоскати.*
2. Утворіть прикметники від іменників: *міміка, слина, ніс, рот, щелепа, вилиця, зуб, хірург, анестезіолог, ортодонт, ортопед.*
3. Утворити форму множини іменників: *корінь, ікло, моляр, ніс, пломба, скальпель, губа.*
4. Поставити іменники в дужках у правильну відмінкову форму, утворивши словосполучення: *корінь (зуб), запалення (слизова оболонка), руйнування (тканини зуба), біль у (щелепа), щілини між (зуби)* [1, 3].

Висновки. Отже, вивчення студентами медичних ЗВО української мови як іноземної є невід'ємною складовою формування професійно-комунікативної компетентності студентів-стоматологів, а також особистості висококваліфікованого спеціаліста у сфері стоматології. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в необхідності розкриття особливостей ведення діалогічного мовлення та вживання імперативних висловлювань для формування професійно-комунікативних вмінь та навичок а уроках української мови як іноземної у майбутніх стоматологів.

Література

1. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Медицина в термінах і визначеннях. К.: Книга-плюс, 2015. 304 с.
2. Риндіна Н.Г. Розвиток комунікативної компетентності іноземних студентів у вищих медичних навчальних закладах / Н.Г. Риндіна, М.Ю. Котелюх // Реалізація закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференцзв'язку): матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, присвяченої пам'яті ректора чл.-кор. НАМН України, проф. Л. Я. Ковальчука, Тернопіль 21-22 травня 2015 р. / Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського. Тернопіль: ТДМУ, 2015. С. 563-567.
3. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: Кн. 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, О.І. Криницька та ін.; за ред. С.М. Луцак. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 456 с.
4. Шломенко О.Б. Про професійно-комунікативну компетентність сучасного фахівця. URL: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Pedagogica/76269.doc.html.

ЗОВНІШНЯ МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

Надія Коновальчук

старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. В основі будь-якої діяльності людини, навчання зокрема, лежить сукупність мотивів (стимулів), що спонукають до дії та досягнення поставленої мети, тобто мотивація, яка є однією з «головних умов реалізації навчально-виховного процесу. Вона не тільки сприяє розвитку інтелекту, але і є рушійною силою удосконалення особистості в цілому» [3, с.127]. Проте в умовах сучасного освітнього процесу часто не проводиться діагностика первинної мотивації студента, що негативно позначається на виборі навчальних стратегій та результатах якості знань загалом.

Мета та завдання. Тому метою дослідження є розробка основних засад виявлення та діагностики первинної мотивації студента та способів її підтримання та формування ефективної зовнішньої мотивації.

Основний текст. Залежно від методів класифікації, розрізняють такі основні типи мотивації як внутрішню та зовнішню. Внутрішня мотивація, яка походить від самого студента, є ключем до успіху у вивченні мови. Ефективність зовнішньої мотивації залежать від чіткого розуміння внутрішньої.

Для правильного розуміння основних мотивів студента «на початку навчального року викладачеві варто поцікавитися особистістю кожного студента, дізнатися про коло його інтересів, з'ясувати рівень володіння мовою» [4, с.55]. Провести таку первинну діагностику можна шляхом опитування чи бесіди, але найзручніше це робити шляхом бріф-анкетування, у якому важливо виявити фактори, які спонукають студента до навчання. До переваг анкетування належить можливість дати анкету на домашнє опрацювання, щоб студент мав час подумати над питаннями. Також не всякий студент одразу йде на контакт з незнайомим викладачем, що може впливати на результати опитування чи бесіди, тоді як анкетування зменшує вплив зазначеного фактору.

До мотивів, що складають внутрішню мотивацію, відносяться прагнення до саморозвитку та самовдосконалення, перспектива майбутнього (отримання диплома, престижної професії, поліпшення соціального або матеріального становища тощо). Також студент може бути із самого початку мотивований зовнішньо: прагнення схвалення чи позитивного ставлення до себе з боку соціуму, бажання батьків, страх (залишитись без роботи, зміни соціального становища, покарання) тощо [1]. Зазвичай у реальному житті ми маємо комбінацію внутрішніх і зовнішніх мотивів.

За опрацьованими результатами анкети виробляють стратегії зовнішніх впливів на студентів. Зокрема, зовнішня мотивація може бути позитивною чи негативною. Позитивна базується на підтриманні інтересу до навчання, шляхом розвитку актуальних для студента навичок, проведення нестандартних занять, створення та підтримання позитивного емоційного фону під час заняття, розробка системи заохочень та винагород тощо [2].

Мотивацію не слід сприймати, як статичне поняття. Під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів мотиви до навчання можуть змінюватись, а отже відповідно стратегії впливу також мають корегуватись протягом усього процесу навчання. Тому доцільно після першого семестру провести повторне бріф-анкетування, а по завершенні курсу – підсумкове анкетування, яке дозволить виявити слабкі місця розроблених стратегій, виявити ефективність або неефективність застосованих методів та відкоригувати процес навчання.

Висновки та подальші перспективи. Отже, для успішної розробки стратегій розвитку та підтримання мотивації до навчання необхідна діагностика початкової мотивації студентів, яка може проводитись шляхом опитування, бесіди чи анкетування. Розробка подальших стратегій навчання має базуватись на результатах проведеного опитування.

Література

1. Апалат Г. П., Максимова О. П. Визначення мотиваційних особливостей навчання студентів у зво. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 71, т2. С. 15-18.
2. Головська І.Г., Лазоренко Т.М., Чернєва Т.М. Мотивація навчання студентів в умовах дистанційного навчання. *Психологія особистості*. Випуск 17. 2020. С. 57-61.
3. Керекеша О. В. Осадчий М. Л. Мотивація до навчальної діяльності студентів у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. №11-12 (288-289), 2021. С. 126-131.
4. Коротка Н. В. Посилення мотивації навчання професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою студентів немовних вишів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73, т. 2. С. 54-58.

ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЇ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Юлія Кравченко

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Реформування системи освіти спонукає змінити не лише сам навчальний процес за допомогою впровадження інтернет-технологій, а й удосконалити професійну діяльність освітян. З-поміж завдань, які стоять перед викладачами вишів, особливої актуальності набувають розвиток самостійності, ініціативності студентів та стимулювання мотивації до навчання. Для отримання бажаних результатів слід насамперед розуміти коло інтересів молоді та особливості сприйняття нею навчальної інформації в умовах активної діджиталізації освіти. Н. Кузьменко зазначає, що зацікавити сучасного учня читанням величезних параграфів сухої теорії – неможливо. І якщо раніше велика кількість ілюстрацій, малюнків вважалася прерогативою лише молодших школярів, то зараз це вимога часу у викладанні всіх предметів у всіх ланках школи [5, с.4].

Таким чином, забезпечити інтенсивне засвоєння української мови як іноземної може насамперед дотримання принципів полікультурного підходу, багатоканального сприйняття інформації. З огляду на це, педагогам доводиться не тільки оновлювати старі методики викладу матеріалу, а й постійно перебувати в пошуку нових: розробляти презентації, електронні підручники із аудіозаписами до тем мультимедійними презентаціями, різнотипними таблицями, ілюстраціями, онлайн-курсами тощо [цит. за Ю. Кравченко].

Відповідний аспект є на сьогодні досить вагомим, оскільки візуалізація – це не лише використання малюнків, картинок, діаграм тощо у друкованих матеріалах, а й залучення до навчального процесу різноманітних інтернет-платформ та їх інструментів.

Результати дослідження. Так, педагогічні можливості використання переваг візуалізації досліджували Н. Зайцева, Л. Варченко-Троценко, А. Тютюнник, М. Бойченко, І. Чуричканич та ін., інноваційні підходи в умовах дистанційного навчання іноземної мови проаналізувала О. Крекотень, теоретико-методичні засади оволодіння українською мовою іноземними студентами гуманітарних спеціальностей розроблено в дисертації Г. Швець тощо.

Формулювання мети та завдання. Мета роботи полягає у визначенні форм та методів використання візуалізації навчального матеріалу під час вивчення української мови як іноземної – засобу формування предметних компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Візуалізація – це педагогічний метод, заснований на принципі наочності, у рамках якого через схематизацію та асоціативно ілюстративний ряд здійснюється символна презентація змісту, функцій, структури, етапів (стадій) якогось процесу, явища [цит. за Н. Зайцевою, с.127].

Необхідність використання сучасних візуальних засобів у процесі навчання зумовлена їх впливом на процес розуміння й запам'ятовування. Науково доведено, що за умови слухового сприймання засвоюється 15 -20% інформації, зорового – 25-30 %, одночасно зорового та слухового – 65 %.

Візуалізація – це не лише ілюстративний матеріал, це система передачі візуальної інформації, яка дає змогу студентові здійснювати управління цією інформацією. Цей процес сприяє зменшенню кількості словесних міркувань і дає можливість синтезувати схематичний образ більшої «ємності», ущільнюючи тим самим інформацію [3].

Використання наочності під час підготовки до заняття з української мови як іноземної дозволяє вирішити низку завдань:

- активізувати навчально-пізнавальну діяльність студента;
- сприяти кращому запам'ятовуванню матеріалу;
- підвищує візуальну культуру і грамотність;
- формувати і розвивати критичне та візуальне мислення.

Для ефективного вивчення української мови іноземними студентами викладачами кафедри мовної підготовки ЗДМФУ активно використовується значна кількість візуальних засобів передачі інформації: дошка, схеми, мультимедійний проектор, екран/монітор комп'ютера, інтерактивна дошка, презентації в PowerPoint, відео- й аудіозаписи тощо. Усі вони повинні не лише доповнювати словесну інформацію викладача, але й бути її носіями.

До форм унаочнення навчального матеріалу належать:

- зображення (картини, картинки, малюнки, фотографії, ескізи, схеми, креслення, відео тощо);
- презентації (особливий документ із мультимедійним вмістом, демонстрація якого керується користувачем);
- хмари слів – візуальне відтворення списку слів, категорій, міток чи ярликів на єдиному спільному зображенні, що сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації у цікавий, незвичний спосіб;
- діаграми, таблиці;
- ментальні карти – технологія, яка дозволяє організувати процес засвоєння від первинного сприйняття мовного явища до глибокого розуміння та практичного використання, що стає основою формування мовної та мовленнєвої компетентностей студентів [1, с.124].

Вдало дібраний та опрацьований інтернет-контент зробить заняття з української мови не лише цікавими й оригінальними, але й мотивуватиме студентів до активної роботи (навчання), а також позитивно вплине на швидкість засвоєння матеріалу.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Отже, використання наочності на заняттях з української мови як іноземної дозволяє викладачам: 1) максимально доступно донести інформацію до студентів; 2) удосконалити комунікативну компетенцію в процесі колективної діяльності; 3) прискорити процес навчання; 4) розвинути креативне мислення.

Література

1. Барабаш-Ревак О. Візуалізація мислення у процесі викладання УМІ: Ментальні мапи. URL: [file:///C:/Users/Юлия/Downloads/Візуалізація_мислення_у_процесі_вик%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Юлия/Downloads/Візуалізація_мислення_у_процесі_вик%20(1).pdf)
2. Гнатенко С.А., Кравченко Ю.В., Кремпова Л.О. Навчально-виховні заходи як елемент мовної підготовки іноземних студентів. Збірник «Сучасний рух науки»: тези доп. VII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Дніпро, 2019. С.342-345.
3. Гречко О.В. Візуалізація як один із прийомів формування ключових і предметних компетентностей на уроках української літератури. Миргород, 2021. URL: <https://naurok.com.ua/metodichniy-posibnik-vizualizaciya-yak-odin-iz-priyomiv-formuvannya-klyuchovih-ta-predmetnih-kompetentnostey-na-urokah-ukra-nsko-literaturi-216275.html>
4. Зайцева Н. Візуалізація як невіддільний аспект навчання студентів немовних спеціальностей англійської мови. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету Серія: Педагогіка Випуск XXII. Мелітополь, 2019. 133 с URL:

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

Яніна Кулінська

доцент кафедри мовної підготовки Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Важливим чинником інтеграції національної освіти на сучасному етапі залишається використання нових технологій, напрямів і прогресивних підходів до навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України.

Попри те, що з початком повномасштабної російсько-української війни кількість іноземних студентів в Національному університеті імені О.О. Богомольця дещо зменшилася, проблема оволодіння українською мовою як іноземною досі залишається надзвичайно важливою. Навчальний курс «Українська мова як іноземна» є не лише освітньою дисципліною, а й засобом всебічного розвитку студентів, орієнтиром у становленні їх як майбутніх фахівців.

Для студентів-іноземців, що вивчають дисципліни рідною (англійською) мовою, українська засвоюється для комунікації в соціокультурному оточенні країни, в якій вони здобувають професійну освіту. Основним завданням викладача української мови є вироблення в них умінь і навичок комунікативно вправно користуватися засобами української мови як іноземної в різних життєвих ситуаціях та у своїй професійній діяльності, адекватно сприймати діалогічне мовлення на слух, зокрема і вести діалог.

Зважаючи на те, що іноземці вступають до вишу досить різні, особливо за своїми комунікативними вміннями, основним завданням викладача на початковому етапі навчання є так зване «вирівнювання» студентів. Цій меті підпорядкована комунікативна лінія змісту навчальної програми з української мови як іноземної, що передбачає формування у студентів-медиків чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності – читання, письмо, аудіювання та усне мовлення. Варто наголосити, що з перерахованих видів мовленнєвої діяльності, говоріння має провідну роль. Студенти повинні вміти будувати усний монолог (відповіді на семінарах, практичних заняттях, заліках, іспитах). Але при цьому перед іноземними студентами виникають проблеми: що сказати, в якому порядку, як сказати. У зв'язку з цим перед викладачами української мови стоїть питання: які тексти слід підбирати для навчання? Як показує практика, вивчення української мови іноземними студентами тільки на основі письмових текстів, призводить до того, що студенти не розуміють усне мовлення викладача.

У процесі навчання усному мовленню в іноземних студентів повинні бути сформовані декілька навичок. На першому етапі студенти звертають увагу на особливості мовної форми. Викладач пояснює матеріал, студенти, багато разів повторюють, виконують вправи на закріплення. Основна мета – довести навички до автоматизму. На другому етапі студенти повинні навчитись правильно обирати мовленнєві засоби для даної ситуації. Для цього необхідні різноманітні ситуативні вправи. Такі вправи дають змогу студентам навчитись передавати зміст висловлювання іншими словами, скласти різні питання та дати на них відповіді, скласти фрази з поданими словами, замінити слова синонімами або антонімами та ін. На третьому етапі студенти повинні навчитись поєднувати фрази та вислови у розгорнуте чітке повідомлення. Для цього необхідно підбирати текстовий матеріал, який містить особливості усної форми мовлення. Види текстів можуть бути різноманітними. Все буде залежати від дисциплін, які вивчатимуться на цьому етапі. Ця модель служить орієнтиром, за яким студенти-іноземці зможуть описувати, пояснювати предмети, явища, процеси та ін.

При цьому кожний студент повинен чітко розуміти, що усне мовлення має свої особливості – фонетичні, лексичні, синтаксичні.

Основним завданням занять, що формують мовленнєву діяльність також є:

- активне та цілеспрямоване збагачення й удосконалення мовлення студентів;
- безпосередня підготовка до складання студентами власних монологічних та діалогічних форм спілкування;
- грамотність усного й писемного мовлення;
- розвиток логічного мислення.

Але в усіх випадках головним є навчання студентів насамперед зв'язного мовлення: усного чи писемного, що неможливо без тісних міжпредметних зв'язків, які дають можливість створення цілісної картини. Отже, основним завданням є навчити іноземців користуватися мовою як засобом спілкування, пізнання, а згодом і професійної діяльності. Все це тісно пов'язано з аудіюванням – слуханням і розумінням усних висловлювань. Аудіюванню, як і іншим видам мовленнєвої діяльності, треба навчати спеціально, за окремою методикою. На кафедрі мовної підготовки навчання умінь аудіювання проводиться за такими напрямками:

I. Аудіювання під час пояснення нового матеріалу.

II. Аудіювання як елемент діалогічного мовлення.

III. Аудіювання як спеціальний різновид вправ.

Аудіювання тісно пов'язане з говорінням, а вміння студентів-іноземців висловлюватися розвинене по-різному. З метою вдосконалення доречно використовувати такі прийоми:

- виправлення мовленнєвих помилок;
- правильна артикуляція звуків;
- практикування повних відповідей.

Варто зауважити, що діалогічне мовлення, як основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні української мови як іноземної, є одним із його базових елементів. Кожен із учасників діалогічного мовлення виступає в ролі як мовця, так і слухача, а відтак повинен вміти розпочинати діалог, реагувати на репліки співрозмовника й спонукати його до продовження розмови.

Навчання діалогічного мовлення у медичному вузі передбачає також вміння вільно володіти професійною лексикою та обмінюватися знаннями з медичних предметів, обговорювати теми, дискутувати з їх приводу.

Виконане дослідження не претендує на остаточне розв'язання окресленої проблеми, оскільки цілком актуальним і перспективним упродовж опрацювання курсу «Українська мова як іноземна» є вироблення специфічних лінгводидактичних напрямів, методів і прийомів, що стосуються формування усного діалогічного мовлення іноземних студентів-медиків.

Література

1. Жовнір М.М. Педагогічна інноватика в медичному виші: до питання впровадження коучинг-технології / М.М. Жовнір, М.В. Асламова // Молодий вчений. 2018. №1. С.309-312.
2. Концепції мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/5396>.
3. Українська мова як іноземна : посібник. Тернопіль, 2017. 328 с.
4. Шевченко О. М. Педагогічні умови підготовки іноземних студентів-медиків у процесі вивчення української мови / О. М. Шевченко // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Інститут пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. 2019. Вип. 20. С.178-187.

МЕТОДИКА CLIL В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Алла Куліченко

доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна соціальна та комунікативна динаміка вимагає від освітян переосмислення ролі іноземних мов у освітньому процесі. Оскільки навчання майбутніх фахівців спілкуватися іноземною мовою в спеціалізованому робочому середовищі є важливим для взаємопов'язаного суспільства XXI ст. [1, с. 214].

Високий ступінь компетентності та майстерності в освітньому процесі націлює заклади освіти на застосування збалансованого підходу, щоб надати здобувачам освіти можливість розвинути не лише лінгвістичні, але й культурологічні знання та навички. Розгляд іноземних мов у світлі цих сучасних парадигм надає можливість кращого розуміння та адаптації до глобальних трансформацій, що характеризують сучасний світовий контекст.

Тому методика CLIL (Content and Language Integrated Learning) стає особливо актуальною. Предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL) спрямоване на інтеграцію вивчення мови з основним предметним матеріалом. Основну концепцію сфокусовано на тому, щоб використовувати мову як засіб сприйняття та усвідомлення конкретного змісту, що є важливим елементом в освітньому процесі.

Формулювання мети та завдання. Мета дослідження – аналіз методики CLIL в медичних університетах для визначення її ефективності та впливу на якість освіти й розвиток студентів. Для досягнення мети сформульовано такі завдання: визначити теоретичні основи методики CLIL, її основні принципи; схарактеризувати специфіку методики CLIL в медичних університетах.

Результати дослідження. Раніше методику CLIL називали різними термінами, зокрема «навчання на основі контенту», «англійська мова у навчальній дисципліні» та «двомовна освіта» [2]. Це вказує на те, що концепція та підходи, які стоять за методикою CLIL, вже були використані й вивчені, але їх по-різному називали.

Методика CLIL передбачає викладання предметів іншою мовою, ніж рідна для здобувачів освіти та має такі особливості:

- вміння володіти мовою стає інструментом для освоєння навчального матеріалу;
- внаслідок зростання мотивації та вивчення мови в природному контексті навчання є більш ефективним. Коли здобувачі освіти зацікавлені темою, вони мають бажання вивчати мову для спілкування;
- ґрунтується на процесі освоєння мови, а не на примусовому навчанні;
- мову сприймають у реальних життєвих ситуаціях, що підсилює її опанування здобувачами освіти. Це природний розвиток мови, що базується на інших формах навчання;
- довготривале навчання. Здобувачі освіти набувають академічної компетентності в англійській після 5-7 років у якісній двомовній програмі;
- гнучкість використання мови важливіша за точність, а помилки є невіддільною частиною процесу вивчення мови;
- здобувачі освіти розвивають вміння спілкуватися іноземною мовою для різних цілей;
- читання є однією з ключових навичок [2].

Тож CLIL-методика надає ефективні інструменти для викладання предметів іноземною мовою, що сприяє більш ефективному та комплексному засвоєнню навчального матеріалу.

Методика CLIL впливає на розвиток ключових компетентностей студентів різних спеціальностей, зокрема в закладах вищої медичної освіти. Ця методика відрізняється від інших тим, що використовує мову як інструмент для освоєння предметного матеріалу. Основна увага приділяється розумінню специфічних текстів та освоєнню важливої термінології.

Дидактичні стратегії CLIL надають студентам більш контекстуалізованого вивчення іноземної мови, оскільки вони поєднують навички мовлення (читання, письмо, усне мовлення та слухання) в освітньому процесі, але застосовані до конкретної академічної дисципліни. Загалом, методика CLIL у медичних університетах повинна наголошувати на комунікації, медичній термінології та термінології, пов'язаної з різними аспектами здоров'я, а також належним чином приділяти увагу письму та читанню [1, с. 229].

У той же час, для успішного впровадження методики CLIL у медичних університетах необхідно враховувати потреби та рівень підготовки студентів. Також важливо мати кваліфікованих викладачів, які можуть ефективно впроваджувати цей підхід в освітній процес.

С. Дарн вказує на те, що «методика CLIL передбачає, що викладачам-предметникам під силу використовувати можливості для вивчення мови. Найкращі та найпоширеніші можливості виникають під час читання текстів. CLIL використовує лексичний підхід, спонукаючи студентів звертати увагу на мову під час читання» [2].

А. Фрумкіна зі співавторами зазначають, що «для розвитку основних навичок усного мовлення у контексті конкретного навчального предмета та супровідної іноземної мови відбуваються такі процеси: сприйняття, розуміння, запам'ятовування та використання інформації з предмета» [3, с. 509].

Вказані процеси набувають особливого значення, коли вони відбуваються в контексті методики CLIL, яка інтегрує мовне та предметне навчання. Особливо це важливо для студентів медичних університетів, оскільки вони повинні володіти не тільки медичними знаннями, але й вміти ефективно спілкуватися, особливо іноземною мовою. Тому впровадження методики CLIL допомагає під час формування цих навичок серед студентів, що є важливим кроком у підготовці майбутніх медичних фахівців до викликів сучасного світу.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Отже, методика CLIL є актуальною та ефективною в медичних університетах, оскільки сприяє інтеграції вивчення мови з основним предметним матеріалом. Вивчення спеціальних дисциплін через іноземну мову дозволяє студентам розвивати не лише лінгвістичні, але й культурологічні знання та навички, що є важливими в сучасному світі.

Методика CLIL сприяє зростанню мотивації студентів вивчати іноземну мову, оскільки вона використовує мову в контексті реальних професійних завдань. Здобувачі освіти розвивають навички спілкування іноземною мовою для різних цілей, що є важливим для медичної галузі. Читання відіграє ключову роль у вивченні іноземної мови та предметного матеріалу.

Подальші перспективи дослідження пов'язані з детальнішим аналізом впровадження методики CLIL в медичних університетах та оцінку її впливу на академічну й професійну підготовку студентів. Також важливим є вивчення кращих практик впровадження CLIL у різних освітніх закладах та розробка рекомендацій для подальшого вдосконалення цієї методики.

Література

1. Cabrales R. A., Moreno G. A., Arcila S. Content and Language Integrated Learning (CLIL) in a Medicine program in Colombia: Results of a perception survey in students. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*. 2021. No. 14(2). P. 215-234.
2. Darn S. Content and Language Integrated Learning. *British Council. TeachingEnglish* : website. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/educational-policies-practices/articles/content-and-language>
3. Frumkina A., Diachenko M., Polyezhayev Y., Savina N., Hadi F. Readiness of future teachers for integrated teaching of educational subjects in foreign language. *Práxis Educativa*. 2020. No.16(38). P. 502-514.

ЗМІСТОВІ ДЕСКРИПТОРИ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Ірина Кушнір

лектор-доктор відділення української мови та літератури кафедри слов'янських мов факультету письменства Стамбульського університету

В Україні від початку XXI-го століття відбулося стрімке зростання, порівняно з 90-ми роками XX століття, кількості різних контингентів іноземних студентів, аспірантів, стажистів – тобто освітніх мігрантів. Це пов'язано з приєднанням України до Болонського процесу, а згодом і до загальноєвропейської освітньої кредитно-трансферної системи. Також у зв'язку зі світовими міграційними процесами, зумовленими геополітичними чинниками, перед початком великої війни в Україні збільшилася кількість осіб, охочих здобути статус громадянина України. І для претендентів на громадянство, і для освітніх мігрантів необхідним є досягнення відповідного рівня володіння українською мовою. У світовій практиці такі рівні визначають на основі державних мовних стандартів, затверджених експертними комісіями, зосередженими у міністерських департаментах сертифікаційних іспитів з державної мови; а систему навчання державної мови освітніх мігрантів вибудовують відповідно до двох стандартів – мовних і мовноосвітніх. Незважаючи на чисельність і різноманітність освітніх мігрантів в українських закладах вищої освіти (далі – ЗВО), стандартизація мовної освіти – навчання української мови як іноземної (далі – УМІ) проходила довгий і важкий шлях із багатьма перешкодами від 90-их років XX століття до 2021 року. Перепони на цьому шляху були пов'язані з постійним гальмуванням укладання та прийняття Закону про державну мову. В Україні Мовний закон було прийнято лише через 28 років після затвердження суверенітету – в 2019 році, і лише у 2020-му році створили Національну комісію зі стандартів державної мови, завданнями якої є «ствердження і розвиток національної мови України, її логічна, послідовна, доцільна та науково обґрунтована стандартизація» [1].

Державний мовноосвітній стандарт, якого дотепер не існує в Україні, повинен стати компонентом системи освітніх стандартів. Наразі можемо виокремити такі необхідні елементи мовноосвітнього стандарту:

- суб'єкти й об'єкти навчання;
- цілі навчання (очікуване застосування набутих компетентностей);
- мовний і комунікативний зміст;
- комунікативні стратегії, необхідні для досягнення певних рівнів володіння українською мовою як іноземною;
- регламентація розподілу змісту мовної освіти за курсами освітнього закладу та освітніми дисциплінами, затвердження оптимальної кількості навчальних годин, які дають реальну можливість досягти прогнозованих результатів мовної підготовки освітніх мігрантів.

Базою для створення мовноосвітнього стандарту стануть навчальні програми дисциплін лінгвістичного циклу, типові програми, концепція мовної підготовки іноземних громадян і мовні стандарти. Мовний і комунікативний зміст вже описано авторським колективом «Стандартизованих вимог до рівнів володіння УМІ», тому це науково-методичне видання має стати одним із компонентів державного мовноосвітнього стандарту. Серед основних параметрів виділення рівнів володіння УМІ автори виокремили такі [2]: комунікативні цілі, яких зможе досягти особа, що навчається, у межах кожного з рівнів через відповідні мовні засоби; найактуальніші сфери, теми, ситуації спілкування (тобто зміст спілкування) та ступінь лінгвістичної та лінгвосоціокультурної вправності для вирішення завдань комунікативної взаємодії. Загалом визначено базовий обсяг змістових елементів кожного зі стандартних рівнів, який передбачає обов'язковий кластер для переходу з попереднього до наступного мовноосвітнього етапу.

У навчальному процесі освітніх мігрантів ми можемо спиратися на такі показники за кожним із рівнів володіння УМІ, викладених у «Стандартизованих вимогах», як:

- перелік комунікативних умінь і навичок;
- зміст мовної компетентності;
- переліки комунікативних ролей і намірів;
- тематика й типи текстів діалогічного й монологічного мовлення.

Таким чином, можемо зазначити, що нині Україна має певні досягнення на шляху стандартизації системи навчання УМІ освітніх мігрантів: створено Мовні стандарти, запроваджено Державну систему тестування на визначення рівня володіння УМІ та видачі сертифікатів державного зразка. Але, на жаль, створені мовні стандарти ще не затверджено на міністерському рівні в якості основного документа.

Література

1. Комунікаційна програма Національної комісії зі стандартів державної мови на 2021 рік. URL: <https://mova.gov.ua/nacionalna-komisiya-zistandardativ-derzhavnoyi-movi/misiya-ta-strategiya>
2. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань: посібник. Київ: Фірма «ІНКОС», 2020. 186 с.

ЗАГАЛЬНА ОСВІТА ТА МОВИ: ПЕРЕХІД ВІД ІЗОЛЯЦІЇ ДО ІНТЕГРАЦІЇ

Анна Левицька

канд. пед. наук, ст. викл. кафедри філософії, біоетики Одеський національний медичний університет

Освіта завжди відігравала ключову роль у формуванні суспільства та культури. Вона не тільки передає знання, але й визначає спосіб, яким ми сприймаємо світ та взаємодіємо з ним. Однією з найважливіших складових освіти є вивчення мов. Мови є важливим інструментом для комунікації та засобом передачі культурних цінностей. Проте, історично мови часто навчалися ізоляційно, і це обмежувало їхню ефективність у спілкуванні та використанні в інших аспектах освіти.

Сучасний світ диктує нові вимоги до освіти та використання мов. Ми живемо в епоху глобалізації, де зв'язки між людьми з усього світу стають все більше інтенсивними. У такому контексті ізоляційне навчання мов стає неактуальним і навіть неефективним. Існує необхідність переходу від ізольованого вивчення мов до їхньої інтеграції у загальну освіту. Цей перехід відбувається на різних рівнях освіти, від початкової школи до вищої освіти, і має велике значення для розвитку суспільства та індивіда [2, с. 30].

Інтеграція мов у загальну освіту передбачає кілька важливих аспектів. По-перше, це означає визнання мови як важливого компонента освіти, яка повинна бути доступною для всіх студентів незалежно від їхньої основної спеціальності. Навчання мови повинно бути інтегровано в інші предмети, щоб створити максимально ефективні умови для розвитку мовленнєвих навичок [1, с. 146].

Другий аспект інтеграції мов у загальну освіту вимагає більш глибокого розгляду. Пошук спільних зв'язків між мовами та іншими предметами відкриває перед нами безмежні можливості для розвитку освіти. Однією з ключових ідей цього аспекту є визнання мови як інструменту для вивчення інших наук, а не окремою галуззю.

Вивчення мови в контексті інших предметів робить навчання більш цікавим і ефективним для студентів. Наприклад, історія та література можуть бути вивчені як частина великого панорамного уроку, де мовна компетенція допомагає краще розуміти та аналізувати текстів історичних документів або літературних творів. Інші предмети, такі як наука, математика чи мистецтво, також можуть бути поєднані з вивченням мови, щоб створити більш цілісний підхід до освіти [3, с. 271].

По-третє, інтеграція мов вимагає використання їх у міжпредметних проектах та інтеракції між студентами різних спеціальностей. Спільні проекти, де студенти повинні співпрацювати та обмінюватися інформацією, сприяють розвитку комунікативних навичок та покращують розуміння інших культур. Наприклад, створення спільних проектів, де

студенти різних мов вивчають, спільно досліджуючи певну тему або культурний аспект, може допомогти розширити їхні знання та перспективи.

Цей підхід не тільки робить освіту більш цікавою та змістовною для студентів, але також сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних навичок та спроможності працювати в команді. Він також допомагає підготувати студентів до сучасного глобального світу, де міжкультурне спілкування та розуміння різних мов і культур є важливими. Інтеграція мов в загальну освіту відкриває шлях до більш комплексного та глибшого навчання, що відповідає вимогам сучасності.

Третій аспект передбачає використання мов у міжпредметних проектах та інтеракції між студентами різних спеціальностей. Це сприяє розвитку комунікативних навичок, розширює горизонти і сприяє розумінню інших культур [3, с. 458].

Інтеграція мов у загальну освіту відкриває нові можливості для студентів та сприяє їхньому розвитку як індивідів. Вона робить освіту більш гнучкою та адаптованою до вимог сучасного світу. Перехід від ізоляції до інтеграції мов в освіту є кроком вперед у напрямку розвитку глобального суспільства, де розуміння і спілкування між різними культурами та мовами стає ключовою компетенцією.

Література

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / під загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. Київ, 2013. 590 с.
2. Бордакова О. особливості підготовки вчителя іноземної мови в умовах глобалізації/ О.Бордакова// Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія "Педагогіка. Соціальна робота". 2008. Вип. 15. С. 30-32.
3. Костюк С. С. Лінгводидактичні основи формування компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців у процесі навчання української мови. Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету: зб. наук. праць. 2016. Вип. 15. С. 267-277.
4. Костюк С. С. Навчання студентів-іноземців на компетентнісній основі. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету: зб. наук. праць. 2017. Вип. 16. С. 456-473.

ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Тетяна Лещенко

завідувачка кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету

Олена Шевченко

доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки Полтавського державного медичного університету

Вступ. На сучасному етапі розвитку вищої освіти зацікавленість вивченням української мови як іноземної за професійним спрямуванням поглиблюється, оскільки нині ширшають тенденції взаємодії фахівців різних профілів у підготовці іноземних здобувачів освіти. Однією з ключових вимог до підготовки фахівців стало оволодіння українською мовою спеціальності. Це завдання не можна вирішити без перегляду змісту навчання української мови як іноземної за професійним спрямуванням задля встановлення тіснішого зв'язку між мовою і предметами за фахом [1; 2]. Актуальність предметно-мовного інтегрованого навчання полягає в тому, що іноземні здобувачі освіти мають не просто засвоювати знання з окремих дисциплін, а вміти користуватися в інтегрованому зв'язку термінологічним апаратом кожної дисципліни, що, своєю чергою, сприятиме активізації їхньої пізнавальної та професійної діяльності. Це дасть можливість іноземним здобувачам освіти відпрацювати теоретичні основи предмета, виконуючи завдання з української мови як іноземної за професійним спрямуванням відповідно до професійної спрямованості й,

отже, – розвивати професійні здібності. Також предметно-мовне інтегроване навчання визнано одним зі стимулів підвищення ефективності навчання, активізації взаємодії когнітивних процесів і посилення інтересу здобувачів до вивчення української мови як іноземної за професійним спрямуванням зокрема.

Мета статті – з'ясувати основні характерологічні риси предметно-мовного інтегрованого навчання української мови як іноземної за професійним спрямуванням, його переваги у формуванні в іноземних здобувачів освіти медичних університетів навичок фахової комунікації.

Основний текст. Навчання української мови як іноземної за професійним спрямуванням з опорою на майбутню спеціальність посилює мотивацію до вивчення мови, оскільки сфера інтересів іноземних здобувачів освіти лежить у межах професійного спілкування, а відбір мовного матеріалу з урахуванням майбутньої спеціальності служить засобом визначення «предмета» мови. Крім того, найефективніше оволодіння мовою можливе в соціально осмислених, значимих для іноземного здобувача ситуаціях спілкування [3, с. 195].

Отже, перед викладачами постає завдання органічно поєднати між собою фахові знання, предметно-мовні й загальномовні компетенції. Це і є метою, яку ставить перед собою методика предметно-мовного інтегрованого навчання. Застосування цієї методики в навчальному процесі дає можливість викладачам інтегрувати вивчення української мови як іноземної за професійним спрямуванням з іншими навчальними предметами. Відомо кілька моделей предметно-мовного інтегрованого навчання. Викладачі кафедри українознавства та гуманітарної підготовки ПДМУ продуктивно запроваджують модель Soft (language-led), яка спрямована на максимально ефективне включення в заняття завдань або матеріалу інших предметів, що мають допоміжне значення для вивчення теми. Це окремі короточасні фрагменти занять, які сприяють глибшому сприйманню й осмисленню якогось конкретного поняття. Предмети чи їхні частини вивчаються українською мовою з подвійною метою, а саме – вивчення змісту з одночасним вивченням української мови [4, с. 77].

Обов'язкові компоненти методики предметно-мовного інтегрованого навчання [5]:

«зміст» – ретельний підбір змісту заняття, який дозволяє інтегрувати матеріал різних предметів (анатомія, біологія, хімія) у предмет українська мова як іноземна за професійним спрямуванням;

«спілкування» – навчити іноземних здобувачів освіти використовувати засоби української мови для засвоєння знань із предмета в активних формах навчання;

«пізнавальна спрямованість» – розвивати мисленнєві здібності здобувачів для кращого розуміння мови і предмета – критичне мислення, уміння аналізувати, зіставляти, припускати, конкретизувати, робити висновки; мовленнєву реакцію і мовну здогадку, уміння презентувати свої ідеї;

«знання культурології» – розуміння особливостей окремих культур, яке допоможе іноземним здобувачам освіти ефективніше соціалізуватись у сучасному полікультурному суспільстві, краще зрозуміти власну культуру і стимулювати її збереження й розвиток.

Отже, ми трактуємо навчальний предмет «Українська мова як іноземна за професійним спілкуванням» як інтегрований курс із погляду системного аналізу. Тут можливе об'єднання двох чи кількох дисциплін у одну, яка, зберігаючи зв'язок із предметами-джерелами, набуває своїх власних рис і під час упровадження в навчальний процес поступово набуває якості предметоцентричності. При інтеграції української мови як іноземної за професійним спрямуванням і, скажімо, анатомії людини відбувається поєднання освоєваних систем (мовної та професійної) в освітньому процесі, що на практиці готує до іншомовної мовної діяльності в професійних ситуаціях, а також сприяє формуванню професійно спрямованого сприйняття мови. Одностороннє сприйняття лексичних одиниць, коли конкретна форма пов'язується з конкретним значенням, поступається місцем системному, яке передбачає розуміння всього обсягу значення і закономірностей функціонування лексичних одиниць. Таким чином, адекватно сприймаючи їхнє

контекстуально обумовлене значення, студент розрізняє і загальний зміст, і семантичну структуру. Практично йдеться про злиття певних елементів двох дисциплін у особливий зміст предмета «Українська мова як іноземна» із додаванням якісної характеристики «професійна». При цьому процес навчання в рамках даної дисципліни передбачає виділення домінуючого компонента, використання української мови і як засіб, наприклад, анатомії людини. Отже, слід ураховувати двоїстий статус української мови як іноземної за професійним спрямуванням: як рівноправної (щодо інтеграції) дисципліни і як інструменту мовної діяльності в професійних ситуаціях. Крім того, в іноземних здобувачів освіти формується уявлення про українську мову як засіб отримання й обробки професійної інформації, значущої для здобувачів. Застосування професійної української мови в тих цілях, як і рідної, посилює мотивацію, сприяє розвитку пізнавальної активності, що формує умови для подальшого вдосконалення української мови як іноземної паралельно з поглибленням професійних знань.

Підкреслимо, що предметно-мовне інтегрування української мови як іноземної за професійним спрямуванням і будь-якої іншої навчальної дисципліни можливе завдяки визнанню мови як універсального інструменту вербальної діяльності, що характеризується єдністю плану змісту й виразу. Розвиток цієї проблематики вбачаємо в розробленні конкретних технологій предметно-мовного інтегрування і його методичного забезпечення для роботи з іноземними здобувачами освіти медичних університетів на заняттях з української мови як іноземної за професійним спрямуванням.

Література

1. Васецька Л. І. Методика навчання професійного мовлення студентів-іноземців вищого медичного закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 – теорія та методика навчання. Херсон, 2005. 20 с.
2. Іванців О. С., Чикайло І. В. Професійно-комунікативна спрямованість навчання української мови як іноземної у медичному ВНЗ за кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. № 12. 2006. С. 115-120.
3. Шевченко О. М., Лещенко Т. О. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення української мови як іноземної. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2022. Вип. 80, т. 2. С. 194-198.
4. Шевченко О. М., Лещенко Т. О. Сучасні інноваційні методи навчання УМІ іноземних здобувачів освіти. Збірник наукових праць за матеріалами ювілейної науково-практичної конференції з нагоди 30-ї річниці заснування ПВНЗ «Київський медичний університет» «Сучасні аспекти медицини та фармації - освіта та практика», м. Київ, 2022 р. С. 76-78.
5. Marsh D. Content and Language Integrated Learning (CLIL). A Development Trajectory. University of Córdoba, 2012. 552 p.

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ НАВЧАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Тетяна Леценко

завідувачка кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, доцент Полтавський державний медичний університет

Вікторія Юфименко

*старший викладач закладу вищої освіти кафедри українознавства та гуманітарної підготовки,
Полтавський державний медичний університет*

Нині значно підвищуються вимоги до рівня підготовки спеціалістів, які повинні володіти запасом теоретичних знань, практичних навичок, вміти орієнтуватись у складній ситуації, бути готовими приймати нестандартні рішення. Це потребує впровадження розвинених форм і методів навчання, які сприятимуть становленню професійної особистості майбутнього спеціаліста [1].

Реалії розвитку сучасного світу, цифровізація всіх сфер життя суспільства, безперечно, стали передумовами до впровадження діджиталізації в сферу освіти, особливо до навчальних закладів. Повна діджиталізація держави свідчить про необхідність модернізації системи освіти. Практики впровадження цифрових технологій торкаються не тільки нововведення в оснащенні навчального процесу, а й модернізації напрямів науково-дослідної діяльності [2].

Виклики, перед якими опинилися усі галузі, зокрема й система охорони здоров'я, безумовно позначились і на системі підготовки медичних кадрів. В основі формування сучасного кваліфікованого медичного фахівця важливим є теоретичні знання отримані за роки навчання у навчальному закладі, прагнення до самонавчання і самовдосконалення, та особистісна адаптація до постійно і швидко мінливого сучасного світу з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій сприяє глобалізації освіти, розвитку міжнародного ринку праці, зростанню мобільності особистості. Тому, немає сумнівів, що в наш час є доцільність взаємодії традиційних та інноваційних підходів в системі підготовки медичних кадрів. Цифрові технології – унікальний механізм для різнобічного розвитку сучасного навчального закладу. Актуальні різні компоненти цифрових технологій: 1) онлайн-освіта, 2) електронні освітні ресурси, 3) електронний документообіг, 4) навчання за допомогою тренажерів, віртуальної реальності, 5) формування компетентностей, необхідних у цифровому світі.

Завдяки цифровим технологіям впевнено можна говорити про глобалізацію наукового світу і активний розвиток академічної мобільності. Безумовно, в умовах безпрецедентної модернізації сучасний університет зобов'язаний адаптуватися для збереження своїх унікальних якостей і конкурентних переваг, грамотно вибудувати стратегію свого розвитку, напрямів експертних розробок та науково-дослідницької моделі розвитку. Одним із основних завдань сучасної освіти є подача і засвоєння величезної кількості існуючої нині інформації. Студенти самі можуть вибирати освітні технології. При цьому основне завдання викладача полягає в стандартизації, корекції і стимулюванні навчальних досягнень. Застосування інформаційних технологій істотно змінило роль і функції викладача і студента, значно вплинуло на всі компоненти навчального процесу [3, 4, 5].

З метою удосконалення навчання на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки ПДМУ використовуються цифрові технології навчання за допомогою ZOOM, CLASSROOM, з проведенням відеоконференцій, тестування студентів в режимі on-line з використанням Google-форми. На платформах *ePlato* і *eAristo* для зручності студентів навчальні матеріали до теми викладені у різних форматах: файл, веб-сторінка, відео, активне посилання на інтернет-ресурс, тощо, до кожної теми розроблені тестові завдання.

Цифрові технології, максимально інтегровані в даний момент в медичну освіту і медицину, відкривають різні можливості для професійного та особистісного вдосконалення. Тому, максимальна ефективність освітнього процесу в епоху інформаційного суспільства може бути досягнута, лише при поєднанні інноваційних та традиційних підходів у системі

підготовки медичних кадрів. Можливо, постійний міждисциплінарний діалог і аналіз інноваційних розробок, допоможе нам реалізувати найкраще з багатообіцяючих технологій.

Сучасні цифрові технології навчання студентів-медиків не тільки підвищують якість освітнього процесу і виробляють цілеспрямованість і самодисципліну, а також сприяють підвищенню мобільності майбутніх медичних кадрів, які зможуть щодня навчатися і співпрацювати на онлайн-курсах і вебінарах.

Література

1. Лещенко Т. О. Імерсивні технології в мовній освіті: від теорії до практичного впровадження / Т. О. Лещенко, М. М. Жовнір, В. Г. Юфименко // Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 54, т. 2. С. 13-17.
2. Курило В. О. Використання сучасних мобільних додатків у навчанні лікарів-інтернів при проходженні очної частини інтернатури / В. О. Курило, В. Г. Юфименко // Забезпечення якості освіти у вищій медичній школі : матеріали наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю, м. Одеса, 18-20 січня 2023 р. / за ред. д. мед. н., проф. В. Г. Марічереда. Одеса : ОНМедУ, 2023. С. 334-337.
3. Лещенко Т. О. Використання подкастів у дистанційному навчанні української мови як іноземної / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24-25 листопада 2022 р. Полтава, 2022. С. 142-144.
4. Юфименко В. Г. Медична блогодидактика та медіаосвітні технології як новітні чинники розвитку професійної компетентності фахівця / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м.Полтава, 19 березня 2020 р.). Полтава, 2020. С. 269-272.
5. Юфименко В. Г. Соціальні мережі як ефективне середовище комунікації в мовній підготовці іноземних студентів / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). Полтава, 2020. С. 272-275.

НОВІТНІ МЕТОДИКИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Ніна Литвиненко

завідувачка кафедри мовної підготовки НМУ ім. О. О. Богомольця

Процес мовної підготовка у закладах вищої освіти постійно еволюціонує, пристосовуючись до потреб студентів. Аналіз останніх досліджень науковців свідчить, що підґрунтям такого еволюційного процесу є використання інтерактивних технологій, яке вочевидь позитивно впливає на якість навчання [1, 2, 3]. Пропонуємо стислий перегляд методик і технологій, що широко використовуються у процесі мовної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі.

Методика комунікативного навчання зосереджується на розвитку комунікативних навичок студентів, сприяючи активному спілкуванню та використанню мови в реальних ситуаціях. Заняття орієнтовані на вирішення реальних фахових завдань, таких як обговорення тем медичної тематики або моделювання фахових ситуацій, учасниками яких є лікарі, пацієнти та їхні родичі, медичний персонал тощо. Застосування технології **рольових ігор та симуляцій** у процесі застосування цієї методики дозволяє студентам вивчати мову в інтерактивній формі. Рольові ігри та симуляції роблять навчання цікавим і захопливим, що підвищує мотивацію студентів до вивчення мови, створює можливості для вільної розмови та взаємодії, допомагає покращити навички вимови, лексики та граматики. Учасники рольових ігор використовують нові слова та фрази, виконуючи ситуаційні завдання, поповнюючи й збагачуючи словниковий запас.

Методика змішаного навчання (Blended Learning) дозволяє студентам поєднувати відвідування занять в аудиторії з дистанційним навчанням. Переваги змішаного викладання при навчанні мови полягають у більшій доступності студентів до різноманітних ресурсів, покращенні навичок використання цифрових технологій. Застосування мобільних додатків, онлайн-ресурсів та відеоуроків, дозволяють студентам вивчати мову в будь-який час і в будь-якому місці. Мовні програми (Duolingo, Rosetta Stone, Babbel та ін.) пропонують інтерактивні завдання та вправи, виконання яких стимулює навчальний процес та підвищує ефективність засвоєння лінгвістичних особливостей мови.

Застосування програм «Kahoot!» та «Quizlet» під час навчання іноземної мови в медичному університеті (зокрема й української як іноземної) дозволяють створювати цікаві та ефективні заняття, сприяють розвитку комунікативних навичок. «Kahoot!» – це інтерактивна платформа для створення віртуальних квізів (з англ. Quiz – вікторина), опитувань та інших ігрових завдань для формування комунікативної компетентності студентів-медиків. Наприклад, навчаючи української мови як іноземної, викладач створює квіз, де питання стосуються термінів на позначення актуальних понять у медицині на кшталт: «Назвіть український відповідник до термінів *анемія, вакцинація*». Студенти вибирають відповідь із запропонованих варіантів. Увійти на платформу можна за допомогою смартфона або комп'ютера. Кожен студент отримує свій унікальний код, щоб долучитись до квізу. У разі наявності інтерактивної дошки викладач може відтворювати квіз на великому екрані, щоб студенти могли бачити питання та варіанти відповідей, обираючи одну з них на власних пристроях.

«Quizlet» – це платформа, на якій можна створювати інтерактивні навчальні картки, набори слів і тестові завдання, зокрема для вивчення нової лексики, медичних термінів тощо. Студенти можуть перевіряти свій рівень знань, працюючи з набором флеш-карток на вищевказаній платформі із запитаннями та відповідями за певним алгоритмом. Quizlet надає можливість студентам навчатися спільно, долучаючись до навчальних наборів та обговорюючи матеріал на форумах. Викладач має ретельно планувати та структурувати мовний матеріал, щоб забезпечити ефективне застосування інтерактивних інструментів у навчальному процесі.

Згадані методики, пов'язані із інтерактивними формами навчання, можуть бути застосовані як у роботі з вітчизняними здобувачами вищої медичної освіти при опануванні ними іноземної мови, так і під час навчання студентів з інших країн, для яких іноземною є українська мова. Згідно з дослідженням Cambridge University Press, іноземні студенти краще засвоюють матеріал і насолоджуються процесом навчання, якщо мають можливість стимулювати свої знання, занурюючись у відповідне мовне середовище, часто спілкуючись із викладачами або носіями мови. Ось чому однією із надважливих умов опанування іноземними студентами української мови є те, щоб вони, перебуваючи на навчанні в Україні, спілкуючись в українськомовному просторі, розуміли, що Україна говорить українською. І наше завдання забезпечити таку можливість.

Література

1. Мірошніченко О. Аналіз ефективності інтерактивних методів навчання професійної медичної лексики українською мовою студентів-іноземців. Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 36. Дрогобич, 2021. С. 267-272.
2. Рожнова Т., Вадзюк С., Наконечна С., Ратинська О. Інтерактивні методи навчання - шлях до підвищення ефективності освітнього процесу у медичних закладах вищої освіти. Медична освіта. 2022. № 3. С.51-59.
3. Stuchynska N., Ostapovych N., Belous I., Mazurenko J., Zakusilova T. Game-based technologies in teaching professionally oriented natural sciences to the future doctors. Nuances: Estudos Sobre Educação. 2020. Vol. 31. P.160-175.

IMPLEMENTING COMPETENCY-BASED LANGUAGE EDUCATION UNDER UKRAINIAN EDUCATIONAL SPACE MODERNIZATION

Lada Lichman

Professor of the Department of Language Training and Humanitarian Disciplines, Shupyk National Healthcare University of Ukraine

Oksana Kononets

Associate Professor of the Department of Neurology No. 2, Shupyk National Healthcare University of Ukraine

Liudmyla Saienko

Assistant Professor of the Department of Language Training and Humanitarian Disciplines, Shupyk National Healthcare University of Ukraine

Analyzing the genesis of building foreign linguistic competence under Ukrainian educational space modernization, studying issues concerning the synthesis of national and foreign linguistic didactic ideas and achievements, identifying the peculiarities of educational and methodological constructions require adequate attention to the conceptual aspects of students' foreign language training. First off, the issues of teaching / learning methods multiplicity in their correlation with the procedure for assessing university students' level of linguistic competence are subject to detailed updating.

The problem of linguistic didactic paradigms polymorphism in Ukraine is caused by the nature of language teaching / learning over the end of the 20th century to the present period; in particular, multidirectional didactic approaches, methods, and techniques, i.e., the KSA (knowledge, skills, and abilities) approach, the communicative approach, intensive training, a suggestive method (suggestopedia) etc. are turned to practical use in Ukrainian universities. Among them, there developed a competency-based education approach: in the 1990s it appeared in the theoretical and methodological discourse and from the 21st century onwards it was translated into practices. Therefore, studying issues relative to applying the competency-based approach in a polymorphic (mixed) linguistic didactic environment is of the most immediate interest and completely natural. Highlighting them makes it possible to represent the genesis of implementing the competency-based language education in a rather complex, multi-component, constantly changeable education space, which determines, as the analysis suggests, the national features of the competence-oriented ideology implementation into the practice of teaching foreign languages.

Today, the significant worldwide social and cultural metamorphoses cause the feeling of the competency-based scientific and educational discourse immaturity. It becomes apparent that the semantic scope of a competency-based approach concept, constantly evolving, remains static and conservative in many respects, therefore the scope requires its modernization.

In fact, the competency-based approach is a conventional designation for the synergetic interaction of the most effective teaching technologies, methods and forms, whose unity is defined in the competence ideological integral. In competency-focused learning, the polyparadigm education model is observed to be mobile and fluent, as its composition is determined by various learning goals and objectives, the specificity of the individual, and the group (for example, inclusive pedagogy), professional training requirements and others.

The competency-based approach, as a multi-paradigm construct, is an open educational ideology, because it both potentially and actually includes all available pedagogical, scientific and theoretical resources, using the construct allows one to dynamically build and didactically design optimal educational models which are aimed at creating a competent person.

Today, at Ukrainian universities, the scope of competency-based bi/polylingual education includes a wide range of pedagogical concepts relevant to the competency-based approach ideology: the communicative approach, the learner-centered approach, the school of cultures dialogue and others [1, 2].

However, the problem of multi-paradigmality (paradigm pluralism) in the competency-based foreign language training of students lies in clarifying the relationships among different pedagogical trends within the national education standards, i.e., it concerns the seamlessness of inter-paradigm relationships in the practice of foreign language teaching.

The competency skill-sets variability requires the fastest and most effective methodological

support, namely creating a polymorphic – non-linear and rhizomorphic – linguistic didactic strategy as a universal educational doctrine, wherein each element / sum of elements would ensure building one or another competency. If, for example, one imagines the complete hierarchy of necessary linguistic and many other competencies, then it turns out that their building is possible only in an integrated system of paradigms structured as a non-linear single entity. In this case, building one or another competency will be represented in optimal programs, composed of various learner-centered methods and techniques. The development of polymorphic methodological programs, each of which should be associated with one or more competencies, is supposed to be a matter of the coming years.

In general, the formation of a polymorphic education system, based on the unity of didactic traditions, is determined by global social and economic processes, which will influence the strategy and forms of competency-based education [3]. As a matter of fact, implementing the competency-based education approach involves a systemic interaction between different approaches, which will bring about complex changes to teacher training, as well as it will streamline a teaching/learning process and its outcomes.

References

1. Bibik, N. M. «Perevahy i ryzyky zaprovadzhennia kompetentnisnogo pidkhodu v shkilnii osviti». *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal* 1 (2015): p. 47-58.
2. Bilozir, O. S. «Polilinhvalna osvita. Dosvid krain svitu ta perspektyvy vprovadzhennia bahatomovnoho navchannia v Ukraini». *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky* 191 (2020): 217-222.
3. Le Pichon-Vorstman, Emmanuelle, Hanna Siarova, and Eszter Szónyi. «The future of language education in Europe: case studies of innovative practices». *European journal of language policy* 13.1 (2021): 114-120. doi:10.2766/81169.

THE USE OF GAMING ELEMENTS IN THE TEACHING OF THE EDUCATIONAL COMPONENT «UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE»: PEDAGOGIC ASPECT

Natalia Lysenko

Assistant Professor of the department of fundamental and social and humanitarian studies of National University of Pharmacy

Olha Lytvynenko

Assistant Professor of the department of language training of National University of Civil Protection of Ukraine

Alla Berestova

Assistant Professor of the department of fundamental and social and humanitarian studies of National University of Pharmacy

Formulation of the problem. During the full-scale war, when our people are forced to defend their independence, the right for the European future and for life, the pedagogical community of Ukraine faces a difficult task to ensure a continuous educational process for all students of higher education, regardless of their actual place of residence. Since the provision of educational services to foreign students has always been a profitable item for Ukrainian higher education institutions, everything possible should be done to maintain this contingent. We are sure that the above-mentioned task can only be realized owing to the development of high-quality, diverse, interesting remote content. We hope that the long-term experience of using elements of gaming in remote teaching of the discipline «Ukrainian as a foreign language» will be useful for our colleagues.

Setting the objectives. The purpose of the study is to generalize our collective experience in the development of distance courses and the application of gaming elements. We are confident that the suggested set of exercises will help foreign students master the Ukrainian language at the initial and advanced stages at a higher education institution as a prerequisite for further assimilation of information in the language of instruction, which will ensure the acquisition of appropriate professional competence as well as make this process both interesting and pleasant.

Presentation of the main research material. Usually, foreign students study the language

of instruction for 3 years. The total number of hours is 1070 hours. The authors of the article set the goal of inventing "know-how" by creating methodologically sound, informationally interesting, visually pleasing distance courses in order not to "lose" a single foreign student in wartime conditions. Today, we work with the latest generation of the MOODLE platform. All students have free round-the-clock access to the remote resource, studying is carried out in both synchronous (for example, testing during practical classes) and in asynchronous (independent work of the student) format.

The base of MOODLE tests can be expanded using the "Kahoot!" service. In previous investigations, we noted the expediency of using nine types of tests when learning the Ukrainian language by foreigners: "correct/incorrect", "embedded answer", "choice of missing words", "concise answer", "multiple choice", "moving the text", "moving the image", "matching", "essay". It cannot be said that the tests of the service "Kahoot!" differ significantly in terms of functionality. On the one hand, their use requires additional actions: registration and creation of an account on the "Kahoot!" platform, providing a link to students, joining the test to the course in MOODLE (not all versions can do this), payment if a non-free option is selected. Thus, the students get a bright version of two types of tests: a quiz, i.e. a question with "multiple choice", when the student is given several options for answers and can choose one or more correct answers, and "true or false", when two mutually exclusive answer options are offered. Undoubtedly, the game component, familiar to the generation of the millennials, is designed to become an additional motivational lever. We believe that the tests of "Kahoot!" are better to be used at the training stage.

However, we consider language games developed on the LearningApps.org platform to be the most effective and motivating, an online service that allows you to create interactive exercises. It is a constructor for developing and storing interactive tasks, with the help of which students can test and consolidate their own knowledge in a game form. Before starting work with this service, the teacher must register, then familiarize him- or herself with the existing gallery (base) of exercises, the collection of templates offered on the site. The program's interface includes modes such as "View Exercises" and "Create Exercises". From the suggested list of templates, you can choose the one that interests you and then create your own exercise based on it with the appropriate lexical content. Then attach the developed materials as a SCORM package to the course. Most often, we use the game "Full Box", in which we have to sort lexemes (grammatical phenomena) into two types. You can also activate students' work by using various crossword puzzles. In particular, those in which you have to guess a certain word from the description.

Today, scribing – the process of visualizing educational information using the pictures – is gaining more and more popularity in educational practice. The purpose of this technology is to convey complex and voluminous material to a wide audience of students in an accessible way. Scribing is based on verbal information accompanied by the formation of visual images that students read from a poster (board, screen, etc.). The use of scribing is not limited to any specific educational subject.

Video scribing technology creates a visual sequence and then adds sound. We consider this type of scribing to be the most useful when learning a foreign language. There are several shareware programs (they have a feature-limited free version that usually has additional usage time limits). We chose between SparkolPro, Plotagon, Pow Toon, and GoAnimate.

GoAnimate is one of the best online programs for creating animated videos and presentations. You can choose a free version with somewhat limited capabilities. There are many different templates for almost any topic. Animated images can be edited: rotate, change the original size, and also remove unnecessary elements of the picture.

Verbal dubbing takes place with the help of downloaded sound files (or computer dubbing of the written text), characters' lines can be transmitted in the form of "white clouds", rectangles, etc., in which the text is placed. One of the creative tasks in our distance courses at an advanced stage is to create animated dialogues with a mandatory recording of your own voice. In this way, it is possible to notice pronunciation mistakes in students and correct them in time. In addition, the vocabulary of visualized dialogues is perceived and remembered better, since two channels of

information perception are used simultaneously. Also, one of the tasks at the advanced stage is to create a mini-summary using scribing for the classmates.

Conclusions. It is the creation of methodologically grounded, informationally interesting, visually pleasing distance courses that makes it possible not to "lose" a single foreign student in wartime conditions. The use of such game components as testing services "Kahoot!" and "LearningApps.org", developed on the MOODLE platform, two versions of computer scribing, designed to motivate foreigners to learn the Ukrainian language, facilitate the perception of new material, and promote adequate independent work in an asynchronous format.

References

1. Лисенко Н., Дорошина Л., Сергієнко М. Використання тестів-тренажерів з ігровими елементами, розроблених на платформі MOODLE, при викладанні іноземної мови. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 7-8 листоп. 2019 р.).* Полтава: «Астроя», 2019. С. 213-217.
2. Лисенко Н., Литвиненко О. Застосування тестів для дистанційної підтримки самостійної роботи іноземних студентів при вивченні української мови. *Language, business and law, intercultural communication: challenges of today: materials II International interdisciplinary conference (м. Київ, 7-8 трав. 2021 р.).* Київ: НУБіП України, 2021. С. 48-50.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Галина Манаєва

старший викладач Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Дистанційне навчання в освітньому середовищі ЗВО – складний та тривалий процес. Трудомісткість цього процесу полягає в консолідації безлічі ресурсів: тимчасові витрати, матеріальне, технічне та кадрове забезпечення. На сьогодні дистанційне навчання в Україні перебуває на етапі вдосконалення, вивчення та розширення можливостей його використання в освітньому процесі.

Вважаємо, що система дистанційного навчання не зможе повністю замінити традиційну систему освіти, а має заповнювати її, і водночас дистанційне навчання має вплив на зміни системи освіти як в Україні, так і у всьому світі.

Актуальним, навіть життєво необхідним, дистанційне навчання стало у 2020 році, коли було зафіксовано початок захворювання на Covid та введення воєнного стану у 2022 році в Україні. Більшості іноземних студентів, які навчалися в Україні, довелося залишити територію нашої країни. При цьому не можна було повністю зупинити процес навчання студентів. Дистанційна форма навчання стала рятувальною у цій ситуації.

Всі ці реалії сучасного життя вимагають від викладача докладного та ґрунтовного вивчення проблеми дистанційного навчання, зокрема навчання української мови як іноземної.

Поняття дистанційне навчання не є новим словом у науці. Під поняттям дистанційного навчання у загальному сенсі прийнято розуміти навчання на відстані, тобто коли студенти у процесі навчання перебувають на відстані від викладача. Також вважають, що дистанційне навчання – це сучасні освітні технології, які дозволяють будь-якій людині з будь-якої точки світу отримати навчання за певною, обраною ним програмою незалежно від відстані. Дистанційне навчання також розуміється як форма самостійного навчання.

Таким чином, дистанційне навчання – це форма віддаленого навчання, за якого більшу частину часу студенти самостійно вивчають матеріал, заздалегідь підготовлений викладачем, контроль навчання також відбувається віддалено. Але такий «самостійний»

підхід до навчання може вплинути на якість навчання, тим більше, якщо профільним предметом є іноземна мова, зокрема українська.

Вивчення іноземної мови має будуватися на практичному усному застосуванні мови, що не входить у загальне поняття дистанційного навчання. Ефективне навчання української мови як іноземної в дистанційній формі можливе завдяки взаємодії між змістом навчання, організацією навчання та технічною базою навчання.

Під змістом навчання розуміється розробка основоположної частини навчання, а саме весь матеріал, який належить вивчити. Сюди входять матеріали на розвиток усіх умінь і навичок: аудіювання, читання, говоріння, письма. При цьому вивчення матеріалу проводиться за основними мовними аспектами: фонетичним, лексичним, граматичним, стилістичним та іншими.

Змістовна сторона навчання – це велика робота викладача з вибору тематики уроків, підбору мовного матеріалу, підбору практичного матеріалу на оволодіння граматичним аспектом, розроблення відеолекцій. Крім того, викладач має підготувати тестові завдання, або контрольні роботи, або будь-які інші форми контролю успішності та якості навчання.

Не менше значення для реалізації дистанційного навчання має організаційна робота процесу навчання: планування навчального процесу, форми проведення занять (відео урок, відеоконференція, самостійна робота тощо), форми контролю успішності, якості навчання (тест, контрольна робота, усна відповідь на аудіозапис, відеочат тощо), формат індивідуальних консультацій та багато іншого.

Дистанційне навчання не може відбуватися без технічної складової. У цій сфері виділяють три напрямки:

- навчання на базі мережевої платформи для навчання без взаємодії з викладачем;
- навчання через відеоконференції за допомогою програм, що забезпечують відеозв'язок між викладачем і студентами;
- комбіноване навчання, що проводиться на певній мережевій платформі та з проведенням уроків-відеоконференцій.

Останніми роками були представлені різноманітні платформи, на базі яких відбувається вивчення української мови як іноземної в закладах вищої освіти України: Moodle, ATutor, Eliademy та інші.

Навчання української мови на обраній платформі включає в себе наявність особистого кабінету студента, де представлена інформація для самостійного навчання, виконання завдань, куди студенти завантажують свої роботи для контролю викладачами.

Навчання через відеоконференції можливе на базі різних програм, найпопулярнішими в цьому сегменті вважаються Zoom, Microsoft Teams, Skype, Google Meet та інші.

Заняття у форматі відеоконференції дають змогу проводити навчання в «реальному часі», проводити заняття, подібні до очних, де студенти можуть розвивати навички діалогічного та монологічного мовлення, у відповідь отримати зворотну реакцію викладача.

Такий формат не дає можливість розвивати навички письмового мовлення через те, що програма дає змогу тільки вводити друкований текст у комп'ютер, де найчастіше встановлена коригувальна програма. Відповідно викладач не зможе об'єктивно оцінити письмову навичку студентів. Це потрібно віднести до недоліків дистанційного навчання загалом.

«Комбіноване» дистанційне навчання поєднує в собі переваги двох перших напрямів, водночас нівелюючи їхні недоліки.

Час пандемії та воєнного стану дозволив зануритися у практичне застосування дистанційної форми навчання. Нашому медико-фармацевтичному університету, як і всім закладам вищої освіти України, довелося реалізувати освітні програми дистанційно. Викладачам потрібно було переробляти зміст програм навчання української мови як іноземної в новий формат, знімати відеоуроки з граматичними поясненнями, записувати аудіоматеріал з лексичними коментарями до текстів, розробляти завдання для контролю засвоєних знань у вигляді тестів, вбивати всю цю інформацію в систему Microsoft Teams, на

якій базується дистанційне навчання. Викладачем довелося не лише бути на зв'язку та проводити онлайн заняття, а й здійснювати технічну роботу такого плану, до якої були готові не повною мірою.

Платформа Microsoft Teams надає широкі можливості для навчання української мови іноземних студентів за основними аспектами, а саме письмо, читання, аудіювання, говоріння. Кожен студент, заходячи в свій особистий кабінет, бачить весь перелік робіт і матеріалів, обов'язкових до вивчення. Теоретичний матеріал представлений у вигляді коротких відеороликів з поясненнями викладача, або аудіозаписів. Практичні завдання студенти виконують у письмовій формі і завантажують фотозвіти в особистому кабінеті. Завдання на читання, говоріння студенти записують у форматі аудіо і в такий самий спосіб завантажують в особистому кабінеті системи. Усі контрольні тестові завдання виконуються студентами онлайн.

Результати тестових завдань система видає сама. В особистому кабінеті студента відмічаються виконані завдання, таким чином студенту зрозуміло, який матеріал залишилося засвоїти і які завдання потрібно зробити.

Практика дистанційного навчання показує, що такий формат навчання поки що не може повністю задовольнити умови ефективного оволодіння українською мовою як іноземною через низку причин:

- психологічної невідповідності викладачів до роботи в такому форматі;
- відсутності в більшості випадків розроблених програм дистанційного навчання української мови як іноземної;
- відсутності усної комунікації викладача зі студентами, що негативно впливає на розвиток діалогічного мовлення;
- і, як наслідок, письмової спрямованості в оволодінні українською мовою, студенти опановують навички читання та письма, але в живому діалозі не завжди можуть висловити свої думки.

Такими є особливості нинішнього стану дистанційного навчання під час воєнного стану.

Крім того, викладачем необхідно пройти курси підвищення кваліфікації, спрямовані на підготовку викладачів до системи дистанційного навчання.

Важливим для навчання іноземних мов, у нашому випадку української мови як іноземної в дистанційному форматі, є розв'язати проблему односторонньої письмової спрямованості навчання. Ми вважаємо, що комбінована форма оптимально підходить для виконання цього завдання. Саме за такої форми навчання студенти, поряд із виконанням письмових робіт на освітній платформі, мають «відвідувати» заняття з розвитку навички говоріння онлайн. Нам бачиться, що такі заходи зможуть вплинути на сучасний стан дистанційного навчання української мови як іноземної в кращий бік і посприяти формуванню гарної освітньої системи підготовки іноземних студентів.

Література

1. Дистанційне навчання у ЗВО: моделі, технології, перспективи: матеріали круглого столу за участю порадників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. 28 квітня 2021 р. Львів: ФУФБ, 2021. С. 111.
2. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні. Харків, Україна: Міська друкарня, 2020. 402 с.
3. Хоменко Л.О., Балалаєва О.Ю. Досвід розробки методів дистанційного навчання іноземних мов у НАУ / Наукова доповідь НАУ, 2005, № 1 (і). URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/nd/2005-1/05k1omin.pdf>

ІНОВАТИВНІ ПРАКТИКИ У ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Катерина Мартиненко

викладач кафедри мовної підготовки Київського національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Вступ. Сучасний світ стоїть перед необхідністю постійної модернізації освітнього процесу для забезпечення високої якості навчання та підготовки молодого покоління до складних викликів суспільства та глобальних трансформацій. Однією з ключових складових сучасної освіти є суспільно-гуманітарні дисципліни, які мають за завдання розвивати критичне мислення, етичну компетентність, творчість та соціокультурну свідомість у студентів.

Метою та завданням даної теми є розробка та впровадження іновативних практик у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін з метою підвищення якості освіти, розвитку критичного мислення, формування громадянської свідомості та підготовки студентів до викликів сучасного суспільства.

1. Використання технологій та цифрових ресурсів як інноваційний інструмент у викладанні суспільно-гуманітарних предметів.

2. Проблеми та переваги застосування гейміфікації у навчанні суспільно-гуманітарних дисциплін.

3. Застосування активних методів навчання, таких як дискусії та проектне навчання, у сучасній освіті.

4. Розвиток критичного мислення через інтерактивні методи навчання у суспільно-гуманітарних дисциплінах.

5. Значення міждисциплінарного підходу в інноваційних методиках навчання гуманітарних наук.

6. Адаптація навчання суспільних наук до потреб сучасного суспільства та ринку праці через інноваційні практики.

7. Вплив інтернаціоналізації на викладання суспільно-гуманітарних дисциплін та необхідність інновацій у цьому контексті.

8. Інноваційні підходи до оцінювання знань і навичок у суспільно-гуманітарних дисциплінах.

9. Розвиток креативності та самостійності студента є основою інноваційного викладання суспільно-гуманітарних дисциплін.

10. Іноваційні педагогічні практики сприяють формуванню проактивної громадянської позиції студента та його готовності до викликів сучасного суспільства.

11. Застосування іноваційних педагогічних підходів у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін дозволяє підвищити ефективність навчання та забезпечити більш глибоке засвоєння матеріалу студентами.

Загальна мета дослідження полягає в покращенні процесу навчання та підготовці студентів до життя у сучасному глобальному суспільстві шляхом впровадження інноваційних підходів у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін. Подальші дослідження та впровадження інновацій обіцяють покращити якість освіти та сприяти розвитку громадянської свідомості та культури серед молодого покоління.

Література

1. Іванова М., Петров О. Іновації у викладанні суспільних наук: Київ : МАНУ, 2022. С.25-41.
2. Єфремова Г. Л. Іноваційні технології в сучасному освітньому просторі : Київ, С.99-192.
3. Пасинок В. Г. Проблеми сучасної освіти: Харків, 2020.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вікторія Мікасян

старший викладач кафедри іноземних мов Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

Ірина Мазайкіна

доцент кафедри іноземних мов Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

У важких умовах і невизначеності, які виникли в більшості державних інституцій України на початку 2022 року, необхідно докладно дослідити також ситуацію, пов'язану із системою вищої освіти. Чітко зрозуміло, що ця система, незважаючи на активні реформи, які проводилися перед воєнними подіями, залишалася залежною від бюрократичних механізмів і не могла ефективно реагувати на виклики суспільства.

Такі вітчизняні науковці, як Вітренко А., Добрянська О., Іщенко А., Карпенко М., Тарасенко О., Шевчук А. та інші звертали увагу на проблему функціонування національної системи вищої освіти в Україні в умовах військового конфлікту, спровокованого агресією Російської Федерації проти України, і визначили низку суттєвих викликів перед системою вищої освіти у цьому контексті.

Метою нашого дослідження є розгляд особливостей викладання мов у умовах воєнного стану, спричиненого агресією Російської Федерації проти України, а також визначення ряду важливих викликів, які виникають перед системою вищої освіти в цьому контексті.

Як відзначають Іщенко А. та Карпенко М., безперечно, російська збройна агресія у 2022 році призведе до значних трансформацій у системі вищої освіти в Україні загалом. В першу чергу, скорочення державних видатків на вищу освіту та бюджетних місць у вищих навчальних закладах, зниження доходів населення та істотне зростання "освітньої міграції" можуть призвести до значного спаду попиту на вітчизняну вищу освіту, і це матиме відповідні наслідки для викладачів, адміністрації та мережі вищих навчальних закладів. Водночас війна швидко прискорила природні тенденції розвитку системи вищої освіти, пов'язані з оптимізацією і корекцією її структури, обсягів та змісту [1].

Підвищення професійності викладачів зумовлено як можливістю попереднього підвищення кваліфікації, так і можливістю вивчення та використання інтерактивних методів навчання, таких як, наприклад, Mentimeter або Mural.

Застосування технології гнучкого навчання є однією з наслідків перших двох аспектів, оскільки мобільність, онлайн-навчання та використання інтерактивних методів дозволяють гнучко планувати свій навчальний шлях, вибирати курси та навчальні заклади, що надають необхідні знання та навички, які вимагаються на даний момент і цікаві студентам. Крім того, це має свої позитивні аспекти і для викладачів, оскільки значно розширює географію та кількісну аудиторію їх студентів.

Необхідно ставитися дуже відповідально до розробки та впровадження процедур зарахування балів (кредитів) за навчання, отриманих у різних вищих навчальних закладах або у закладах неформальної освіти, а також до визнання офіційних дипломів (свідоцтв, сертифікатів та інших документів), які свідчать про рівень кваліфікації та спеціальність студента.

Як відомо, нині передовою концепцією організації викладання іноземних мов є цифрова освіта. Ця концепція базується на використанні передових інформаційно-комунікаційних, цифрових технологій, інновацій, електронних ресурсів і цифрових платформ, або їх комбінації в рамках освітнього процесу з метою оптимізації навчання студентів і підвищення його результативності.

Вже сьогодні педагоги вітчизняних ЗВО надають студентам можливість підвищити унікальність свого вивчення іноземної мови за допомогою різних комбінацій формальних і неформальних методів навчання. Ці методи включають: Проведення практичних занять у відео-конференційному або вебінарному форматі. Використання комунікаційних методик

через обговорення актуальних тем зі студентами на форумах і в чатах. Застосування інтерактивних методів взаємодії студентів, включаючи самостійну або групову роботу над завданнями з подальшим обговоренням проблеми в онлайн або офлайн форматах. Організація онлайн лекцій з подальшим обговоренням матеріалу в аудиторії. Проведення лекцій в аудиторії з можливістю консультацій в онлайн форматі. Виконання індивідуальних завдань і подання результатів для перевірки викладачеві за допомогою онлайн сервісів і платформ. Реалізація дослідницьких проєктів у віртуальному середовищі поза аудиторним часом або під час аудиторних занять. Застосування комунікаційної методики викладання у форматі онлайн speaking club. Використання матеріалів платформ масових відкритих онлайн курсів (МООС). Використання штучного інтелекту, зокрема чат-ботів, в ролі спеціалізованих помічників у вивченні іноземної мови та розвитку комунікативних навичок [2, с. 68].

Як вказує О. М. Добрянська, в сучасних умовах необхідно досягти синергії між суспільними запитами, підтримкою бізнес-організацій та реакцією держави з метою розуміння нових реалій та підвищення конкурентоспроможності у сфері освіти. Наразі спостерігається, що незважаючи на складні виклики, які ставляться перед вищими навчальними закладами, вони здатні здійснювати навчальний процес. Проте щодо важливих рішень, оперативної реакції на актуальні виклики, формування робочих груп та індивідуалізованих підходів до подальшого розвитку, є потреба в обговоренні та прийнятті рішень [3].

Ці питання потребують комплексного вирішення і не можуть бути відкладені на потім. Тому можна констатувати, що система освіти взагалі, а особливо сфера вищої та фахової передвищої освіти, несе велику відповідальність за збереження життєздатності нашої країни та забезпечення її подальшого інноваційного розвитку. Відтак, майбутні дослідження мають спрямовуватися на вдосконалення практики цифрового навчання студентів та розробку методів збалансованого використання традиційних і прогресивних методик викладання іноземних мов в закладах вищої освіти

Література

1. Yakymchuk I., Hlazunova O. Use of massive open online courses to develop media educational competence of teachers of professional pre-higher education institutions. *Pedagogy and Psychology of Sport*. 2021. No 7(1). С. 76-84. DOI: <https://doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.004>
2. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. *Інноваційна педагогіка. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті*. 2021. Т. 2. Вип. 32. С. 166-173. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-2.33>
3. Добрянська О. М., Соколова Е. Т. Публічне управління в умовах війни: виклики системи вищої освіти України. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 205-206

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Ольга Мірошніченко

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця

Чинна система підготовки медичних кадрів потребує перегляду принципів взаємозв'язку з освітньою практикою й інноваційними процесами в освіті. В цьому світлі доречним є розгляд проблеми проєктування нових освітніх технологій, які б забезпечували досягнення високої якості і гарантованих результатів професійного навчання і становлення особистості лікаря.

Окреслені питання є актуальними й для сфери мовного навчання майбутніх лікарів-іноземців, насамперед, зважаючи на потреби організації навчального процесу з урахуванням професійної спрямованості навчання, орієнтації на особистість здобувача освіти, його зацікавлення і здібності. З огляду на такі критерії найбільш продуктивними та перспективними є *професійно орієнтовані* освітні технології.

Маємо на меті дослідити методичні засади професійно орієнтованого мовного навчання іноземних студентів вищої медичної школи. Серед завдань дослідження – спроба розглянути основні характеристики професійно орієнтованих технологій та визначити шляхи досягнення ефективності навчання.

Аналіз наявних лінгводидактичних праць, присвячених з'ясуванню особливостей професійної підготовки студентів-іноземців у процесі навчання в медичних ЗВО (Н. Авраменко, Т. Алексеєнко, І. Волобуєва, О. Гомонюк, І. Гуменна, Ж. Рагріна, Ю. Юсеф) дав змогу виокремити такі педагогічні умови організації професійно орієнтованого мовного навчання: створення позитивної мотивації майбутніх лікарів-іноземців до оволодіння фаховою мовою; міждисциплінарна інтеграція змісту гуманітарних і фахових дисциплін; використання інтерактивних технологій навчання в освітньому процесі; розроблення й упровадження системи інноваційних навчальних матеріалів.

У системі вищої професійної медичної освіти виділяємо *професійно орієнтовану технологію мовного навчання* як систему психологічних, педагогічних, дидактичних процедур взаємодії викладача і студентів, спрямовану на реалізацію змісту, методів, форм і засобів навчання української мови як іноземної, відповідних до навчальних цілей, подальшої діяльності і професійно важливих якостей майбутніх лікарів. В основу проєктування нових професійно орієнтованих технологій мовного навчання покладено освітні та професійні стандарти з урахуванням мети і змісту навчання. Організація вискоєфективної діяльності іноземних студентів передбачає розвиток потенціалу і творчих можливостей особистості в умовах комфортності навчання.

Методика професійно орієнтованого мовного навчання іноземних студентів вищої медичної школи передбачає врахування міждисциплінарних зв'язків, орієнтацію на індивідуальні можливості здобувачів освіти, тісний взаємозв'язок теорії і практики, контроль та корекцію аудиторної й самостійної роботи студентів.

З-поміж основних характеристик професійно орієнтованих технологій виділяємо: результативність навчання, ергономічність (ситуація співпраці, позитивного емоційного мікроклімату, відсутність перевантаження), створення високої мотивації до вивчення дисципліни тощо.

Фокусуємо увагу на тому, що професійно орієнтоване мовне навчання передбачає перш за все навчання студентів спеціальної фахово орієнтованої лексики, адже недостатній словниковий запас інофонів не дозволяє їм повною мірою сформулювати необхідну комунікативну українськомовну компетентність. Особливого значення окреслена проблема набуває на етапі мовної підготовки майбутнього фахівця в медичній вищій школі з акцентом на підвищенні лексичної, насамперед термінологічної компетентності студентів.

Як показало наше дослідження, найбільш продуктивними виявилися технології навчання професійно орієнтованої лексики з використанням словотвірного компонента, тобто навчання медичної термінологіки засобами словотвору. Пропонована нами лінгвометодична модель навчання професійно орієнтованої лексики у процесі викладання української мови як іноземної для студентів основного етапу навчання в медичному ЗВО включає: *професійно орієнтоване мовне навчання* → *навчання професійно орієнтованої лексики* → *навчання медичної термінологіки засобами словотвору*. Зазначимо, що «пріоритетність формування мовної компетенції в галузі словотворення і морфології у процесі навчання української мови як іноземної зумовлена результатами пошуків нових підходів в методиці викладання дисципліни» [1, с. 84].

Вищевказана модель навчання українського слово- і термінотворення іноземних студентів-медиків є основою створення навчальної програми дисципліни «Українська мова в

клінічній практиці: практичний курс із основ термінотворення», що викладається як вибіркового курсу іноземним студентам третього року навчання на кафедрі мовної підготовки Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Матеріали вищевказаного вибіркового курсу є практичним підґрунтям цього дослідження.

Відзначимо, що професійно орієнтовані технології мовного навчання мають бути зорієнтовані перш за все на якісні зміни в освітньому процесі, підсумком чого стане оволодіння майбутніми лікарями-іноземцями навичками засвоєння термінологічної лексики з використанням словотворчого інструментарію, здатність до активного та творчого спілкування з огляду на тематику дисципліни. Відповідати цим завданням покликане впровадження в навчальний процес репрезентованих вище напрацювань зі створення навчально-методичного комплексу, спрямованого на формування у студентів комунікативної, лінгвістичної та професійно орієнтованої компетентностей як найважливішого чинника опанування фаховою мовою.

Література

1. Мірошніченко О. Словотвірний компонент у мовному навчанні іноземних студентів медичного профілю. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Науковий журнал. Вип. 42. С. 84-89.
2. Мірошніченко О., Місник Н. Специфіка медичного термінотворення і терміновживання в контексті мовного курсу для іноземних студентів. С. 350-356. *Лінгвоекотологія: мова медицини*: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 22-23 лютого 2023 року. Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2023. 428 с.
3. Місник Н., Мірошніченко О. Практичний курс із основ термінотворення в системі мовного навчання іноземних студентів медичних університетів. С. 322-325. *International scientific conference «Philological sciences and translation studies: European potential»: conference proceedings (November 3-4, 2022. Riga, the Republic of Latvia)*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 344 pages.
4. Homonyuk, O. Avramenko, N. (2017). Foreign experience in mastering medical professional terminology by foreign students at medical universities. *Порівняльна професійна педагогіка: наук. журнал. Англо-українське видання*, 7 (4), pp. 32-39.

УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ВИВЧЕННЯ У ПРОФІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наталія Місник

доцент кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця

Сучасна концепція мовної освіти націлена на професійно орієнтоване навчання. Для контингенту іноземних здобувачів вищої медичної освіти в Україні означена концепція реалізується у процесі вивчення української мови як іноземної та вибіркового курсів, запроваджених у медичних закладах вищої освіти.

У статті «Термін і терміносистема в контексті інноваційних технологій мовної підготовки» нами розглядалася проблема усвідомленого вивчення медичних термінів майбутніми лікарями на різних етапах мовного навчання [1]. Знання основних норм функціонування терміносистеми необхідні студентам для вивчення профільних дисциплін і вироблення комунікативних умінь із фахової проблематики. Загальновідомо, що застосування термінів представниками однієї й тієї ж професії забезпечує спілкування у процесі спільної діяльності та впливає на ступінь її ефективності.

У межах даного дослідження маємо на меті дослідити такі аспекти термінологічної роботи в студентській аудиторії, як формування вмінь аналізувати структуру медичного терміна, виявляти значення його компонентів, а відтак – глибше розуміти суть медичного

поняття. Основними завданнями визначено аналіз підходів до організації термінологічної роботи на заняттях з метою засвоєння іноземними студентами особливостей формування клінічних термінів, дослідження специфіки взаємодії національних та міжнародних компонентів у цьому процесі.

Як один із важливих аспектів навчання професійно орієнтованої лексики в іноземній аудиторії виокремлюємо формування у студентів уміння визначати такі категоріальні поняття, як *загальнонавчана лексика* й *термінологічна лексика*, а також усвідомлення того факту, що загальнонавчані слова можуть набувати термінологічного значення і входити до терміносистеми, а терміни, відповідно – втрачати галузеву обмеженість сфери вживання. Насамперед, йдеться про питомі лексеми на зразок: *хворіти – хвороба – захворювання – хворий; здоров'я – здоровий, оздоровлення* тощо.

Не менш актуальною є інформація про етимологію та словотворення термінів на позначення медичних реалій, яка дає можливість іноземним студентам більш ефективно оперувати професійно орієнтованою лексикою. Ясна річ, іноземним студентам англійської форми навчання значно простіше засвоювати інтернаціональний сегмент клінічної термінології, в цьому разі можна говорити про елемент мовної здогадки під час термінологічної роботи в аудиторії чи самостійно. Впізнаючи інтернаціональну кореневу морфему, студенти з легкістю семантично пов'язують споріднені слова: *кардіолог – кардіологія – міокард – ендокардит; вакцина – вакцинація* тощо.

Також важливим для студентів є розуміння тісного взаємозв'язку семантики медичного терміна і його словотвірної структури. Таке розуміння дасть можливість майбутньому лікарю-іноземцю розпізнавати однотипні за структурою і семантикою слова в системі медичних термінів, а відтак – полегшить їхнє використання в мовленні. Виходимо з того, що «словотвірне значення ... вказує на той спосіб, який ліг в основу позначення даного предмета, поняття, ознаки чи процесу відносно іншого предмета, поняття тощо» [2, с. 263]. Так, у терміні *гепатит* відображено відношення процесу (запалення) до місця (органа), де маємо перебіг цього процесу, аналогічно розглядатимуться терміни: *нефрит, стоматит, перикардит* та ін. Щодо термінів власне мовного походження, доцільно, на нашу думку, звернути увагу студентів на наявність у складі медичної терміносистеми численної групи слів, утворених унікальним чином – безафіксом способом. Аналіз дериватів із нульовою суфіксацією допоможе розглянути весь спектр їхнього функціонування: від термінологізованих лексем у загальнолітературній мові (*боліти* → *біль* у серці, *шуміти* → *шум* у вухах, *викликати* → *виклик* лікаря) до вузько галузевих клінічних термінів на позначення «процесу дії», «предмета як результату дії», «одиночного акту якоїсь дії, що інтенсивно відбувається» (*вплив* на організм, *викид* крові, *застій* у легенях, *набряк* серцевий та ін.).

Слід зазначити, що термінологічна робота такого плану в студентській аудиторії передбачає знання студентами як традиційних способів термінотворення в сучасній українській мові, так і основного словотворчого інструментарію, питомих й інтернаціональних формантів, що забезпечують номінацію медичних понять.

На кафедрі мовної підготовки НМУ ім. О.О. Богомольця розроблено й запроваджено в навчальний процес практичний курс із основ термінотворення для іноземних студентів медичних факультетів [3]. Лінгводидактичні засади, окреслені вище, знайшли своє практичне втілення у вказаному курсі, що уможливило максимальне професійне спрямування мовного навчання іноземних здобувачів вищої медичної освіти.

Література

1. Литвиненко Н.П., Місник Н.В. Термін і терміносистема в контексті інноваційних технологій мовної підготовки. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Науковий журнал. Вип. 32. Том 2. С. 98-103.
2. Місник Н.В. Дериваційні процеси як аспект формування термінологічного фонду медичної науки. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць / Відп. ред. Л.В. Туровська*. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2019. Вип. 5. С. 261-267.

3. Місник Н., Мірошніченко О. Практичний курс із основ термінотворення в системі мовного навчання іноземних студентів медичних університетів. С. 322-325. International scientific conference «*Philological sciences and translation studies: European potential*»: conference proceedings (November 3-4, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 344 pages.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дар'я Москвітїна

доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні вивчення іноземних мов на нефілологічних освітніх програмах у закладах вищої освіти України здійснюється згідно з «Концептуальними засадами державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти», розроблених Міністерством освіти і науки України у партнерстві з Британською Радою в Україні, основними принципами законопроекту «Про застосування англійської мови в Україні», рекомендаціями Ради Європи з мовної освіти від 22 травня 2018 року щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Крім того, 25.07.2023 р. був прийнятий наказ Міністерства освіти і науки України № 898 «Методичні рекомендації якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України», який передбачає, крім іншого, формування або оновлення концепції розвитку викладання, вивчення та використання англійської мови у конкретному зов [1]. На сьогоднішній день у вітчизняних закладах вищої освіти іноземна мова є обов'язковим компонентом будь-якої освітньої програми, при чому максимальна частка належить саме англійській. Відповідно, неперервно відбувається вдосконалення вивчення та викладання англійської мови, і чільним фактором успішності цього процесу є вибір методичного забезпечення дисципліни, пов'язаної з вивченням англійської.

Особливо гостро питання вибору підручника з англійської мови для тих освітніх закладів, які здійснюють підготовку фахівців у сфері охорони здоров'я. Це пов'язано з низкою факторів: по-перше, іноземна мова за професійним спрямуванням є обов'язковим компонентом будь-якої освітньої програми; по-друге, «Англійська мова за професійним спрямуванням» є інтегральним компонентом кваліфікаційного іспиту ЄДКІ, який студенти освітніх програм «Медицина», «Педіатрія», «Фармація, промислова фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів» та «Стоматологія» складають після третього року навчання, відтак англійська мова стає однією з важливих компетентностей майбутнього фахівця.

Формулювання мети та завдання. Метою цієї доповіді є висвітлення проблемних аспектів, пов'язаних із методичною складовою викладання англійської мови у медичному закладі вищої освіти, окреслення можливих шляхів їх усунення, а також визначення ключових критеріїв вибору підручника або навчально-методичного комплексу для успішного викладання англійської мови у медичному зов.

Основний текст: результати дослідження. У процесів вибору підручника для викладання англійської мови методист/викладач кафедри іноземних мов має керуватися певними критеріями. Проблема визначення таких критеріїв у світових освітніх студіях насправді стоїть досить гостро, адже вони варіюватимуться залежно від низки факторів, таких як вік учнів, попередній досвід навчання (або рівень володіння іноземною мовою), мета вивчення, очікуваний результат тощо. Авторка методичних рекомендацій щодо вибору відповідного підручника з англійської мови як іноземної К.С. Веддел пропонує свого роду універсальні критерії, якими слід керуватися при відборі підручників або НМК для дорослої

аудиторії, серед яких наявність студентоцентрованого контенту, наявність зрозумілих для викладача інструкцій та довідкового матеріалу, використання принципів ефективного навчання англійській мові в дизайні, верстці та поліграфічному оформленні книжки, рівномірною увагою до розвитку всіх мовних і мовленнєвих навичок тощо [3, с. 7]. Втім, освітня модель кожної країни вносить певні корективи до набору цих критеріїв, тож, вважається, більш релевантною викликам викладання англійської мови в рамках вищої медичної освіти в Україні є перелік критеріїв, запропонованих словацькими методистами Е. Рейд та Е.Ковачиковою, який, окрім вищезазначених, включає відповідність матеріалу підручника національним освітнім стандартам та куррикулуму, а також рекомендаціям Ради Європи з мовної освіти [2, с. 89].

В умовах сучасного українського закладу вищої медичної освіти підручник, який доцільно використовувати на заняттях з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», має враховувати специфіку навчання іноземним мовам у медичному зв'язу, а саме – необхідність опанування значного масиву різноматичної фахової лексики та граматичного матеріалу, доцільного для здійснення фахової англомовної комунікації, а також необхідність успішної підготовки до складання тесту з АМПС як компоненту ЄДКІ. Крім того, додаткові вимоги до підручника висуває й специфіка навчального середовища у медичних зв'язках: оскільки іноземна мова, хоч і належить до обов'язкових компонентів освітніх програм, не є фаховою дисципліною, при формуванні академічних груп не враховується рівень володіння нею. Відтак, викладання англійської відбувається переважно в умовах різномірного середовища, що мають враховувати автори, принаймні, вітчизняних підручників.

Сьогодні на освітньому ринку України фігурує досить велика кількість підручників для вивчення англійської мови сфери охорони здоров'я, створених як авторами вітчизняних («Медицина», «Нова Книга») так і іноземних (Oxford University Press, Cambridge University Press, Express Publishing) видавництв. Як правило, вітчизняні підручники мають рекомендацію Міністерства охорони здоров'я для використання їх у якості підручників для здобувачів вищої освіти. При цьому вітчизняні підручники, як правило, не позначають, на який рівень володіння англійською мовою за CEFR вони розраховані. Це спричиняє певну неузгодженість із сучасними стандартами середньої освіти, згідно з якими випускник неспеціалізованого закладу середньої освіти має демонструвати іншомовну комунікативну компетенцію на рівні B1. Відповідно, відсутність чіткого визначення рівня вітчизняних підручників спричиняє певний методологічний дисонанс, коли лексична складова може відповідати рівню, приміром, B1-B1+, а граматична – рівню B2 і вище.

Будучи більш збалансованими в плані підбору та презентації навчального матеріалу, підручники зарубіжних видавництв, тим не менш, не в повній мірі відповідають об'єктивним вимогам до навчальних матеріалів для вивчення англійської мови в українських закладах медичної вищої освіти. Річ у тім, що більшість із них мають на меті переважно розвиток комунікативних навичок формату «лікар-пацієнт», тому концентруються головним чином на презентації й закріпленні відповідних мовленнєвих кліше, значно менше уваги приділяючи фаховій лексиці, яку вітчизняний студент-медик (або педіатр, фармацевт чи стоматолог) має засвоїти у досить великих обсягах задля успішного складання субтесту з АМПС як компоненту ЄДКІ.

Висновки і подальші перспективи дослідження. Питання вибору підручника для викладання іноземної мови у медичному закладі вищої освіти сьогодні лише окреслюється в проблемному полі сучасних освітніх студій. Вважається, певних ефективних результатів, принаймні, на вітчизняному ґрунті, можна досягнути шляхом певного діалогу між викладачами-практиками, методистами- авторами підручників та представниками видавництва. Урахування певних універсальних навчального процесу у вітчизняних медичних зв'язках в сфері англійської мови дозволить створити максимально ефективні, збалансовані та корисні навчальні матеріали.

Література

1. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України. *Міністерство освіти та науки України* [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/metodichni-rekomendaciyi-shodo-zabezpechennya-yakisnogo-vivchennya-vikladannya-ta-vikoristannya-anglijskoyi-movi-u-zakladah-vishoyi-osviti-ukrayini>
2. Reid E., Kováčiková E. “How to choose the right English language textbook?”. *Problemy Wczesnej Edukacji / Issues in Early Education*. 2017. Vol. 1(37). Pp. 87-98
3. Wedel K.S. *How to Choose a Good ESL Textbook?* The Northern Colorado Professional Development Center, 2009. 14 p.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Надія Музика

студентка 2 курсу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Сучасне суспільство визначається стрімкими змінами і високими вимогами до освіти. Вивчення іноземних мов, зокрема англійської, стає необхідністю для особистого та професійного розвитку. Однак, лише засвоєння мовного матеріалу недостатнє для сучасних вимог. Успішне володіння англійською мовою передбачає розвиток високого рівня комунікативних навичок та вмінь, що стає важливою складовою навчального процесу.

В цьому контексті використання інтерактивних методів навчання відіграє ключову роль у формуванні ефективної комунікативної компетентності учнів. Інтерактивні методи навчання сприяють активній взаємодії між здобувачами освіти та вчителем, створюють стимули для активного спілкування та сприяють розвитку навичок мовлення та розуміння англійської мови. Вони перетворюють навчання на захопливий процес, де учні вчать не лише мови, а й вміють використовувати її в реальних ситуаціях.

Метою цього дослідження є вивчення особливостей використання інтерактивних методів навчання для розвитку комунікативних навичок та вмінь на уроках англійської мови.

Низка наукових досліджень присвячена застосуванню інтерактивних технологій у навчальному процесі основної школи. Серед видатних науковців, які досліджують цю проблему, можна виділити О.М. Глотова, С.О. Гончарова, Л.К. Пироженко, О.М. Пометун та Г.О. П'ятакову. Їхні роботи досліджують різні аспекти використання інтерактивних технологій у навчанні та розглядають їх вплив на навчальний процес у основній школі.

З іншого боку, в Україні також активно вивчається проблема активізації професійної підготовки майбутніх учителів. У цьому контексті, науковці, такі як П.О. Бех, І.В. Богущ, А.О. Євтух, М.В. Зязюн, І.В. Нечаєв, М.М. Ничкало, Н.К. Сухомлинська та ін. визначають необхідність перебудови традиційних підходів до організації навчання та пропонують застосовувати активні методи навчання, що сприяють створенню ситуацій, найбільш наближених до майбутньої професійної діяльності майбутніх педагогів.

В основі поняття «інтерактивний» лежить англійське «interact» («inter» – «між», «взаємний», «act» - «діяти», «дія»), що означає перебувати у взаємодії один з одним.

Інтерактивне навчання – це особлива форма пізнавальної діяльності, що ґрунтується на діалозі та полягає у вільному обміні думками.

Інтерактивне навчання передбачає:

- моделювання життєвих ситуацій;
- використанні рольових ігор;
- спільне розв'язання проблем на основі відповідної ситуації.
- Відповідно до визначення І.С. Яцика, «інтерактивне навчання – це навчання,

засноване на прямій взаємодії учнів з навчальним оточенням, з метою здобуття нового досвіду [2].

Л.В. Пироженко дає таке визначення «інтерактивне навчання» – це спосіб пізнання, що здійснюється у формах спільної діяльності учнів: всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії один одного та свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва щодо вирішення проблем [3].

Виходячи з наведених визначень, можна сказати, що інтерактивне навчання ґрунтується на взаємодії, комунікації. Для надання повної характеристики інтерактивного навчання необхідно розкрити термін «інтерактивна взаємодія».

Інтерактивна взаємодія відіграє важливу роль у процесі навчання. По-перше, спостерігається підвищення інтелектуальної активності суб'єктів освітнього процесу. По-друге, створюються умови для конкуренції та об'єднання зусиль. Важливо, й психологічний чинник: висловлювання партнерів викликають в кожного учня свої ідеї та протиріччя в рамках представленого питання, що перетворюється на обговорення.

Пріоритетними завданнями інтерактивного навчання є:

- розвиток мовленнєвих умінь учнів;
- підвищення інтересу до предмета, що вивчається;
- якісне засвоєння навчального матеріалу;
- організація самостійної роботи учнів у вирішенні поставлених завдань;
- формування власної думки;
- вміння відстоювати свою точку зору;
- вміння працювати у колективі, шанобливо ставитися до всіх учасників навчального процесу.

До інтерактивних методів належать: дискусія, кластер, кейс-технологія, навчальні ігри, рольова гра, метод проєктів, інтерв'ю, дебати.

Дискусія (лат. *discusso* – дослідження, розгляд, розбір) – це спосіб обговорення і вирішення спірних питань, знаходження правильного рішення шляхом зіставлення різних точок зору. Нині дискусія широко використовується у процесі навчання, оскільки вона стимулює активність учнів, розвиває рефлексивне мислення. Існує багато форм проведення дискусії: «круглий стіл», «форум», «мозковий штурм», «симпозіум», «конференція», «дебати». Усі вони стимулюють пізнавальну активність учнів, розвивають творчі здібності, формують вміння висловлювати свою думку, слухати опонентів, розвивають здатність до критичного мислення.

Кластер – це графічна форма організації інформації, коли виділяються основні смислові одиниці, які фокусуються як схеми з позначенням всіх зв'язків з-поміж них. Метод кластера допомагає ефективніше вводити нову лексику і систематизувати матеріал по словотвору, а також кластер може допомогти при побудові монологічного висловлювання. При використанні кластерної форми робота може бути індивідуальною, груповою або колективною. Може бути використаний як спосіб організації роботи на занятті, так і як домашнє завдання.

Кейс-технологія – метод кейсів або метод конкретних ситуацій (метод ситуаційного аналізу) – техніка навчання, що використовує опис реальних ситуацій та постановку конкретних завдань. Мета даного методу – спільними зусиллями групи учнів повинні проаналізувати ситуацію, що виникає в конкретному випадку, сформулювати проблему, запропонувати можливості її вирішення та спільними зусиллями вибрати найкраще з них [1].

Гра – це навчання у дії. Вона сприяє розвитку уваги, пізнавального інтересу, допомагає створенню сприятливого психологічного клімату на уроці. Інтерактивна гра – одне із найбільш продуктивних інтерактивних педагогічних методів, створюють оптимальні умови розвитку та самореалізації учасників процесу [4].

Метод проєктів – це діяльність учнів, спрямовану рішення дослідницької чи соціально значимої прагматичної проблеми. Даний метод передбачає поєднання індивідуально-творчої

та самостійної пізнавально-пошукової роботи учнів.

Робота над проєктом поділяється на кілька етапів:

- 1) вибір теми;
- 2) складання плану роботи та обговорення шляхів збору інформації;
- 3) оформлення та презентація проєкту [5].

У ході дослідження ми з'ясували, що використання викладачем інтерактивних форм і методів навчання дозволяє учням краще опанувати необхідні навички та вміння, розкрити внутрішнє джерело мотивації, спонукає їх до пізнання та саморозвитку, дозволяє включити в роботу всіх учнів, сформувані комунікативні навички та здатність до співпраці. Крім того, вони допомагають викладачеві створити комфортну творчу обстановку на занятті, сприяють встановленню емоційних контактів, підвищують самооцінку учнів, розвивають почуття впевненості у своїх силах.

Література

1. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні. Іноземні мови. Київ, 2016. №2. С.3-8.
2. Яцик І. С. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні гуманітарних дисциплін з метою виховання толерантності. Вісник ВПП. Київ, 2010. Вип. 4. С. 114-118.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2015. С. 192.
4. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. Англійська мова та література. Харків, 2015. № 24. С. 4-6.
5. D. Zyngier. Reconceptualising risk: left numb and unengaged and lost in a noman's-land or what (seems to) work for at-risk students. International Journal of Inclusive Education. London. vol. 15, no. 2, pp. 211-231, 2011.

РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дарина Назарчук

студентка 2 курсу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Автентичні матеріали – це реальні тексти, аудіо- або відеоматеріали, які використовуються в мовленнєвому середовищі носіїв мови. Їх можна знайти в реальних комунікативних ситуаціях, таких як газети, журнали, книги, фільми, подкасти, розмови носіїв мови тощо.

Сучасна концепція іншомовної освіти базується на інтегрованому навчанні мови та культури. Необхідною умовою забезпечення засвоєння учнями реалій іншої країни, її національної своєрідності, культури, розширення загального світогляду та формування мотивації до іноземної мови є включене в процес в постановці мети освітнього процесу [1].

З метою якісного вивчення іноземної мови професійного спрямування у конкретних ситуаціях майбутнім фахівцям необхідно ознайомитися з мовними особливостями представників певних культур та народностей, поведінкою спілкування у змодельованих професійних ситуаціях, мовою жестів та природними емоціями закордонних співрозмовників. Набути навиків спілкування у природному іншомовному середовищі може допомогти використання автентичних відеоматеріалів, де студенти з різним рівнем володіння мовою мають можливість не лише на слух, але й візуально ознайомитися з техніками та прийомами ведення невимушеного діалогу між представниками інших культур [2].

Питання використання автентичних матеріалів у навчальній діяльності згадано у чималих дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців, методистів. Так проблема представлена в працях: О. Бондаренко, О. Коваленко, Л. Костенко, Т. Руденко. Питання широко розглянулось у працях зарубіжних науковців: Д. Ларсен-Фрімен, Д. Нуан,

Дж. Річард та інші.

Як вже зазначалося вище, головною метою вивчення іноземної мови є формування іншомовної мовленнєвої компетентності, а саме здібностей відповідним чином використовувати іноземну мову для досягнення комунікативних цілей. Погоджуємося з переконанням Є. Носонович та Р. Мільруд, що краще вчити мови, застосовуючи автентичні матеріали, тобто матеріали, що взяті з оригінальних джерел.

Матеріали, які є автентичними, допомагають навчанню спрямовуватися на соціокультурні аспекти, оскільки вони містять інформацію про культуру країни та відображають її національні особливості. Робота з автентичними текстами включає кілька етапів:

1. Визначення змісту тексту, включаючи композицію, основну ідею та критичне сприйняття.

2. Аналіз та осмислення тексту, включаючи створення асоціативних зв'язків та інтерпретацію.

3. Робота зі змістом тексту, включаючи використання методів компресії, та відбору необхідної інформації.

Тому, автентичні тексти містять нову інформацію, яка стає значущою для учнів, якщо вона відповідає їхнім потребам і інтересам. Використання таких текстів у навчанні іноземних мов допомагає учням отримувати цікаву інформацію, розширювати свої соціокультурні знання про життя мовців цієї мови і розвивати різноманітні стратегії читання іноземних текстів.

Автентичні матеріали для кабінету англійської мови часто безкоштовні, і їх дуже легко знайти в Інтернеті. Ось кілька прикладів:

Телешоу, сегменти новин, документальні фільми, відеокліпи та трейлери, онлайн-відео та рекламні ролики;

Радіопередачі, пісні та подкасти;

Фотографії, твори мистецтва, вивіски, листівки, карти та реклама;

Журнали, листи та електронні листи, новинні статті, брошури, веб-сайти, блоги та публікації в соціальних мережах;

Рецепти, етикетки продуктів харчування, розклади автобусів і поїздів, меню, цінники та описи продуктів.

Спосіб використання автентичного матеріалу:

Пісні: розпізнавання англійських текстів.

Прослуховування пісень із текстом англійською мовою є чудовим способом покращити навички слухання та вимови, а також впевненість у використанні мови. І учні завжди позитивно відреагують на урок, в якому бере участь їхній улюблений співак чи гурти.

Попросіть учнів написати свого улюбленого виконавця та пісню, яка їм подобається і яку вони слухали кілька разів. Потім вони можуть спробувати згадати текст пісні або переглянути відео на YouTube – їм потрібно записати лише кілька рядків пісні.

Потім попросіть їх прослухати текст пісні, щоб знайти корисну лексику, фрази та вирази для повсякденної мови, включаючи розмовну мову. Мова, яка використовується в текстах пісень, може бути невимушеною, розповідати просту історію або передавати сильні емоції, що має допомогти учням встановити зв'язок із мовою, оскільки це дасть їм нові способи описати свої почуття в різних ситуаціях. Ви навіть можете попросити їх придумати альтернативні слова, щоб ще більше збільшити та використовувати свій словниковий запас.

Деякі тексти пісень зазвичай чують неправильно, тож потрібно створити тест, у якому учні повинні вибрати наступні слова – слова, які граматично відповідають тексту [3].

Проявляється мотивуюча функція в тому, що автентичні матеріали забезпечуючи «ефект присутності» або «ефект співучасті», стимулює мовну активність. Інтегративна функція виражається в тому, що автентичні матеріали служать зв'язкою між частинами заняття, сприяють організації та систематизації навчальних етапів. Ілюстративно-наочна функція проявляється в тому, що автентичні матеріали являють собою синтез усіх видів

наочності, служать засобом дистанційного занурення в природне середовище на всіх етапах навчання, тим самим частково компенсуючи його відсутність [4].

Отже, досліджено роль та вплив використання автентичних матеріалів у процесі викладання іноземної мови та визначено їх важливість для покращення мовної компетентності учнів у навчальному середовищі.

Література

1. Гришкова Р.О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей / Р.О. Гришкова: [монографія]. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007.
2. Паращук В. Ю. Використання автентичного тексту під час роботи над розмовною темою // Іноземні мови в школі. 1999. № 2. С. 61-65.
3. Коротка, Н. В. Роль автентичних матеріалів в вивченні ділової англійської мови / Н. В. Коротка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2018. Вип. 4 (72). С. 124-127. (Серія : Філологія).
4. Breen M. P. Authenticity in the Language Classroom. Applied Linguistics. 1985. 6/1.

НОВІТНІ МЕТОДИКИ, ПРИЙОМИ, ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У СВІТІ

Оксана Ніколаєва

викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О.Богомольця

Вікторія Квіцинська

старший викладач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О.О.Богомольця

Вступ. На сьогоднішній день, вивчення іноземних мов стало необхідністю в контексті глобальної комунікації та культурного обміну. З розвитком технологій і доступом до інформації викладання мов вимагає постійного оновлення методик та підходів. Метою цієї доповіді є розгляд новітніх методик, прийомів та технологій у викладанні української мови як іноземної у світі та її значення для практики викладання.

Мета дослідження:

- аналіз сучасних тенденцій у викладанні української мови як іноземної;
- визначення новітніх методик та методів у викладанні української мови як іноземної;
- оцінка впливу технологій на процес вивчення української мови як іноземної.

Завдання дослідження:

- провести огляд загальних тенденцій у викладанні української мови як іноземної;
- розглянути нові методики та прийоми у викладанні української мови як іноземної;
- вивчити вплив технологій на процес вивчення української мови як іноземної.

Результати дослідження. Сучасні методи викладання української мови як іноземної базуються на інтерактивному спілкуванні та практичному вивченні. Під час дослідження були виявлені наступні ключові тенденції: зростання популярності методу комунікативного викладання, де акцент зроблений на реальному спілкуванні та використанні мови в практичних ситуаціях; використання ігор та інтерактивних завдань для створення цікавого мовного оточення; збільшення ролі самостійного вивчення мови та доступу до онлайн-ресурсів для вдосконалення навичок, де враховуються індивідуальні потреби кожного студента.

Підвищення мотивації студентів є важливою складовою ефективного викладання української мови як іноземної. Дослідження виявило наступні прийоми:

- створення інтерактивних уроків з активним включенням студентів у дискусії та групові проекти;
- використання прикладів з реального життя для демонстрації практичного застосування української мови;

- підтримка індивідуальних потреб та інтересів студентів через персоналізований підхід.

Використання сучасних технологій у викладанні української мови як іноземної.

Технології розширюють можливості викладання української мови як іноземної та роблять навчання більш ефективним.

Дослідження виявило:

- Використання віртуальної реальності та аугментованої (доповненої) реальності для поглибленого вивчення мови. Це дозволяє студентам імітувати реальні мовні ситуації та вчитися у них.

- Використання штучного інтелекту та машинного навчання для індивідуалізованого навчання та автоматизованої оцінки прогресу.

- Онлайн-ресурси та мобільні додатки, які надають студентам можливість вчити мову в будь-який зручний час і місце.

Висновки. Результати дослідження показують, що сучасне викладання української мови як іноземної стає більш інтерактивним, доступним і ефективним завдяки новітнім методикам і технологіям. Однак важливо продовжувати дослідження та вдосконалення, оскільки сучасний світ постійно змінюється.

Подальші перспективи включають:

- Дослідження впливу штучного інтелекту та віртуальної реальності на навчання української мови як іноземної.

- Розробку більш інтерактивних та інноваційних онлайн-ресурсів для вивчення української мови як іноземної.

- Вивчення ефективних стратегій мотивації студентів в умовах зростаючого впливу технологій.

Література

1. Smith, J. "The Role of Virtual Reality in Language Learning" // *Modern Language Education Journal*, 8(2), 2022. P. 45-58.
2. Johnson, L. (2021). "Artificial Intelligence in Language Education" // *Educational Technology Review*, 15(3), 2021. P. 112-128.
3. Баран Н.А «Окремі аспекти викладання української мови як іноземної». Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної: Матеріали Міжнародної науково-практичної конф.(19 квітня 2019р). Біла Церква, 2019. С. 3-5.
4. Brown, A. "Mobile Applications for Language Learning" // *Journal of Language Education Technology*, 6(1), 2020. P. 30-41.
5. Місник Н. В., Мірошніченко О. С., Квіцинська В. В., Ніколаєва О.Ю. Вивчаймо українську разом – 4: Навчальний посібник для іноземних студентів / За редакцією проф. Н. П. Литвиненко, 2022. 104 с.

THE USE OF AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE) FOR TEACHING ENGLISH IN HIGHER MEDICAL INSTITUTIONS

Алла Олексієнко

доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Alla Oleksiienko

associate professor of the Department of Foreign Languages of the Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University

Introduction. With Ukraine's inclusion in the European Union and the expansion of international connections, there has been a surge in demands for qualifications and professional training among students studying medical and other subjects at higher education institutions. These changing circumstances have also placed a greater emphasis on English language proficiency. In the past, acquiring English skills has always required dedication, time, and effort on our part. However,

the introduction of artificial intelligence and chatbots like GPT (Generative Pre-trained Transformer) has revolutionized the process of learning English, making it more engaging and effective. The integration of artificial intelligence (AI) into higher education has ushered in a new era of transformative learning, enhancing various aspects of the educational experience. From personalized learning paths to intelligent assessment tools, the presence of AI in higher education has brought about numerous advantages.

The aim of the investigation is to determine the advantages and disadvantages of using resources based on artificial intelligence based on the resource “Magicschool.ai”.

Discussion. Integrating Artificial Intelligence (AI) into the process of teaching English to students offers a range of benefits, including personalized instruction, improved language practice, accessibility, and an engaging learning experience. However, it is important to acknowledge the limitations related to human interaction, contextual understanding, and ethical considerations. Striking a balance between AI and human teaching is crucial for achieving comprehensive and effective language learning outcomes. For example, ChatGPT is a resource capable of generating extensive texts that closely mimic human writing style. When given a well-formulated request, a chatbot can provide comprehensive and high-quality information on a specific topic, generate simple program code, generate a list of ideas, compose an article, and present data in a convenient table format. The practical applications of this technology offer ample room for creativity.

Another example of AI based platform is “Magicschool”. This resource primarily assists teachers in developing, organizing, and enriching practical lessons. In foreign language learning, it can be used for tasks such as language recognition, translation, vocabulary and grammar learning, interactive exercises, and tests to engage students. However, it cannot completely replace comprehensive instruction and the skills acquired through working with teachers and employing various teaching methods.

When AI-powered, Magicschool platform also helps in adapting to learners’ individual learning styles, pace, and preferences, providing a personalized learning experience. By analyzing data and using machine learning algorithms, the system can customize content and actions to address specific areas where improvement is needed for each learner, including enhancing professional communication skills. This individualized approach enhances student engagement and motivation, leading to better learning outcomes.

In English classes, teachers already incorporate elements of gamification, virtual simulations, and integrated multi-level learning tools, making the lessons more intriguing for students. This immersive experience fosters active participation, creativity, and critical thinking skills.

In English classes for medical students, there are numerous examples and possibilities for using the Magicschool resource in work. For example, by using the Quiz Generator tool, teachers can quickly create quizzes on any topic, with the option to base the quiz on inserted text or vocabulary topics. The tool also provides guidance on writing a script for educational events related to any subject. It allows for the swift creation of vocabulary word lists for studying various topics.

In general, these tools can be categorized into several main groups:

- Tools that help in organizing lesson plans (e.g., Syllabus Generator, Lesson Plan Generator, or Make it relevant!).
- Tools for creating various tasks based on texts (e.g., SAT Reading Practice Test Generator, Text Analysis Assignment Generator, Reading Quiz Generator).
- Tools for generating vocabulary lists based on texts or specific topics.

As evident from practice, tools like the Youtube Video Question Generator and Youtube Video Summarizer are becoming increasingly popular among both teachers and students. Video comprehension tasks have proven to be highly effective for students as they encompass not only general information comprehension but also specific vocabulary related to the given topic. Additionally, using videos to introduce topics to medical students helps visualize relevant terms in English. Therefore, it can be concluded that these tools enable teachers to spend less time on lesson preparation.

However, it is important to remember the limitations of these technologies. The absence of human interaction can lead to a lack of emotional connection and insufficient attention to context. Moreover, the use of artificial intelligence still has its drawbacks. The utilization of AI and chat functions remains a topic of debate. Not all teachers have extensive experience in using these tools and effectively incorporating them into their work. Like any new tool, especially an online tool, AI and chat are known to make the job easier for teachers who are already proficient in their use.

Nevertheless, chat functions are not only helpful for teachers but also serve as valuable assistants for students. Students actively use them to generate topics, write essays and letters, and self-check grammar and reading tasks, among other practical activities.

Thus, the issue of utilizing artificial intelligence requires more practice by teachers, specifically in creating and employing innovative types of creative tasks. This approach necessitates the development of critical thinking skills, proficiency in using online technologies and other tools, an increased focus on non-traditional tasks and assessments, and the cultivation of various skills and abilities.

Therefore, the optimal approach to developing English skills involves combining the advantages of AI and chatbots with the active participation of teachers and real-life communication. Additionally, it is essential for teachers to gain practical experience in utilizing AI-based computer tools, while maintaining a balance between technology usage and personal interaction to ensure comprehensive and contextual language learning.

Conclusion. As a result, AI emerges as a modern tool that aids in teaching English, providing educators with new possibilities and convenience in lesson preparation. By integrating these technologies with human interaction, learners can achieve a higher level of proficiency and confidence in English, while allowing teachers to enrich the variety of practical lessons they offer. This combination of AI and human involvement creates a dynamic and effective learning environment for language acquisition.

Література

1. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови // Інформаційно-комунікаційні технології в освіті, 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 166-173.
2. Огур М. Artificial intelligence for learning english // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф. Полтава, 2022. С. 181-184.
3. Belda-Medina, J., & Calvo-Ferrer, J. R. (2022). Using Chatbots as AI Conversational Partners in Language Learning. *Applied Sciences*, 12(17), 8427.

ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ У ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Наталія Опришко

зав.каф. філології та лінгводидактики Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Створення ментальних карт (в оригіналі відомих як mind maps / concept maps) використовується у лінгводидактиці не перший рік як ефективний спосіб організації та систематизації матеріалу в мозку студента, а також отримання необхідної інформації у процесі навчання. За визначенням, mind mapping – це творчий та логічний спосіб конспектування чи презентації набутих знань, який буквально «відображає» всю різноманітність ідей студента, його хід думок та володіння предметом. Всі ментальні карти об'єднує ряд загальних рис: вони мають природну організаційну структуру з основним поняттям в центрі і використовують лінії, символи, слова, кольори та зображення у простих, легких для сприйняття концепціях. Mind Mapping перетворює довгий список одноманітної

інформації в барвисту, високоорганізовану діаграму, що швидко запам'ятовується і працює відповідно до роботи людського мозку. Не дивує, отже, і той факт, що технологія побудови ментальних карт була прийнята на озброєння викладачами у всьому світі під час пандемії Covid-19, коли навчання перейшло у онлайн-формат. Адже сама ідея *mind mapping* – це, перш за все, вдала та зрозуміла візуалізація, а саме її, буває, так не вистачає в форматі синхронного і навіть асинхронного дистанційного навчання, у тому числі й на таких віртуальних платформах, як Zoom, Google Meet, Skype тощо. Досвід укладання ментальних карт як можливості візуалізувати граматичну навчальну інформацію в процесі синхронного дистанційного навчання на фоні повномасштабного вторгнення росії в Україну міг би стати в нагоді нашим викладачам-мовникам незалежно від того, якими саме навчальними платформами вони користуються на заняттях з української мови як іноземної.

Слід зазначити, що теоретичною основою такого лінгводидактичного ходу є низка наукових праць, присвячених даній тематиці. Так, аналізу технології *mind mapping* присвятили свої дослідження британські та американські фахівці Дж. Бейліс, С. Сміт, П. Оуенс [1] та інші. Проте, аналізуючи праці вітчизняних та зарубіжних учених, можна дійти висновку, що, незважаючи на ступінь вивченості проблеми, використання технології *Mind mapping* саме у лінгводидактиці, зокрема при вивченні української мови як іноземної представлено недостатньо, тому **метою** даної розвідки є ознайомлення з деякими практичними можливостями технології «*mind mapping*» у мовній підготовці іноземців на початковому етапі навчання. У процесі виконання поставленої мети пропонуємо такі **завдання**, як дослідження сутності створення ментальних карт і особливостей їхнього функціонування; використання новітніх інтернет ресурсів для побудови та/або демонстрації ментальних карт у процесі мовної підготовки іноземних студентів; розгляд прикладів використання ментальних карт при вивченні граматики української мови як іноземної.

Як відомо, суть складання ментальної карти полягає в тому, що ви можете записувати свої ідеї у будь-якому порядку, як тільки вони з'являються у вашій голові. Як і сама свідомість, така процедура нелінійна: вона вимагає спершу просто генерувати всі можливі ідеї, а потім уже турбуватися про їх структурування та реорганізацію. При складанні ментальної карти в умовах дистанційної освіти у синхронному форматі ця процедура певним чином може нагадувати своєрідний мозковий штурм, де, на відміну від ретельного прописування запропонованих варіантів, має місце використання графічних елементів. Намалювати ментальну карту нескладно. Слід почати з середини порожньої сторінки (в онлайн форматі це цілком може бути віртуальна дошка, що функціонує в Zoom або абсолютно незалежні *Twiddla*, *Scribler*, *IDroo* чи *Miro Board*), написавши або намалювавши ідею, яку ви маєте намір розвивати. Наступний крок – розробка відповідних підтем навколо центральної теми, з наступним з'єднанням кожної з них з центром за допомогою порожнистих ліній. Аналогічний процес слід повторити, генеруючи підтеми нижчого рівня, як ви вважаєте за потрібне, з'єднуючи кожну з них з відповідною підтемою [див. 4; 105-107]. При цьому слід мати на увазі, що основні теми краще писати більшим шрифтом, а до підтем наступного рівня завжди ведуть вужчі лінії-покажчики. Як стверджують психологи, людина схильна краще сприймати та ефективніше запам'ятовувати яскраво відображену графічну інформацію. Тому рекомендується рясно використовувати кольори, малюнки та символи. Кожна тема – центральна, одна з основних чи допоміжна – має бути сформульована максимально коротко, чітко та однозначно. Спокуса написати цілу фразу величезна, але завжди слід знайти можливість скоротити її до одного-двох слів, які згодом і запускають у голові студента механізм ефективного запам'ятовування.

Використовувати подібний механізм можна в різних розділах науки про мову. Наприклад, ментальні карти можуть стати дієвим інструментом у вивченні чи повторенні граматики української мови як іноземної, встановлюючи зв'язки нелінійним способом. Як варіант такої роботи, можна прописувати відмінкові форми (чоловічий, жіночий, середній рід та множина іменних частин мови в досліджуваному відмінку), прийменниково-відмінкові узгодження (наприклад, прийменники, що використовуються з родовим відмінком у різних

значеннях), дієслівні форми особи, числа та часу з окремо виведеними винятками тощо.

Ще в курсі української мови як іноземної *mind mapping* добре використовувати у роботі з такими насиченими лексико-граматичними темами, як дієслова руху. Від центральної лексичної одиниці (наприклад, дієслово недосконалого виду «*йти*», що означає односпрямований одноразовий рух пішки) за допомогою величезної кількості префіксів утворюється довгий ряд дієслів доконаного виду, кожне з яких наділене одним («*обійти*») або декількома («*пійти*») специфічними відтінками значення. Гілляста структура ментальної карти дозволить як продемонструвати широкий спектр значення українських префіксів у дієсловах руху, так і показати відмінкове управління кожного з перелічених дієслів разом із вживанням необхідних у тому чи іншому випадку прийменників.

Як бачимо, навіть за умови активного використання ментальних карт у вивченні точних і гуманітарних дисциплін, досі лишаються не відкритими до кінця усі можливості застосування їх у вивченні мов, зокрема й української мови як іноземної на підготовчому відділенні, а також на подальших етапах вивчення предмету. Як потужний інструмент візуалізації, *mind mapping* варто і навіть рекомендується використовувати як елемент дистанційного навчання. Причому треба зауважити, що дієвість його може бути однаковою на різних етапах викладання мови – від презентації нового матеріалу до його закріплення і навіть перевірки здобутих знань, умінь і навичок. З іншого боку, в залежності від завдань і цілей конкретного заняття чи етапу вивчення теми, авторами ментальних карт можуть бути як викладачі (які пояснюють чи систематизують новий матеріал), так і студенти (які його відтворюють у процесі вивчення). Подібна різноманітність і функціональність робить питання використання ментальних карт актуальним та ефективним методом у сучасній лінгводидактиці. А отже, відкриває багато можливостей подальшого дослідження даного феномену як у розділі методики викладання мови, так і в інших дотичних дисциплінах.

Література

1. Baylis J., Smith S., and Owens P. *The Globalization of World Politics. Mind maps.* Oxford: University Press, 2015. 135 p.
2. David, L. *Using Mind Maps (Concept Maps) in the Classroom.* // *Learning Theories.* 12 (3). 2016. P. 28-35.
3. Nesbit J., Adesope O. *Learning With Concept and Knowledge Maps: A Meta-Analysis* // *Review of Educational Research.* 76 (3). 2006. P. 413-448.
4. Novak, J. D., Gowin D. B. *Learning how to learn.* Cambridge and New York: Cambridge University Press, 1984. 204 p.

ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Нателла Павленко

викладач кафедри суспільних дисциплін Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Швидкість і ступень змін, що відбуваються сьогодні у світі набирають все нових і нових обертів. Що стосується України, то останні події (сovid-19, війна) і реакція на них з боку кожного українця і світу сильно вплинули на українське суспільство в цілому, в тому рахунку і на систему освіти. Виклики, з якими стикаються кожного дня українці у своєму професійному житті, потребують, окрім високого рівня конкретних наукових знань, ще й таких складових компетентісно орієнтованого підходу у системі освіти як *soft skills*, а саме, швидкої реакції, стресостійкості, здатності брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння працювати в команді, тощо. Особливо актуальними ці зміни виявились для випускників вищих медичних закладів. Тому актуальність гуманітарної підготовки студентів-медиків створює певний вектор для наукових пошуків.

Варто зауважити, що в системі медичної освіти завжди надавалося поважне місце гуманітарному знанню, але сьогодні так звані «м'які» навички не поступаються місцем фаховим дисциплінам. Чому саме для медичного працівника це життєвою необхідністю?

Внаслідок того, що професія лікаря безпосередньо пов'язана з людиною, яка є її об'єктом медицини загалом. Питання про гуманізацію медичної освіти постає з тим, щоб ще на початкових етапах формування студента-медика як майбутнього фахівця медицини закласти в нього моральні та етичні основи майбутньої професійної діяльності [2].

Необхідно зазначити, що одним з найважливіших етапів в роботі кожного лікаря є перша взаємодія з пацієнтом, спілкування з ним для виявлення причин та передумов того чи іншого стану, а сьогодні, в умовах війни, на передовій, для лікаря постають нові виклики: це не тільки бути лікарем, який лікує пацієнта, а вміння організувати себе, свою команду в жорстоких умовах війни, коли треба швидко і чітко вирішувати, кому і яку допомогу надати, вміння комунікувати, адаптуватися до зовнішніх, частіше за все, стресових умов, правильно сприймати та обробляти інформацію, а ще, що на мою думку є найважчим, правильно оцінювати свої дії, нести за них відповідальність і справлятися з можливими наслідками як щодо пацієнта, так і щодо себе самого. Все це реалізується через набуття і розвинування так званих *soft skills*, до яких, власне, і належать такі навички як: організаційні, комунікативні, життєві, когнітивні й інформаційні, мовні, технічні й медіа, тощо [1].

Для того, щоб майбутні лікарі могли бути більш кваліфікованими у своїй професійній діяльності, слід зважати на часовий чинник, тому вже з першого курсу студенти медичних університетів опановують ці навички, бо вони є суттєвим додатком до професійних вмінь і знань. Вже під час навчання студент-медик повинен розвивати такі *Soft skills* як спостережливість, креативність, навички комунікації, творчість, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння працювати в команді, управляти своїм часом, тощо.

Хочеться ще зробити наголос на одному з аспектів сьогодення, а саме, на проблемі роботи з інформацією в умовах інформаційного суспільства. З причин того, що кількість інформації переважає її якість і не все, що представлено у мережі є актуальним і легальним, то студентам треба навчитися працювати з інформацією, виявляти рівень її легітимності, підвищувати свою інформаційну грамотність.

Таким чином, можна дійти висновків, що система медичної освіти України чітко, своєчасно і досить ефективно реагує на потреби суспільства, враховуючи сучасні умови, організовує навчальний процес, який засновано на компетентісному підході, де є баланс *soft skills* та *hard skills*.

Література

1. Ряднова В.В., Безега Н.М., Безкоровайна І.М., Пера-Васильченко А.В., Стебловська І.С., Воскресенська Л.К. Формування й розвиток «*soft skills*» у студентів медичних закладів вищої освіти як важлива складова їх успішної самореалізації: Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти. С. 223-224. URL: http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/16067/1/Ryadnova_Formuvannya.pdf4.
2. Яцишина О. В., Мельничук І. М. Гуманітарна підготовка майбутніх лікарів: філософський аспект: Науковий вісник ужгородського університету, серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Вип. 1 (38)

ТЕСТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ТА ЇХ СТВОРЕННЯ У ПРОГРАМІ *ARTICULATE STORYLINE*

Ігор Петренко

*старший викладач кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

Світлана Домніч

*кандидат філософських наук, старший викладач кафедри мовної підготовки Навчально-наукового інституту
міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

Вступ. Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Зростаюча міграційна активність та міжнародний культурний обмін призводять до зростання популярності української мови як

об'єкта вивчення для іноземців. Слід зазначити, що цей процес набуває особливого значення в умовах воєнного стану в Україні. На тлі нинішніх подій, що відбуваються в Україні, українська мова стає не лише засобом спілкування, але й важливим чинником формування культурної і національної самоідентичності для тих, хто вивчає її як іноземну. Саме в цьому контексті розробка ефективних методик оцінювання рівня володіння українською мовою набуває ще більшого значення, допомагаючи забезпечити якісну освіту та інтеграцію іноземців в українське середовище [1]. Для ефективного оцінювання володіння українською мовою використовуються різноманітні тестові завдання, до складу яких увійшли вправи на повторення вивченого, що дозволяють закріпити попередньо отримані знання та навички комунікації у іноземних студентів. А за допомогою *Storyline 360*, однієї з програм *Articulate 360*, можна розробити високоінтерактивні курси електронного навчання для будь-якого пристрою [2]. Завдяки безлічі інтуїтивно зрозумілих функцій *Storyline* спрощується робота по створенню тестових завдань з української мови як іноземної, що тим самим оптимізує процес оцінювання результатів навчальних досягнень студентів-іноземців [3].

Формулювання мети та завдання. Мета дослідження полягає в аналізі основних аспектів створення тестових завдань з української мови як іноземної за допомогою програми *Articulate Storyline*, виявленні особливостей подання навчального матеріалу та технологій їх розробки.

Основний текст: результати дослідження. Спираючись на те, що однією із особливостей початкового рівня вивчення української мови як іноземної є тестові завдання, які мають бути добре структуровані та спрямовані на розвиток основних навичок мовлення, наведемо декілька прикладів тестових завдань для початківців, що можна створити за допомогою програми *Articulate Storyline*, а саме:

Із граматики

Питання: *Оберіть правильний варіант дієслова у реченні.*

Я _____ (*читати*) книгу.

- a) читаю
- b) читати
- c) читаєш

Правильна відповідь: Я читаю книгу.

із лексики

Питання: *Оберіть правильний переклад слова.*

Кіт – ...

- a) dog
- b) cat
- c) bird

Правильна відповідь: Кіт – cat.

На придбання, вироблення та вдосконалення комунікативних навичок

Відновлення послідовності

Питання: *Запишіть слова в правильному порядку, щоб утворити речення.*

1. (магазин / Я / у / хліб / купив).

Правильна відповідь: Я купив хліб у магазині.

Наведені вище приклади демонструють різноманітні типи тестових завдань, спрямованих на розвиток граматичних, лексичних та комунікативних навичок для початківців, що вивчають українську мову як іноземну. Як вважає розробник електронного навчання Кевін Торн, «*Articulate 360* надзвичайно вражає! Наявність набору інструментів в одному місці заощадить купу часу на розробку проекту» (*переклад наш – І. П., С. Д.*) [4], з чим ми повністю погоджуємося.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Підводячи підсумок вищевикладеного, зробимо висновок: використання програми *Articulate Storyline* значно полегшує та покращує процес оцінювання, дозволяючи зосередити увагу на індивідуальних потребах іноземних учнів, що сприяє наданню якісної освіти та успішній інтеграції іноземців

в українське середовище, а це є однією із важливих складових для їхнього позитивного впливу на культурний розвиток, міжкультурну взаємодію та порозуміння в сучасному світі.

Вважаємо, що перспективами подальших досліджень викладачів української мови як іноземної може бути створення дистанційних курсів для іноземних студентів, які вивчають українську мову в Україні, за допомогою програми *Articulate Storyline* тому, що саме ця програма надає можливість розробляти якісні наочні навчальні матеріали, які сприяють формуванню активного пізнавального інтересу в іноземних студентів та легко засвоюються. У період інформатизації вищої освіти програма *Articulate Storyline* відіграє важливу роль у впровадженні дистанційних курсів у навчальному процесі студентів-іноземців, тому що дає їм змогу отримувати інформацію в зручній для себе час, у будь-якому місці й темпі, маючи нерегламентований період часу для засвоєння навчальної дисципліни, отримувати підтримку і консультацію викладача не лише в режимі онлайн за планом, а також з метою підвищення якості освіти майбутніх фахівців та спрямована на поліпшення людського життя у різних галузях.

Література

1. Розробка електронних курсів в науках про навколишнє середовище: Навчально-методичний посібник / Ю.В. Холін, Г.В. Тітенко, Н.В. Максименко, А.Н. Некос, К.Б. Уткіна, В.Г. Левчук. URL: https://foreign.udau.edu.ua/assets/files/docs/quantus/traning/design-of-e-learning-courses-in-environmental-sciences_17-09-2017.pdf
2. Савченко Т., Власенко Л. Електронні навчальні курси на основі технології Articulate Storyline. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2017/01/12.pdf>
3. Discover what learners know. URL: <https://articulate.com/360/storyline#:~:text=Discover%20what%20learners,a%20final%20score>
4. Kevin Thorn. URL: <https://articulate.com/360#:~:text=Articulate%20is%20overwhelmingly%20impressive!%20Having%20a%20suite%20of%20tools%20all%20in%20one%20place%20will%20save%20odles%20of%20time%20for%20project%20development>

НОВІТНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ

Світлана Пойда, Наталія Козак

старший викладач кафедри іноземних мов Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Англійська мова була і залишається мовою міжнародного спілкування, тому попит на послуги її вивчення вимагає розвитку методик викладання. З кожним роком створюється все більше нових різноманітних підручників, опрацьовуються нові методики та підходи викладання, відбуваються дослідження для визначення найкращого способу вивчення іноземної мови.

Протягом останніх років з'явилося багато інноваційних підходів до навчання, беручи до уваги рівень, вік та персональні особливості студентів. Ми розглянемо основні, дієві та найчастіше застосовані методики сьогодення.

Комунікативний підхід/Communicative Language Teaching є найпопулярнішим серед сучасних методів викладання англійської мови. Ця методика є найбільш ефективною наразі, тому що **зосереджена на:**

- використання власного досвіду студентів як основного ресурсу мовлення
- застосування аудіо/відео, текстів та матеріалів для відтворення життєвих моделей, ролей та умов для досягнення ефекту реальної комунікації
- навчання відбувається через взаємодії та спілкування безпосередньо англійською мовою.

Крім того, головні принципи цієї методики базуються на тому, що:

1. У центрі процесу навчання стоїть саме індивід, який вивчає мову – learner-centered approach. Активність та дієвість спілкування відбувається через оволодіння вільного говоріння – language fluency.

2. Вчитель виступає як організатор процесу, який спонукає, направляє та стимулює студентів висловлювати власні ідеї та думки.

3. Практика самого мовлення вимагає користування аудіо-візуальних засобів, таких як рольові ігри, диспути, обговорення, дебати, інтерв'ю, дискусії, діалоги, рішення проблемних ситуацій та інших вправ, схожих до реальних ситуацій у житті. Навички можуть набуватися як індивідуально, так і в групах чи парах.

4. Сам перебіг навчання є творчим, стимулює робити спроби та не забороняє допускати помилки – make trials and not be afraid of errors.

5. Вивчення мови у класі лежить в основі потреби використання мови поза межами університету. Саме спілкування відбувається через застосування різних language skills – мовленнєвих здібностей і навичок.

Методика **Test-teach-test /ТТТ** – це популярний метод зорієнтований на потреби студентів. В ньому є 3 рівня:

1. Самостійне виконання тестового завдання студентом без допомоги (вправи на вибір вірної підходящої граматично/за змістом форми слова, відповідність (match the items), заповнення пропусків (gap-filling). Метою є – виявлення і аналіз помилок у мові та виокремлення первинних проблемних місць та потреб студентів.

2. Вчитель проводить аналіз, пояснює правила та зосереджує навчання, базуючись на саме виявлених потребах студента та вже відомих зроблених помилках.

3. Перевіряємо засвоєну інформацію через складніший тест (вправи на усвідомлення, розуміння, логіку).

Відповідно до **Лексичного підходу/Lexical Approach** навчання іноземної мови базується на використанні та вдосконаленні лексичних одиниць як основних складових мови. Для нього характерні:

- вивчення наборів лінгвістичних конструкцій, фраз та лексики
- дослідження текстів та виділення лексичних одиниць, вибір певних matching (підходящих) словосполучень
- storytelling (розповіді), рольові ігри із застосуванням фіксованих виразів та словосполучень/фраз для доповнення, повторне проговорення лексики та співи
- вправи на phrasal verbs та формування узгоджень, з delexical verbs.

Аудіолінгвальна методика /Audio-Lingual Method добре ефективна через те що, урок проходить зазвичай повністю англійською мовою. Увага приділяється розвитку саме навичок говоріння та аудіювання. ALM ґрунтується на:

- слуханні та усному повторенні для точності відтворення та закріплення мови
- відтворенні та копіюванні вимови, наголосу, британського акценту
- вивченні граматичних patterns та структур, заучуванні готових фраз чи текстів
- презентації та вивченні нового матеріалу через діалоги для запам'ятовування сталих фраз чи кліше, стандартних виразів та наслідування або копіювання вимови.

Прямий метод / Direct Method застосовується коли заняття ведеться лише безпосередньо мовою вивчення. Він стимулює студентів розмовляти та формулювати свої думки саме англійською. Отже, цей підхід включає:

- навчання сприймати інформацію на слух
- говоріння, читання вголос
- усне подання нової інформації
- вправи на правильну вимову та граматичні структури
- спілкування через техніки питань-відповідей, письмо
- техніки коригування власних помилок.

Інтегроване вивчення мови/Content and Language Integrated Learning є поєднувальною методикою, яка комбінує в собі вивчення та викладання певної дисципліни

англійською мовою. Це означає, що при вивченні певного потрібного предмету, студенти паралельно ще й практикують та вивчають англійську. Тобто вивчення одного аспекту через іноземну мову яка теж практикується. Перевагою цього методу є усвідомлене використання мови і розвинення здібностей і навичок для повсякденного життя.

Як ми бачимо, навчання англійської мови може бути ефективним та цікавим. Для цього потрібно вдало поєднувати і комбінувати різні методики, а також вибрати ту методику, яка підходить саме студенту індивідуально та сприяє досягненню його мовної мети.

Література

1. <https://naurok.com.ua/>
2. Fulton, K., Burns, M., Goldenberg, L. Teachers learning in networked communities: The TLINC strategy. Phi Delta Kappan. 2005. Vol. 87, # 4. P. 298-305.
3. Полікарпова Ю.О. Сучасні тенденції у викладанні англійської мови в Україні. Народна освіта. 2017. Вип. 2. С. 60-65. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4870 (дата звернення: 25.10.2021).
4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод. посіб. НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З МОВИ СУЧАСНИМИ ІНТЕРАКТИВНИМИ ДОДАТКАМИ

Жанна Рагріна

декан 1 міжнародного факультету Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Сучасна система вищої освіти стикається з численними інноваціями та викликами, які вимагають постійного удосконалення методів і форм викладання. В умовах пандемії COVID-19 та введення військового стану на території України дистанційне навчання стало основою нової освітньої парадигми. В Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті освітній процес здійснюється за допомогою єдиної потужної платформи MS Teams, яка надає безмежні можливості в опануванні навчального матеріалу та вивчення дисциплін навчальної програми.

Окрім стандартного планування та проведення лекційних та практичних занять в синхронному та асинхронному режимах, MS Teams також надає широкий спектр додаткових сервісів і додатків, спрямованих на урізноманітнення форм та засобів презентації навчального матеріалу.

Кількість корисних додатків безперервно збільшується зростає, оскільки Microsoft весь час удосконалює свою платформу та інтегрує найбільш корисні ресурси для зручного використання.

Наприклад, найбільш поширеному сервісу «Forms» для створення тестових завдань і контролю знань студентів з'явилася альтернатива у вигляді цікавого додатка «Polly». За допомогою «Polly» можна з легкістю організувати плідну взаємодію з аудиторією та провести інтерактивні дискусії. Додаток дозволяє створювати опитування, анкети, голосування, має багатий функціонал з численними типами запитань, додаванням графічного матеріалу, передбачає різні варіанти візуалізації результатів.

Ще одним додатком для проведення інтерактивних опитувань є «Poll Everywhere», що дає змогу створювати та проводити швидкі опитування зі зворотнім зв'язком.

Іншим сервісом є «Mentimeter», який можна застосовувати під час вивчення будь-якої дисципліни, заклавши в нього потрібний матеріал. Цей додаток також доступний та нескладний у використанні. Візуалізує навчальний матеріал, забезпечує швидкий зворотній зв'язок, залучає всю аудиторію до процесу. За допомогою «Mentimeter» для демонстрації навчального матеріалу замість звичайної презентації можна створювати інтерактивні, де чергуються ілюстративні слайди зі слайдами взаємодії (опитування, голосування, вікторини,

анкетування).

Налаштування сервісу дозволяють генерувати QR-коди для миттєвого доступу до презентації чи опитування, визначати форму відповіді на питання, встановлювати часові обмеження на виконання завдань, обирати дизайн демонстрації результатів, проводити повторні опитування.

І ще одним яскравим додатком, який вже інтегровано в Teams є «Kahoot. За його допомогою можна створювати власні вікторини та опитування, додавати запитання, медіафайли – зображення й відео. Усі вікторини наводяться в ігровому форматі, що робить процес навчання та перевірки знань більш насиченим та яскравим. Особливою родзинкою є відчуття змагання, коли учасники можуть набирати бали за правильні відповіді та спостерігати за зміною своє позиції в турнірній таблиці. Після завершення вікторини Kahoot надає детальні результати та статистику, що дозволяє оцінити знання учасників.

В цілому залучення нових додатків в навчальний процес значно стимулює мотивацію та зацікавленість студентів, сприяє більш якісному засвоєнню матеріалу, та робить процес викладання й навчання більш ефективним та дієвим.

Література

1. Рагіна Ж.М. Інтерактивні додатки, інтегровані до MS Teams, як засіб інтенсифікації навчального процесу. Стратегії функціонування педагогічної системи сучасної медичної та фармацевтичної освіти в умовах викликів сьогодення: Матеріали навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023.

ЗАСТОСУВАННЯ AI ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ЗВО УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Михайло Рахно

доцент кафедри англійської та німецької філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Руслана Шрамко

доцент кафедри англійської та німецької філології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Процес диджиталізації навчального процесу в закладах вищої України неухильно набирає обертів, являючи собою логічну відповідь на виклики сьогодення. Ідеться передусім про логічне доєднання вітчизняного освітнього / академічного дискурсу до європейського та світового наукового простору. Поєднання таких міжнаціональних взаємозв'язків забезпечує неперервність освіти, з одного боку, з іншого – дозволяє застосовувати дібрані зразки навчальних програм, покращувати якість навчання за рахунок інтенсифікації та поглиблення навчального контенту. По-друге, такий підхід уможливорює підвищення конкурентоспроможності українського випускника ЗВО на міжнародному ринку праці, підвищує його стресостійкість до фахової діяльності за умов швидко змінюваного оточення й умов праці. Слід також указати, по-третє, на надзвичайно розлогий діапазон ІСТ, що на сьогодні є невід'ємним елементом як навчального процесу загалом, так і роботи за фахом зокрема. Одним із потужних компонентів таких інформаційних технологій є штучний інтелект, потенціал якого розкривають для себе науково-педагогічні працівники України. Ефективне впровадження елементів AI є міцною запорукою успішної організації процесу навчання й викладання у виші, а отже, платформою для розвитку й саморозвитку як здобувачів освіти, так і викладачів України. Водночас така взаємодія дає змогу посилити міжпредметну співпрацю, об'єднавши викладачів із фаху у предметно-інтегрованому навчанні (методика CLIL) і так поглибивши компетентнісний підхід у підготовці. До кола ще остаточно не розв'язаних аспектів упровадження AI під час навчання зараховуємо все ж такі: «AI ↔ академічна доброчесність», «AI ↔ релевантність оцінювання здобувача освіти», «AI ↔ вивчення й навчання мови / як іноземної», –

окреслення яких, поза сумнівом, посилять науково-методичну підготовку в ЗВО України.

Формулювання мети й завдань. Мету запропонованої розвідки вбачаємо у характеристиці основних викликів, що постали перед ланкою вищої освіти у зв'язку з інтенсивним послуговуванням AI у навчальній діяльності, зокрібно, під час опанування студентом мови як іноземної. Реалізація визначеної мети вимагає виконання низки чітких завдань, серед них а) розкрити потенціал використання елементів AI для вдосконалення репродуктивних мовних навичок; б) визначити ризик взаємодії з AI у само/розвитку продуктивних навичок з іноземної мови; в) висвітлити перспективи роботи з AI в опануванні рідної та іноземної мов у вишах України.

Основний текст: результати дослідження. ICT стали невіддільним компонентом освіти сьогодні, адже з кожним днем зростає обсяг навчального контенту, а залученість українських здобувачів освіти до академічного європейського та світового дискурсу розширює межі наукового пошуку, тим самим сприяючи опануванню відомостей іншими мовами. Вивчення мов із застосуванням ICT поліпшує запам'ятовування, залучаючи різні канали опрацювання нових відомостей здобувачем освіти, оптимізує роботу зі словником, дозволяє тренувати фонетичну та граматичну компетентність тощо. Ресурси AI слугують тим потужним інструментом, що відшліфовує точність та ефективність кожної з мовних навичок: це й виконання різних вправ із перекладу на «граматичному симуляторі», покращення навичок аудіювання на «тренажері», що імітує голос людини [1]. Не менш важливою є робота над покращенням вимови, де в нагоді стануть різножанрові текстові уривки, генеровані за потрібним тематичним діапазоном та складністю виконання, а інструмент візуалізації мислення AI полегшує розвиток творчих здібностей студентів [3]. Гібридизація форм навчання мови як іноземної на базованих на штучному інтелекті інструментах плекає т. зв. *soft skills* здобувачів освіти, покращуючи співпрацю в межах виконання певного завдання, удосконалюючи саморозвиток і практику самоорганізації у вивченні мови, підвищуючи мотивацію в самостійній роботі [2]. Застосування механізмів AI дозволяє спланувати індивідуальну освітню траєкторію та встановити дати й рівень прогнозованих досягнень в опануванні мовних навичок, що є вкрай корисним із позицій педагогічного впливу.

У перспективі – подальше використання інструментів AI як симулятора для активної практики й організатора в плануванні самостійних кроків у навчанні мови як іноземної. Не менш корисним є потенціал AI в роботі НПП вишу, що допоможе в структуруванні роботи й доборі навчального контенту.

Існують водночас деякі ризики повномірного запровадження AI в навчальну діяльність. Це передовсім релевантне оцінювання наукового й методичного здобутку студента, здійснюване на основі ранжування автентичної та генерованої AI інформації. Слід також згадати про «автентичне оцінювання», що сприяє розвитку критичного мислення, вихованню свободи волі здобувача освіти як унесок у соціальне благо суспільства загалом [4].

Іншим – не менш вагомим – аспектом функціонування ЗВО України є академічна доброчесність НПП та плекання культури її дотримання, коли ресурси AI можуть перешкодити дотриманню якості вищої освіти.

Висновки й перспективи дослідження. Отже, йдеться про виважений підхід у користуванні всім спектром інструментів AI в навчанні та опануванні мови, у роботі НПП вищої школи. Подальші студії вбачаємо в уточненні потенціалу впровадження ресурсів AI для виформовування кожної з мовних навичок.

Література

1. Ali, Z. (2020). Artificial Intelligence (AI): A Review of its Uses in Language Teaching and Learning. *The 6th International Conference on Software Engineering & Computer Systems. IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (June, 2020). Vol. 769. <http://doi.org/10.1088/1757-899x/769/1/012043>.
2. Liu, T., Kim, E., Li, X., Yuizono, T., Nagai, Y., Lu, Y. (2020). Research and Practice of Hybrid

Teaching Based on AI technology for Foreign Language Translation. *International Conference on Computer Engineering and Application (ICCEA)*. P. 664-668. <https://doi.org/10.1109/ICCEA50009.2020.0014>.

3. Liu, T., Yuizono, T., Wang, Zh., Gao, H., Ghadouani, A., Wu, F. (2020). Application of AI thinking visualization tool in the foreign language reading teaching. *E3S Web of Conferences*. Vol. 179. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202017902092>.

4. McArthur, J. (2022). Rethinking authentic assessment: work, well-being, and society. *Higher Education*. Vol. 85. P. 85-101.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ

Альона Репетун

викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Мотивація студентів важлива для всіх форм навчання, але особливо при дистанційному навчанні. Своєї актуальності проблема мотивації набула під час масового переведення освіти на дистанційний формат в умовах пандемії та воєнного стану в Україні. Викладачі разом із фахівцями в галузі інформаційних технологій у всіх університетах країни, працюючи в кризовому режимі, виконали величезну роботу з перенесення курсів і програм в онлайн формат.

Формулювання мети та завдання. Дослідження показують, що мотивація відіграє вирішальну роль для успішного навчання в онлайн форматі. Беручи до уваги фактор ізоляції під час дистанційного навчання, відсутності прямих контактів з одногрупниками та викладачами, можемо дійти висновку, що студенти змушені мотивувати себе самостійно. У зв'язку з цим виникає необхідність виокремити низку чинників, що впливають на формування мотивації.

Виклад основного матеріалу. Досвід викладання онлайн в умовах пандемії та війни в Україні, контроль ефективності навчання та бесіди зі студентами дали змогу виявити два чинники, що впливають на мотивацію. Перший фактор – зовнішній: організація процесу та структура навчання. Другий фактор – внутрішній: особистісні параметри (спрямованість, інтереси та ін.).

Формат дистанційного навчання, в силу своєї специфіки, впливає більшою мірою на соціальну мотивацію. Можемо підкреслити, що для розвитку мотивації в умовах дистанційного навчання, необхідно організувати якісний зворотний зв'язок педагога зі студентом. Тому важливу роль у формуванні мотивації студента відіграє те, на яку галузь мотивації орієнтується педагог під час своєї діяльності. Педагогічні методи стимулювання, такі як оцінки та рейтинги, безумовно, залишаються важливою частиною освітнього процесу. Однак хотілося б зазначити, що в умовах, коли обмежено спілкування та взаємодію між учасниками освітнього процесу, збільшується почуття тривожності та ізоляції, що негативно впливає на мотивацію учнів. Зайва стимуляція мотивації за допомогою оцінок може сприяти зростанню тривожності.

Велике значення має особистість викладача, його професіоналізм. Однак варто розрізняти зони відповідальності педагога і того, хто навчається. Навіть добре організований навчальний процес може стати неефективним через внутрішній стан студента, навколишнє оточення і події, що відбуваються в житті здобувачів. Суттєвим є не тільки технічне оснащення, а й наявність комфортного робочого місця, можливості ізолюватися від відволікаючих чинників і зосередитися на процесі навчання.

Висновки і подальші перспективи дослідження. Підбиваючи підсумок, зазначимо, що під час навчання в дистанційному режимі визначальну роль у навчальній успішності відіграє мотивація студента. В процесі формування мотивації більше уваги слід приділяти активності самих студентів, посиленню зворотного зв'язку від усіх учасників навчання.

Література

1. Васюк О., Скумін Т. Теоретико-методичні аспекти організації дистанційної освіти. Вісник Книжкової палати. 2011. № 2.
2. Мартинюк І. А. Самоосвітня діяльність студентської молоді в епоху глобалізації. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2017. V (56). С. 128-131.
3. Сердюк Л. З. Психологія мотивації учіння майбутніх фахівців в інтегрованому освітньому середовищі / Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2013.

ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Лілія Сенік

доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Таміла Якутіна

старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Невід'ємною складовою професійної підготовки іноземних студентів ЗДМФУ у сфері медичних наук та компетенцій є вивчення української мови як іноземної. Процес опанування мовленнєвими компетенціями є важливим кроком для іноземних студентів, а відтак потребує значних зусиль як із їхнього боку, так і ґрунтовної фахової підготовки викладачів мовної кафедри університету. Адже кінцевою метою навчання іноземних студентів у ЗДМФУ залишається отримання медичної кваліфікації магістерського рівня, а знання української мови є засобом, інструментом її досягнення.

Альтернативні методи викладання української мови як іноземної, спеціальні навчальні техніки та прийоми допомагають оптимальній організації навчального процесу. Особливо зросла їхня вага сьогодні в умовах онлайн занять. Раціональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях з української як іноземної мови вимагає і креативного підходу з боку викладачів.

Добираючи сучасні методи навчання, фахівці кафедри мовної підготовки максимально оптимізують їх. Це і створення комфортної доброзичливої атмосфери стимуляції інтересів, мотивації до більшого занурення в українську мову, залучення фактору емоцій, почуттів, використання системи самостійного опрацювання певних тем, комунікативно-лексичного матеріалу. Завдяки цьому підвищується рівень інтелектуальних і емоційних можливостей іноземних студентів-медиків.

На заняттях з української мови як іноземної різні методи навчання мови набули широкого всебічного використання. Адже сьогодні ми маємо широкі можливості для цього завдяки тому, що університет постійно піклується про вдосконалення та застосування різних технологічних новинок.

Варто окремо розглянути питання використання викладачами кафедри у навчальному процесі альтернативних методів.

Альтернативні методи – це ціла низка різноманітних способів навчання іноземної мови. Варто назвати такі альтернативні методи, як метод повної фізичної реакції (TPR – *Total Physical Response*) від американського дослідника шістдесятих років минулого століття Джеймса Ашера. Ця методика інтегрована зі знаннями з галузі педагогіки, психології, практики іншомовного мовлення. Вона дає змогу здійснювати навчання іноземної мови, орієнтоване на особистісні здатності й уміння учнів. В Україні також цей метод має

підтримку. Проте його активне застосування випадає більше на початкову школу. Ми ж можемо скористатися лише окремими елементами: команди при ознайомленні з фаховою термінологією, жести, міміка – це при створенні діалогів студентами на початковому етапі.

Сугестивний метод Г. К. Лозанова дає змогу оптимізувати процес навчання у всіх аспектах. Основна теза цього методу – невимушена атмосфера під час занять, яка сприяє природному способу засвоєння матеріалу без особливих зусиль та примусу.

Великий інтерес викликає також і драматико-педагогічна організація навчання (*die dramapädagogische Gestaltung des Unterrichts*), мовчазний, груповий метод. Поширеним є фронтальний спосіб навчання. Наприклад, викладач не опирається на різноманітність здібностей, а також інших суб'єктивних особливостей студентів.

Застосовується ще принцип індивідуалізації навчання або диференціації навчання, який дозволяє орієнтуватися у процесі заняття на реальні типи студентів. Індивідуально-психологічні особливості враховуються при виборі і використанні окремих методів і прийомів навчання, при дозуванні домашніх завдань, підготовці поточних та підсумкових онлайн контролів.

Максимально результативним методом є робота у парах. При колективній роботі всі працюють у парах і по черзі один з одним, тобто пари мають не постійний, а змінний склад. Найбільш плідний процес навчання забезпечується саме надійно збудованою системою взаємовідносин у групі.

Важливо звернути увагу, що цікавими методами є навчання з комп'ютерною підтримкою, де студенти отримують самостійні завдання, так звані веб-квести. Для них характерними є проблемні завдання з елементами рольової гри, використовуються інформаційні ресурси інтернету з метою підвищення мотивації у студентів, розвитку комунікативних та творчих навичок. Це, наприклад, аргументовано довести, чому пацієнт має вживати ту чи іншу їжу, вести той чи інший спосіб життя, який результат отримає і таке інше. Ще на заняттях використовуються методи сценарію, де викладач описує лише межі дії, а все інше готують студенти. Метод проектів вчить умінню співпрацювати у команді, – коли всі мають вносити свій вклад у вигляді інформації для презентації заданої теми. Метод рольової гри готує студентів до фахової практики: розмови, опитування пацієнтів, заповнення медичних карток, тощо.

Звичайно, застосування на заняттях різних альтернативних методів ускладнюється тим, що ми працюємо в умовах онлайн занять. Не будемо повторювати про позитивні та негативні надбання після майже чотирьохрічного онлайн навчання. Проте варто зауважити, що викладачі докладають максимум зусиль, використовуючи різні альтернативні методи з метою формування мовленнєвої компетенції. Навчання української мови як іноземної відповідає основній вимозі часу – формуванню необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного спілкування як в усній, так і письмовій формах.

Література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Рада з питань співпраці в галузі культури. Комітет з освіти. Відділ сучасних мов ; за наук. ред. С.Ю.Николаєвої. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
2. Бех П. О., Биркун Л. В. Концепція викладання іноземних мов в Україні // Іноземні мови. – 1996. № 2. С. 3-8.
3. Скуратівська М.О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов. URL: <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischiy-shkoli-ukrayini/>
4. Krumm, Hans Jürgen (1981): Methodenlehre: Handlungsanweisungen für den Fremdsprachenlehrer. In: Zaap, F. J. / Raasch, A. (Hrsg.): Kommunikation in Europa. Frankfurt/Main: Diesterweg.
5. Vielau, Axel: *Die aktuelle Methodendiskussion.* In: *Handbuch Fremdsprachenunterricht.* Hrsg. v. Karl-Richard Bausch, Herbert Christ u. Hans-Jürgen Krumm.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННЮ

Лілія Сенік

доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Таміла Якутіна

старший викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

У процесі навчання іноземних студентів-медиків важливе місце посідає розвиток навичок і вмінь професійного діалогічного мовлення. Особливого значення набуває ця проблема в аудиторії з англійською мовою навчання, оскільки рівень мовної підготовки у цього контингенту учнів недостатньо високий. Відсутність навчання на підготовчому факультеті, великі навантаження на профільних кафедрах, навчання англійською мовою – все це призводить до розумової перенапруги, дефіциту часу для занять українською мовою, а також до низької мотивації її вивчення. Тому підготовка студентів до професійного спілкування з хворими в умовах клініки на старших курсах має свої труднощі і вимагає від викладачів більшої ретельності.

Навчальний курс «Розпитування хворих за системами захворювань» (II-III курси) має на меті підготувати студентів до професійного діалогу з пацієнтами. Курс має 4 розділи, кожен із них складається з окремих уроків, спрямованих на вирішення конкретних навчальних завдань. Основними завданнями кожного уроку є наступні: знайомство з новою лексикою, засвоєння лексико-граматичних моделей діалогу-розпитування, відпрацювання правильного інтонування реплік діалогу, засвоєння стилістичних особливостей діалогу «Лікар – хворий», побудова логічно послідовного діалогу-розпитування, запис інформації про скарги хворого в історію хвороби.

На заняттях української мови проводиться цілеспрямована робота з вирішення вищезазначених завдань. Як показує практика, іноземні студенти мають значні труднощі з декодування мовлення пацієнтів, на що існують об'єктивні причини. Діалогічне мовлення в дихотомії «Лікар–хворий» являє собою синтез літературного, нейтрального і розмовного стилів. При цьому мова лікаря більш унормована, а мова пацієнта – більш вільна. Широке вживання пацієнтом побутової лексики, своєрідність синтаксичної побудови діалогу, зокрема, відповідних реплік пацієнта (неповні речення, вільний порядок слів) спричиняють нерозуміння у студентів під час ознайомлення зі зразками діалогічного мовлення. В умовах безпосереднього спілкування з хворим список труднощів поповнюється: брак часу на обмірковування, необхідність співвіднести свій статус зі статусом пацієнта і вибрати оптимальну тактику ведення діалогу. Ускладнюють комунікацію також наступні особливості мовлення хворого: запинки, повтори, інтонування, використання просторічної лексики, тобто слів з неправильними граматичними і фонетичними формами і з неправильним слововжитком.

Для зняття труднощів функціонально-стильового плану розроблено комплекс завдань. Так, планомірно здійснюється знайомство студентів із професійними та відповідними їм розмовними варіантами лексичних одиниць. Лексика відпрацьовується у тренувальних завданнях, у комунікативних завданнях на моделювання діалогу-розпитування з опорами та без опор, у ситуативних завданнях. Комунікативні завдання на відпрацювання лексико-граматичних моделей, навичок спрямовані на використання стилістично адекватної лексики, на навчання логічної структури діалогу.

Необхідною умовою для розуміння розмовної мови хворого є знання деяких її особливостей. Так, в англійській аудиторії труднощі декодування змісту деяких типів неповних речень, конструкцій з порушенням порядку слів спричинені відсутністю таких речень в англійській мові. У процесі виконання низки завдань студенти навчаються розуміти й моделювати неповні речення різних типів.

Вважаємо, що подальше теоретичне вивчення та практична розробка питань, пов'язаних із навчанням англійських студентів-медиків професійному діалогічному мовленню, сприятимуть підвищенню ефективності навчання.

Література

1. Кушнір І. Критерії сформованості професійно-комунікативного іміджу іноземних студентів медичних спеціальностей. Український педагогічний журнал, № 1, 2022, С. 80-86. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/589>
2. Лях Т.О. Моделювання ситуацій професійного спілкування на заняттях української мови для іноземних студентів. Молодий вчений, № 2 (102), лютий 2022, С. 116-119. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/44030>

ПАРАДИГМА ПОНЯТТЯ «НАВИЧКИ»

Тамара Сергієнко

доцент закладу вищої освіти кафедри мовної підготовки НМУ імені О. О. Богомольці

Наразі в Україні переосмислення набуває система вищої педагогічної освіти. Це стосується складних завдань сучасного українського суспільства, які ставить перед Україною перехід на європейський шлях розвитку і підготовку кваліфікованих фахівців у всіх сферах професій. Пояснення поняття «навички» не має загального визначення. Саме тому порівняльний аналіз підходів до визначення цього феномена, запропонованого різними дослідниками.

Так, І. П. Підласий (1999), наголошує, що навички – це компоненти практичної діяльності, що виявляють себе в процесі виконання необхідних дій, доведених до високого рівня досконалості шляхом багаторазового повторення. Інша позиція полягає у визнанні того, що навички – це основа для формування вмінь, а тому вміння визначаються як вища психологічна категорія (В. П. Безпалько; С. У. Гончаренко; І. Ф. Харламов та ін.).

Далі слід розглядати поняття «комунікативні навички», які є одним із видом сукупності навичок, притаманних людській діяльності. Саме вони організують передачу та отримання інформації, обмін досвідом, можливість навчати і навчатися, реалізацію людських зв'язків, функціонування фахових інституцій тощо. Учені пояснюють, що комунікативні навички породжуються на основі дій мовлення. Ю. І. Пассов стверджує, що досягнення рівня навички повинні стати автоматизованою і відбуватися без зусиль свідомості. Розвинуті комунікативні навички пособляють тому, щоб процес комунікації проходив без гостроти та швидкої втомлюваності.

У сфері мовної освіти здобувачів вищої освіти розглядаємо питання творення та удосконалення комунікативних навичок набуває змісту професійного розвитку. Важливим є такий різновид комунікативних навичок, як професійні комунікативні навички, тобто навички комунікації фахівців конкретної науково-виробничої сфери. Професійні комунікативні навички – це той постулат, завдяки якого може бути продуктивною професійна комунікація.

Якщо говорити про контекст підготовки висококваліфікованого лікаря, то навички фахової медичної комунікації розглядають як мовленнєві дії, що забезпечують можливість лікаря здійснювати продуктивну комунікацію в команді фахівців та зі своїми пацієнтами. Тобто лікар – це не лише виразник певної сукупності спеціальних знань, а й індивід, що постійно удосконалюється, з певним ціннісним досвідом, морально-етичними принципами та моделями спілкування.

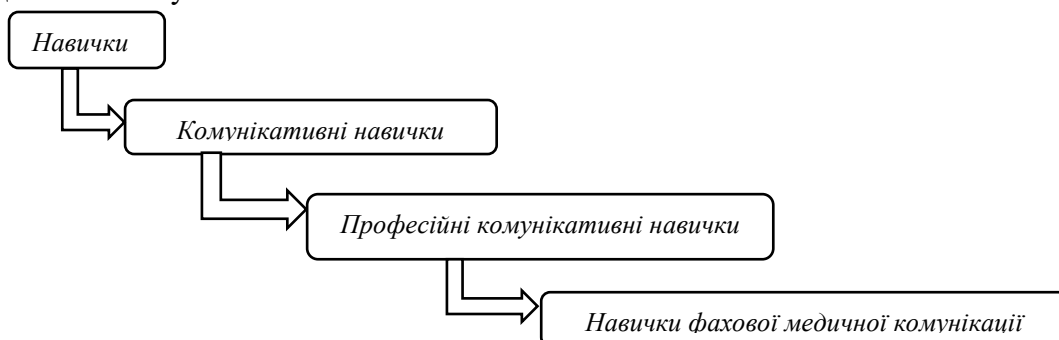

Рисунок 1. Парадигма понять «навички», «комунікативні навички», «професійні комунікативні навички» та «навички фахової медичної комунікації»

Щабель розвитку навичок використання мовних засобів для розуміння мовлення та побудови комунікації у професійній діяльності лікарів виявляється у реалізації чотирьох видів мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. У Концепції мовної підготовки здобувачів вищої освіти України розвиток навичок в основних видах мовленнєвої діяльності кваліфіковано як «уміння сприймати та розуміти усне й писемне мовлення, самостійно створювати усні та письмові, діалогічні та монологічні висловлювання різних типів, стилів, жанрів мовлення в різних сферах спілкування, насамперед навчально-професійній, користуватися різновидами слухання та читання, вести діалог у ситуаціях спілкування з додержанням вимог мовленнєвого етикету, правильно й комунікативно доцільно висловлювати свої думки, аналізувати тексти, оцінювати та вдосконалювати власну мовленнєву діяльність».

Отже, дослідження професійної комунікації лікарів свідчить про те, що взаємозв'язок виявляє себе в конкретному акті комунікації, який безальтернативно може бути схарактеризований одночасно і як прояв ситуативно зумовленого процесу, і як реалізація одного з видів мовленнєвої діяльності.

Література

1. Беспалько В. П. Педагогічні технології. 2009. 199 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
3. Пассов Є. І. Комунікативний метод навчання говоріння. Київ, 2019. 223 с.
4. Підласий І. П. Педагогіка. Новий курс : підручник [для студ. пед. університетів]. У 2 кн., 2019. Кн. 1. 576 с.
5. Харламов І. Ф. Педагогіка. Київ. 2013. 576 с.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА МІДІАОСВІТИ

Лариса Сіра

аспірантка Запорізького національного університету

Постійний розвиток людства обумовлює необхідність пристосування освіти під потреби сучасного суспільства. Особливістю сьогодення є зміна уявлення про організацію навчального процесу, методику викладання та оцінювання рівня засвоєння матеріалу, що безпосередньо пов'язано з широким впровадженням медіаосвіти. [1].

Мета даної тези полягає у тому, щоб виявити особливості навчання іноземних студентів українській мові з використанням он-лайн технологій. Для досягнення цієї мети слід виконати наступні завдання, по-перше, виявити позитивні аспекти дистанційної освіти; по-друге, продемонструвати можливості навчання українській мові та формування комунікативних навичок у студентів-іноземців.

Підготовка іноземного фахівця у закладі вищої освіти України тісно пов'язана з набуттям та вдосконаленням мовної компетенції, оскільки студенти-іноземці вивчатимуть мову, якою в подальшому будуть отримувати освіту. Тому, на нашу думку, вивченню української мови повинно приділятися багато уваги в українських вишах. Дистанційне навчання – це особливе навчальне середовище, що обумовлює наявність відповідних гаджетів, за допомогою яких можна здійснювати відео зв'язок.

Сучасні технології дають можливість використовувати у занятті різноманітні засоби і прийоми. Для забезпечення дистанційної форми навчання в режимі он-лайн-комунікації в закладах вищої освіти активно використовувалися платформи Cisco Webex Meetings, Zoom, Google Hangout Meetings, Discord, Microsoft Teams, Microsoft Skype, Teams, Moodle, Googol Classroom та інші.

Головною метою навчання української мови як іноземної є розвиток комунікативної компетенції у студентів-іноземців, що, у свою чергу, передбачає формування і розвиток

комунікативних умінь у розумінні усного мовлення, говорінні, читанні, писемному мовленні. При викладанні української мови для іноземних студентів слід пам'ятати про різницю менталітетів, тому, доречним і, навіть необхідним, є ознайомлення їх з традиціями і культурою нашого народу історію становлення та розвитку нашої держави. Це можна здійснити за допомогою он-лайн ресурсів: віртуальні екскурсії у музеї та визначні місця нашої країни, відео записи свят та традиційних заходів нашого народу. Подібні культурологічні заходи сприятимуть не тільки зацікавленню студентів та мотивуванню їх на вивчення мови, але й створить гарну можливість для того, щоб студенти розповіли про притаманні їхнім країнам звичаї українською мовою.

Враховуючи усе вищезгадане, можна зробити висновок, що дистанційне навчання є необхідним компонентом сучасної освіти. Можливості співіснування традиційної і дистанційної форми навчання, використання он-лайн ресурсів для організації навчального процесу стають перспективними напрямками дослідження. Багато учених та практикуючих педагогів вивчають особливості підготовки фахівців різних галузей з застосуванням он-лайн курсів.

Література

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. URL: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Наталія Скибун

старший викладач ЗВО кафедри мовної підготовки Національного медичного університету імені О. Богомольця

Вступ. Сучасні реалії тривалої військової агресії з боку рф ставить перед українським освітнім простором багато нових викликів, як-от: тимчасово окуповані території, зруйновані заклади освіти, неможливість налагодження традиційного освітнього процесу на територіях, де ведуться бойові дії та постійні обстріли, наявність достатньої кількості викладачів, методистів, психологів тощо. Саме тому «здобуття освіти в умовах війни та вимушеної міграції ... зумовлює гостру потребу в пошуку нових підходів до розвитку освіти і науки», які повинні «відповідати на всі запити сучасності й майбутнього», а також «задовольняти потреби українців», щоб здобувачі освіти усіх рівнів, незважаючи на фізичне місцеперебування, мали змогу «продовжити навчання в українській освітній парадигмі» [2, с.5]. Це стосується і тих іноземних здобувачів освіти, які продовжують навчатися у вітчизняних закладах вищої освіти під час війни.

Метою нашого дослідження є розгляд тенденцій та перспектив подальшого викладання української мови як іноземної у вітчизняних закладах вищої освіти (далі – ЗВО) в умовах продовження військових дій на території України.

На початку військової агресії вітчизняна сфера освіти опинилася в досить складних умовах через масову міграцію здобувачів освіти, викладачів (як в межах країни, так і за її межі), переміщення освітніх закладів з території, де почалися військові дії, а також та частина, що залишилась на тимчасово окупованих територіях. Вказані виклики обумовили й відповідні заходи для продовження освітнього процесу в умовах, що склалися. Насамперед були застосовані на практиці такі інструменти, як академічна мобільність, дистанційне навчання та онлайн освіта. Так, «активна реалізація дистанційного навчання під час повномасштабного вторгнення ставить безліч питань перед педагогічним колективом, – про форми та методи роботи, про зміну етапів заняття та його зміст, про організацію та умови здійснення комунікації між педагогом та студентами, про способи взаємодії», адже «в умовах традиційної форми навчання для організації педагогічної взаємодії на оптимальному

рівні необхідно одночасно поєднувати функціонально-рольову та особистісну взаємодію», що в кінцевому результаті «дозволяє передавати як загально-соціальний, так й особистий досвід самого педагога, що сприятиме стимуляції процесу становлення особистості» [1]. З огляду на вказане, новий 2023-2024 навчальний рік розпочався у переважній більшості ЗВО (де дозволяє оперативна обстановка) з традиційної форми навчання – очної. Разом з тим переважна більшість іноземних здобувачів освіти перебуває за кордоном і тому для них необхідно продовжити навчання у онлайн режимі дистанційно. В цілому вітчизняна сфера освіти набула досить значного досвіду роботи в умовах карантинних заходів, коли навчання відбувалося переважно дистанційно в онлайн режимі. Під час війни цей досвід дав змогу швидко та оперативно продовжити навчання. Так, використання інструментів, методик та методів дистанційного навчання в онлайн форматі потребує подальшого організаційно-методичного забезпечення як на рівні держави, профільних державних установ, так і на рівні ЗВО, викладачів, методистів та здобувачів освіти. Наразі слід враховувати, що «перспективи трансформації освіти не обмежено лише розвитком дистанційної освіти» в умовах розвитку «неформальної та інформальної освіти» разом із створенням «механізмів визнання її результатів у системі формальної освіти» [3]. Так, «актуальність питань визнання неформальної та інформальної освіти в правовому режимі воєнного стану» стає актуальним з огляду на значну «кількість здобувачів освіти», які покинули «свої місця проживання, а навчальний процес здійснюється переважно віддалено», також «через постійну загрозу обстрілів всієї території України учасники навчального процесу змушені постійно переривати заняття та ховатися в укриттях», а тому «тимчасова перевага неформальної та інформальної освіти» дає «можливість навчатися незалежно від місця та часу», збільшує кількість навчальних курсів та дає можливість проводити атестацію отриманих знань [3].

Висновки. Отже, можна говорити про те, що «інформальна освіта є найбільш інноваційною з точки зору класичної теорії і включає всі види освітньої діяльності, які не підходять під визначення формальної та неформальної освіти», але «ця форма, зазвичай, характеризується недостатньою організованістю і може здійснюватися як на індивідуальному рівні (наприклад, самоосвіта), так і на рівні групи (наприклад, на робочому місці, у сім'ї, у вільний час)» при цьому «неформальна освіта найефективніше змінює моделі поведінки людей у повсякденному житті» і в цілому її можна характеризувати як «повсякденне навчання» [3].

Так, ефективність дистанційної освіти, неформальної та інформальної освіти в сучасних умовах залежить від наявного широкого кола «проектних технологій, організація банків знань, організація веб платформ дистанційного навчання (наприклад «Професійна освіта онлайн» [2, с.50]), електронні класи, асистенти у вигляді чат-ботів у популярних соціальних застосунках тощо» [1, с.2]; якісного цифрового контенту; «безкоштовного доступу до курсів Coursera, Udemy, EdX для українських студентів і ЗВО, запуску е-підручників, е-бібліотек»; продовження дії «ліцензій Zoom Meetings for Education із розширеним доступом Large Meeting» тощо [2, с.50]. Це пов'язано з тим, що «використання на практиці засобів нових інформаційних технологій в освітньому процесі дозволяє диференціювати процес навчання, реалізуючи інтерактивний діалог, уможливаючи самостійний вибір режиму навчальної діяльності та комп'ютерної візуалізації об'єктів, що вивчаються» [3]. І найголовніше, це наявна технічна можливість здобувачів освіти, викладачів, методистів користуватися новими цифровими можливостями (доступ до глобальної мережі передачі даних, функціонування цифрових ресурсів ЗВО, сучасні гаджети та кінцеве обладнання користувачів). Вказане потрібно відносити до усіх форм навчання.

Разом з цим на порядок денний виходить питання надолуження освітніх втрат, адже вітчизняна освіта не встигла оговтатися від карантинних заходів під час Covid-19, як почалася повномасштабна військова агресія, що у комплексі створює загрози для якості не тільки надання освітніх послуг, а й їх отримання. Вирішення цієї проблеми потребує комплексного підходу та залучення усіх учасників освітньо-виховного процесу. Найбільш логічним є початок робіт з «напрацювання рекомендацій та пропозицій, які «стануть

основою для розроблення Національної стратегії з надолуження освітніх втрат» [2, с.13].

Висновки й подальші перспективи дослідження. Підсумовуючи дослідження, можна виокремити наступні дефініції, які будуть актуальними найближчим часом і потребуватимуть відповідного інструментального, технічного, нормативного, науково-методичного забезпечення, а саме: поєднання елементів формальної, неформальної та інформальної освіти в навчальному процесі у вітчизняних ЗВО. Крім того, потребує прискорення робіт з розроблення, обговорення, схвалення та впровадження Національної освітньої стратегії з надолуження освітніх втрат на усіх рівнях освіти. Зважаючи на постійну зміну середовища й елементів і агентів впливу питання викладання української мови як іноземної у ЗВО України в умовах воєнного стану потребує подальших досліджень.

Література

1. Зінченко В.М., Осадчук Н.П., Терещук В.І. Дистанційна освіта у професійній підготовці науково-педагогічних працівників ЗВО в умовах воєнних реалій. № 15 (2023): Академічні візії. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/109/101>
2. Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. МОН. Київ 2023, 64 с.
3. Островська-Бугайчук І.М., Корнійчук Ю.Г., Панченко І.М. Аналіз та прогноз тенденцій розвитку освітнього процесу в умовах воєнного стану (перспективи на майбутнє). № 15 (2023): Академічні візії. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/106/98>

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

Софія Скляничук

студентка 2 курсу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вступ. Педагогічний процес є складною системою, в якій вчителі мають надавати знання, сприяти розвитку особистості та виховувати учнів. Для досягнення цих цілей важливо розуміти та використовувати закономірності педагогічного процесу.

Дослідженням даної теми займалися такі вітчизняні науковці як П.Петренко, М.Шевченко, О.Лисенко, В.Іванов, О.Гринева та зарубіжні як Дж.Діві, М.Монтесорі, Дж.Бруне, Х.Гарднер та ін.

Мета – дослідити та проаналізувати основні закономірності, що визначають педагогічний процес в освітньому середовищі.

Основна частина. Перш за все, важливо визначити, що таке закономірності педагогічного процесу. Це регулярність та послідовність подій у навчанні та вихованні [1]. Основні з них включають закономірність вікового розвитку, закономірність педагогічного впливу та закономірність індивідуального розвитку.

Закономірність вікового розвитку вказує на те, що розвиток дитини відбувається в певні етапи, кожен з яких має свої особливості та потреби. Це означає, що вчитель повинен бути орієнтованим на вікові характеристики учнів для ефективного навчання та виховання.

Закономірність індивідуального розвитку підкреслює унікальність кожного учня. Кожен має свої темпи розвитку та особливості. Педагог повинен враховувати це, надаючи індивідуальний підхід до навчального процесу.

Розуміння цих закономірностей має значний вплив на сферу освіти. Воно допомагає підвищити ефективність навчання, оптимізувати педагогічний процес та створювати сприятливе середовище для розвитку особистості.

Провідна роль у формуванні особистості належить соціальним умовам. Хоча зокрема, це також зумовлено залежністю розвитку людини від характеру й змісту діяльності; взаємозумовленістю її внутрішніх психічних чинників і зовнішніх впливів; урахуванням вікових та індивідуальних особливостей; характером взаємин між людьми, духовною атмосферою, якістю навчально-виховної роботи всіх педагогів. Особистість учня формується

у групі, колективі, які є важливим чинником виховання [3].

Підвищення ефективності навчання відбувається завдяки врахуванню вікових та індивідуальних особливостей учнів. Вчителі, які розуміють, на якому етапі розвитку знаходяться їхні учні, можуть вибирати відповідні методи та стратегії, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу.

Оптимізація педагогічного процесу передбачає раціональне використання ресурсів та забезпечення якісної освіти для кожного [4]. Розуміння закономірностей допомагає вчителям ефективно взаємодіяти з учнями та створювати умови для їхнього успіху.

Створення сприятливого середовища для розвитку особистості базується на розумінні вікових та індивідуальних потреб учнів. Вчителі, які враховують ці закономірності, можуть створювати класи та шкільні умови, які сприяють розвитку та самореалізації кожної дитини.

Висновки. В ході дослідження з'ясовано, що закономірності педагогічного процесу є фундаментальними принципами, які визначають успішну навчально-виховну діяльність. Розуміння цих закономірностей допомагає вчителям стати більш ефективними та сприяє покращенню якості освіти. Вони є основою для розробки індивідуальних підходів до навчання та виховання, а також для створення сприятливого середовища для розвитку особистості учнів.

Література

1. Кравчук П.О. "Процеси в навчанні: теорія і практика". Київ: Видавництво "Освіта".
2. Павленко О.М. "Розвиток освіти в Україні: сучасний стан і перспективи". Київ: Видавництво "Освіта України".
3. Потапюк Л.М. "Методика викладання: Навчальний посібник." Луцьк.
4. Семенова А.В. "Професійна педагогіка". Київ, 2020.
5. Токарева Н.М. "Основи педагогічної психології". Кривий Ріг, 2013.

ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Наталія Слюсар

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Вступ. Вивчення медичних термінів іноземними студентами є важливим етапом у формуванні комунікативних навичок на заняттях з української мови як іноземної. Медична термінологія є великою і досить складною системою термінів, саме тому її починають вивчати з іноземними студентами на третьому курсі.

При вивченні медичної лексики у студентів-іноземців виникають проблеми, пов'язані з розумінням значення українського варіанту медичного терміну. Студенти-іноземці не розуміють конкретного їхнього змісту. Поєднання вузькоспеціалізованих професійних та загально медичних термінів призводить до зростання термінологічної синонімії, що ускладнює не лише сприйняття, а й розуміння наукової інформації. Виникають проблеми з використання медичних термінів у професійній діяльності, гальмує збагачення професійною лексикою словникового запасу. Питання термінологічної синонімії у лінгвістиці розглядаються неоднозначно, хоча, безумовно, наявність великої кількості синонімів у наукових текстах є небажаним та негативним фактором у процесі навчання іноземних студентів.

Актуальність проблеми термінологічної медичної синонімії обумовлена низкою факторів: по-перше, медична термінологія – одна з найширших і найскладніших у понятійному та змістовному відношенні систем термінів. По-друге, значна кількість медичної термінології відображає неоднозначні поняття в різних медичних дисциплінах, збільшуючи таким чином смислове навантаження кожного окремого медичного терміну. Саме цей факт значно ускладнює міждисциплінарне та між наукове спілкування, обмін

науковою інформацією. З одного боку, інтенсивне збільшення медичної інформації різними мовами сприяє появі в медичній літературі нових термінів. З іншого боку, кількісне збільшення обсягу медичних термінів не говорить у більшості випадків про його якісний склад.

Основна частина. Зростання термінологічного фонду призводить до наявності нерозуміння, розпливчастості, багатозначності, надмірної синонімії, засмічення професійної лексики, ускладнює взаєморозуміння та спілкування у професійній сфері. На наш погляд, істотною проблемою у вивченні медичної термінологічної синонімії є відсутність новітньої класифікаційної системи медичних термінів, що відповідає справжньому складу медичної термінології, побудованої на постійній основі. Однією з найбільш складних у вивченні медичної термінології студентами-іноземцями є саме проблема синонімії медичних термінів, якими насичені медичні дисципліни.

У процесі навчання мови спеціальності іноземних студентів-медиків викладач стикається із необхідністю схематизації термінологічної лексики, що є необхідною умовою для вироблення навичок правильного слововживання термінологічних одиниць. Особливості лінгвістичної характеристики термінологічної медичної лексики як одиниці лексичної системи слід враховувати під час створення системи вправ під час навчання іноземних студентів правильному слововживання. При цьому сама робота має випереджати вивчення відповідного матеріалу з тієї чи іншої медичної дисципліни та не ставити завдання глибокого і всебічного освоєння змісту терміну, оскільки її головною метою є підготовка студентів до занять з предмету та зняття лексико-граматичних труднощів. На наш погляд, саме так найкраще закладається основа освоєння термінологічної лексики, розвиток навичок її правильного вживання, формування мовної та професійної компетентності майбутніх медиків. Особливі вимоги пред'являються до семантико-сислової структури навчальних текстів, що дозволяє актуалізувати взаємозв'язок усіх видів мовної діяльності.

Метою занять з мови спеціальності іноземних студентів-медиків на 3 курсі є їхня професійна підготовка до клінічної практики, формування у студентів навичок професійної усної та письмової мови, вироблення алгоритмів мовної поведінки у різних професійних ситуаціях. Джерелами текстів методичних посібників є підручники з клінічних дисциплін. Зміст текстів включає опис причин захворювання, скарг хворого, результатів огляду, пальпації, аускультатії, перкусії. Система завдань перед текстом спрямована на зняття лексико-граматичних труднощів, побудову та трансформацію словотворчих та синтаксичних моделей наукового стилю мовлення, розвиток навичок їх використання у мовній практиці студентів. Особливу увагу у системі вправ приділяється підбору синонімів і антонімів як із способів семантизації і класифікації термінологічних одиниць.

Висновки. Як показав аналіз, тотожні семема та різні лексеми синонімічних термінів, уточнюючи один одного, несуть велику інформативність, розширюють уявлення іноземних студентів про терміни різного походження, полегшують процес семантизації термінологічних одиниць, сприяють їхньому угрупованню.

Характерною особливістю функціонування термінів у медицині є також відносини включення та редукції, що не порушують семантичної структури терміну. Отже, даний підхід до аналізу термінологічних синонімів, що використовуються у сфері медицини на заняттях з української мови як іноземної, сприяє угрупованню лексичних одиниць, розвитку навичок правильного слововживання термінологічних одиниць іноземними студентами, збагаченню їх словникового запасу професійною лексикою, формуванню їх комунікативних навичок.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ольга Соловійова

доцент центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Знання іноземної мови дозволяє людині організувати своє життя на більш якісному рівні. Виробництво, техніка, медицина, вирішення юридичних питань – це сфери застосування іноземної мови. Щоб процес викладання іноземної мови був ефективним, необхідно вміти використовувати різні форми роботи. Їх багато та вибір залежить у кожному конкретному випадку від складу групи, творчого потенціалу студентів. Навчання іноземної мови на основі ознайомлення з культурою інших країн є однією з основних цілей та принципів усього процесу вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Використання міжпредметних зв'язків на уроках іноземної мови спонукає студентів до вивчення мови. У використанні міжпредметних зв'язків іноземної мови з іншими предметами виділяють два напрями:

1) Перший напрямок пов'язаний з розширенням предметно-змістовного плану читання іноземною мовою за рахунок його збагачення лінгвістичною інформацією з різних предметів. Цей напрямок дає змогу систематизувати факти та посилити країнознавчі аспекти щодо іноземної мови. Під час читання матеріалу про країну мови студенти мають можливість ознайомитися з особливостями країни мови, що вивчається, з її історією, літературою, видатними людьми, звичаями та традиціями.

2) Другий напрямок передбачає удосконалення загальнонавчальних знань, які допомагають студентам систематизувати інформацію.

Основне значення міжпредметних зв'язків у тому, що вони дозволяють поєднати у єдину систему всі знання, які вони отримують з різних предметів. Правильне встановлення міжпредметних зв'язків та вміння їх використання є важливими для активізації процесу навчання та практичної спрямованості навчання іноземної мови.

Використовуючи міжпредметні зв'язки в курсі іноземної мови, можна запропонувати студентам тексти та додатковий матеріал, де міститься нова для студентів інформація.

Методичний прийом нагадування дає позитивний результат навчання. Пригадування знань із суміжних предметів урізноманітнює сприйняття студентами нового матеріалу, сприяє створенню умов для самостійного мислення у процесі засвоєння нової теми.

Міжпредметні зв'язки є дієвим стимулом комунікативно-пізнавальної активності, спонукають інтерес до предмета, стимулюють студентів до самостійного пошуку нових слів, виразів, використання джерел інформації.

Зрештою, використання міжпредметних зв'язків у навчанні іноземних мов створює додаткові можливості для розвитку комунікативних умінь та естетичного розвитку студентів, що є фундаментом для нових знань.

Література

1. Annan-Diab, F., & Molinari, C. (2017). Interdisciplinarity: Practical approach to advancing education for sustainability and for the Sustainable Development Goals. *The International Journal of Management Education*, 15(2-B), 73-83.
2. Catana, S. E. (2014) Coping with the Knowledge Society: An interdisciplinary approach of teaching English in a technical university. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 158-163.

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ЗВО

Олена Соляненко

старший викладач кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Реформування системи освіти та системи охорони здоров'я України, наближення їх до світових стандартів диктують особливі вимоги до підготовки студентів медичних вишів. Змінюються як очікування самих студентів-медиків, так і запити роботодавців. Зокрема,

неодмінною умовою конкурентноспроможності фахівця на ринку праці стало знання іноземної мови у межах своєї спеціальності. Випускник медичного вишу має підтвердити володіння англійською мовою на рівні B2 загальноєвропейської шкали мовних компетенцій: розуміти загальний зміст складних текстів на абстрактні та конкретні теми, у тому числі вузькоспеціальні; говорити досить швидко та спонтанно; вміти робити чіткі, детальні повідомлення; аргументувати переваги та недоліки різних думок; висловлювати свою точку зору тощо. Водночас, кількість аудиторних годин, відведених у навчальних програмах на вивчення іноземної мови у медичних вишах, дуже обмежена. І тому, виникає потреба в більш ефективних підходах до викладання. Одним із таких підходів є предметно-мовне інтегроване навчання – CLIL (Content-Language Integrated Learning). Мета даної роботи - проаналізувати особливості предметно-мовного інтегрованого навчання у медичному ЗВО та обґрунтувати доцільність впровадження принципів CLIL в освітній процес.

CLIL – це такий підхід до навчання, який акцентується на двох основних взаємопов'язаних цілях: засвоєння предмета та використання нерідної мови як засобу навчання. Суть використання CLIL у медичному виші полягає у тому, що засобом вивчення профільної дисципліни за майбутньою спеціальністю є іноземна мова. Такий підхід забезпечує одночасне вивчення дисципліни професійної спрямованості та вдосконалення знань іноземної мови. Інтеграція мови та профільної дисципліни найкраще задовольняє запити студентів, які, перш за все, зацікавлені у прикладному аспекті мови. Дисципліни та іноземна мова, що вивчаються за спеціальністю, сприймаються ними як єдине ціле. Тому такий багатофокусний підхід значно підвищує мотивацію студентів до оволодіння англійською мовою. CLIL видається нам особливо актуальним для навчання студентів медичного вишу ще й тому, що дозволяє забезпечити занурення в іншомовне комунікативне середовище без введення додаткових годин у навчальні плани.

Навчання згідно з CLIL вимагає реалізації таких основних принципів: засвоєння профільної дисципліни майбутньої спеціальності підтримується на практичних заняттях з іноземної (англійської) мови; навчання мови підтримується на заняттях за фахом; здійснюється інтеграція мовних та немовних дисциплін шляхом спільного планування, використання схожих тем тощо. Слід зазначити, що перший із згаданих принципів на даний момент досить активно використовується в українських медичних вишах. Англійська мова викладається студентам як мова професійного спілкування. Так, на практичних заняттях з дисциплін «Іноземна мова» та «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» студенти вивчають англійську медичну термінологію, читають та перекладають тексти зі спеціальності, історії хвороб тощо. Що ж до підтримки мови на заняттях зі спеціальності та інтеграції предметів, то реалізація цих принципів, наскільки нам відомо, носить епізодичний характер, і має місце лише в рамках окремих навчальних закладів. Проблеми з впровадженням таких принципів CLIL можуть мати різні причини: брак викладачів-предметників, які володіють англійською мовою на належному рівні; їхня неготовність викладати дисципліну іноземною мовою; відсутність навчальних програм, за якими можливе навчання студентів спеціальності нерідною мовою тощо.

Вважаємо, що впровадження принципів CLIL при навчанні студентів-медиків можливо здійснити шляхом: активізації співпраці між медичними та мовними кафедрами, підвищення рівня володіння англійською мовою викладачів профільних дисциплін, створення безпечного та належного мовного середовища. Співпраця медичних та мовних кафедр може відбуватися як на етапі планування навчальних курсів, так і на окремих заняттях з дисциплін. Викладачі-лінгвісти при цьому планують заняття таким чином, щоб тематика мовного матеріалу максимально збігалася з темами, які студенти опановують за фахом. При виборі змісту навчального матеріалу перевага надається автентичним текстам медичного спрямування залежно від спеціалізації майбутнього медика (діалоги «лікар – пацієнт», історії хвороб тощо). Такі тексти мають бути інформативними, містити необхідні для професійного спілкування лексичні одиниці та граматичні конструкції. У той же час, тексти повинні бути адаптовані за ступенем складності таким чином, щоб не знижувати

мотивацію студентів до навчання. У свою чергу, необхідно, щоб викладачі медичних кафедр, які володіють англійською мовою, викладали один або кілька розділів дисципліни, змістових розділів курсу або окремі теми англійською. Такі заходи сприяють тому, що іноземна мова для студентів перестає бути самоціллю, а починає використовуватись у професійному контексті при виконанні конкретних завдань, що значно підвищить мотивацію до вивчення англійської.

Підвищення рівня володіння іноземною мовою викладачів профільних дисциплін – актуальне завдання, яке активно вирішується зараз у більшості українських медичних вишів, де є міжнародні факультети з англійською формою навчання. Викладачі, які успішно склали іспит на визначення рівня володіння англійською та працюють з англійськими студентами, цілком можуть проводити лекції та практичні заняття для україномовних студентів англійською мовою. Таким чином, основи для впровадження CLIL у процес навчання українських студентів вже закладено.

На наш погляд, впровадження принципів CLIL в освітній процес у медичному виші сприяє: систематизації та розширенню знань студентів як з мови, так і в галузі медицини; підвищенню їхньої активності як на заняттях з мови, так і з профільних дисциплін; формуванню та закріпленню умінь використання літератури з майбутньої спеціальності; розвитку пізнавально-творчих здібностей, навичок самовдосконалення, критичного мислення та креативного підходу до вирішення професійних питань.

Таким чином, інтегроване вивчення мови та спеціальності є ефективним засобом для досягнення освітніх цілей, а саме підготовки висококваліфікованих майбутніх працівників медицини, здатних конкурувати на ринку праці в умовах його інтернаціоналізації та глобалізації. За умови освоєння механізмів впровадження принципів CLIL у процес навчання формування мовної компетенції в медичних вузах може перейти на якісно новий рівень. Тому даний напрям дослідження надалі буде продовжено.

Література

1. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg: Cambridge University Press, 2007. 278 p. URL: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf (дата звернення : 28.09.2023).
2. Marsh D. The relevance and potential of content and language integrated learning (CLIL) for achieving MT+2 in Europe. ELC Information Bulletin, 9 April 2003. URL : <http://userpage.fu-berlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html> (дата звернення : 15.09.2023).

ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Валерія Ткаченко

викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Сучасний світ стає все більш глобалізованим, і вища освіта не є винятком. Університети привертають іноземних студентів з усього світу, а студенти самі бажають отримати міжнародний досвід. Освоєння мови стає ключовою складовою цього процесу, оскільки воно допомагає створити ефективний академічний та культурний обмін. Вищі навчальні заклади зіткнулися зі зростаючою кількістю іноземних студентів, які вимагають підтримки та мовної підготовки. Для багатьох із них, освоєння мови стає великим викликом, і важливо розвивати ефективні стратегії для їх успіху.

Визначення мовної підготовки для іноземних студентів відображає важливість оволодіння мовними навичками у контексті академічної та культурної адаптації іноземців в новому оточенні. Мова є основним інструментом спілкування та навчання у вищому навчальному закладі. Для іноземних студентів, відсутність адекватної мовної підготовки може стати перешкодою в розумінні лекцій, викладання та академічної комунікації. Вони

повинні не лише розуміти та висловлювати свої думки, але також правильно реагувати на академічні завдання. Мовна підготовка також сприяє інтеграції студентів в академічне середовище та культурне життя країни, де вони навчаються. Метою цього дослідження є вивчення та аналіз ефективних стратегій мовної підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах з метою визначення кращих практик та рекомендацій для поліпшення процесу навчання та адаптації іноземних студентів. Завдання даної роботи – це проаналізувати роль мови в академічному та культурному контексті для іноземних студентів; дослідити основні етапи мовної адаптації іноземних студентів; вивчити важливість оцінки рівня мовної компетенції студентів та створення індивідуальних планів навчання.

Мовна адаптація іноземних студентів включає кілька важливих етапів.

Перший крок – це визначення рівня знань мови у студентів. Це допомагає індивідуалізувати підхід до навчання та розробити програми, які відповідають їхнім потребам. Наступний етап це – розробка індивідуальних планів навчання: створюються індивідуальні плани навчання для студентів, де враховуються їхні цілі та потреби. Це може включати інтенсивні мовні курси, самостійне вивчення мови, а також підключення мовного навчання до академічної програми. Використання персоналізованих планів навчання з урахуванням потреб та мети студентів є важливою складовою ефективною мовної підготовки для іноземних студентів. Це дозволяє їм досягати максимальних результатів у вивченні мови та впевнено рухатися до досягнення своїх академічних та професійних цілей. Не можна не дооцінювати роль мобільних додатків та онлайн-ресурсів у вивченні мов. Сучасні технології, зокрема мобільні додатки та онлайн-ресурси, грають важливу роль у мовній підготовці іноземних студентів. Мобільні додатки та онлайн-ресурси надають можливість студентам вивчати мову в будь-який час і в будь-якому місці, що робить навчання більш доступним та зручним. Існує велика кількість мобільних додатків та онлайн-ресурсів, які покривають різні аспекти мови, від граматики та словникового запасу до вивчення мови в контексті та віртуального спілкування. Сучасні технології дозволяють студентам індивідуалізувати свій процес навчання, вибираючи ресурси та завдання, які відповідають їхнім потребам і рівню мовної компетенції. Але не слід забувати про недоліки використання технологій такі, як, наприклад:

- Відсутність спілкування: Використання технологій може призвести до відсутності спілкування з носіями мови, що є важливим аспектом мовного навчання.
- Відсутність мотивації: Деякі студенти можуть втратити мотивацію при навчанні в онлайн-середовищі, оскільки відсутність фізичного взаємодії та мотиваційних факторів.
- Обмеженість ресурсів: Якщо студенти не мають доступу до якісних ресурсів та технічних засобів, це може обмежити їхні можливості навчання.

Використання сучасних технологій у мовній підготовці має багато переваг, але також вимагає уважної планування та врахування недоліків для досягнення максимальних результатів у вивченні мови.

Наступне і не менш важливий етап у мовній підготовці іноземців – це практика та взаємодія з носіями мови. Студенти повинні активно взаємодіяти з носіями мови, щоб покращити свої навички. Це може включати участь у мовних клубах, обмінів, роботу з мовними партнерами або практику в реальних ситуаціях спілкування. Мовні клуби, конференції та інші ініціативи створюють можливості для студентів не лише вивчати мову, але і вживати її в реальних ситуаціях та взаємодіяти з носіями мови, що є ключовим для розвитку мовних навичок мовлення. Окрім вивчення мови, важливо включити культурний аспект у навчання. Студентам слід дізнатися про культуру та традиції країни, де вони навчаються, щоб краще розуміти та адаптуватися до нового середовища. Розуміння зв'язку мови та культури та активне вивчення культурних аспектів допомагають іноземним студентам краще розуміти та використовувати іноземну мову в аутентичних культурних контекстах. Протягом всього процесу мовної адаптації важливо систематично оцінювати та моніторити прогрес студентів. Це допомагає адаптувати стратегії навчання та забезпечити, щоб студенти досягали максимальних результатів у вивченні мови. Для оцінки та

моніторингу мовних досягнень іноземних студентів використовуються різні засоби вимірювання. Ось деякі з них:

1. Тестування: Використання стандартизованих мовних тестів для оцінки рівня граматичних знань, лексики, аудіювання, читання та письма.

2. Усні і письмові завдання: Завдання, які вимагають від студентів висловлювати свої думки усно чи письмово, для оцінки навичок мовлення та письма.

3. Портфоліо: Збір індивідуальних робіт та завдань студента протягом тривалого періоду, що дозволяє відстежувати їхній прогрес та зміни в навчальних досягненнях.

4. Оцінка спілкування: Оцінка студентів під час спілкування та взаємодії, що враховує їхню здатність використовувати мову у реальних ситуаціях.

Адаптація стратегій навчання відбувається на основі результатів оцінки та моніторингу. Якщо студенти не досягають очікуваних результатів, вчителі можуть вибирати різні підходи, включаючи зміну методик, надання додаткової підтримки та індивідуалізацію навчання.

Підсумовуючи, ефективні стратегії мовної підготовки для іноземних студентів мають надзвичайну важливість в сучасному вищому навчанні.

Ефективні стратегії мовної підготовки допомагають іноземним студентам отримувати якісну освіту в іншій мовній середовищі, що розширює їхні можливості. Вивчення мови за допомогою ефективних стратегій дозволяє студентам розвивати навички мовлення, аудіювання, читання та письма, що є важливими для спілкування та академічного успіху. Мовна підготовка допомагає іноземним студентам краще розуміти та впроваджувати культурний контекст країни, де вони навчаються. Іноземні студенти, які володіють мовою та культурним розумінням, сприяють міжнародній співпраці та обміну знаннями. Ефективні стратегії мовної підготовки сприяють розвитку самодисципліни та навичок самонавчання, що корисно в усіх сферах життя.

Усі ці аспекти підкреслюють, що ефективна мовна підготовка є важливим чинником для інтеграції іноземних студентів у навчальну та культурну спільноту, а також для їхнього особистого та професійного розвитку. Вона допомагає студентам досягати успіху у навчанні та житті в іншій мовній середовищі та розширювати свої можливості у глобалізованому світі.

Література

1. Ушакова Н.І. Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі: Монографія. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 232 с.

РОБОТА З ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ В МЕДИЧНИХ ВИШАХ

Світлана Трегуб

доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Сучасний ринок праці потребує фахівців медичної галузі, які на достатньому рівні володіють комунікативною компетенцією в читанні іншомовних текстів за професійним спрямуванням. Актуального питання набуває розвиток навичок читання фахових текстів з іноземної мови за професійним спрямуванням саме у майбутніх лікарів, яке є основним підґрунтям формування лексико-граматичного аспекту під час складання **англомовного субтесту ліцензійного іспиту “Крок 1”**.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сьогоднішній день, питанню, що розглядається присвячено багато праць. Це питання розглядали такі вчені як Л.Шапошнікова, С. Фоломкіна, О. Бігич. Зокрема праці Т. Серової та Г. Барабанової присвячені концепції навчання професійно-орієнтованого читання. Цікаву методику

навчання самостійного читання іншомовного тексту розробили М. Алієва, Н. Магазова. Роботи М. Гордієнко, А. Буран, М. Бондарєвої присвячені навчанню читання фахової іншомовної літератури з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. І. Зуєва досліджувала проблему з навчання читанню і реферування тексту. Проте, незважаючи на велику кількість праць, питання професійно-орієнтованого читання, фахових текстів та етапи роботи з ними в медичних вишах залишається досить актуальним.

Формулювання мети та завдання. Головною метою цієї роботи є визначення етапів роботи з фаховим іншомовним текстом, а також аналіз комплексу вправ в процесі читання іншомовного фахового тексту.

Основний текст: результати дослідження. Навчання іноземної мови професійного спрямування в першу чергу передбачає формування у студентів-медиків умінь і навичок роботи з фаховим текстом. Так, на думку Л. Шапошнікової, читання іншомовних текстів розвиває мислення студентів, допомагає усвідомити особливості системи іноземної мови і глибше зрозуміти особливості рідної. Велика розумова робота, котра виконується читачем з метою проникнення у зміст тексту, розвиває мовну здогадку та антиципацію, інтерес до оволодіння іноземною мовою і самостійність у подоланні мовних та смислових труднощів [3, с. 458].

Ми погоджуємось з думкою А. Марлової, яка зазначає, що в процесі читання іншомовних фахових текстів у певній мірі вирішуються практична, освітня та виховна задачі вищої школи. Практична цінність читання полягає в сфері професійних інтересів студентів, коли вони зможуть здобувати потрібну академічну та професійну інформацію з іншомовних фахових джерел. Освітня задача вирішується шляхом сприяння розвитку здатності до самостійного навчання, що дозволить студентам продовжувати навчання як під час навчання у вищому навчальному закладі, так і після отримання диплома про вищу освіту. Виховна задача вирішується через внесок у формування особистості майбутнього фахівця, якому вкрай необхідний розвиток його особистої мотивації (цінностей, ідеалів) і становлення критичного самоусвідомлення та вмінь спілкування у культурному різмаїтті академічної та професійної сфери [2, с. 83].

А. Марлова вважає, що перед читанням тексту студентами викладачі повинні зробити їх мету читання зрозумілою, а процес протікання ефективним. Це здійснюється через роз'яснення їм причини читання; ознайомлення з текстом; постановку глобального завдання читання; при необхідності розподілу тексту на частини; за потреби роз'яснення можливих лексичних та граматичних труднощів; ставлення навідних запитань [1, с. 104].

Для того щоб текст став реальною і продуктивною основою навчання усім видам мовленнєвої діяльності, важливо навчити студентів-медиків різним операціям з матеріалами тексту, різноманітним маніпуляціям з різнохарактерними одиницями – реченням, зверхфразовою єдністю, трансформування і конструювання мовних одиниць при розв'язанні певних навчальних завдань (наприклад, переказі тексту, монологічному чи діалогічному мовленні, письмовому повідомленні та ін.). У зв'язку з цим доцільним є навчання різним прийомам оперування з текстом на передтекстовому, текстовому і післятекстовому етапах. Знання таких прийомів дозволяє студентам-медикам оволодіти навичками і уміннями самостійної роботи з текстом. Далі розглянемо більш детально вищезгадані етапи роботи з фаховим текстом.

Так, щодо передтекстового етапу. Прийоми оперування з матеріалом тексту і відповідні вправи на цьому етапі спрямовані на диференціацію мовних одиниць і мовних зразків, їх упізнання в тексті, тренування їхньої семантизації, оволодіння різними структурними матеріалами (словотворчими елементами, часовими формами дієслова і т.д.). На передтекстовому етапі можна рекомендувати такі типи вправ: завдання на впізнання лексики за формальним індексом. Наприклад: вибрати з тексту слова з певним суфіксом, префіксом і згрупувати їх за ознакою; визначити, якою частиною мови є виділені слова; прочитати слова і вказати від яких слів вони утворені; вправи на впізнання слова за семантичною ознакою. Наприклад, заповнити пропуски підходящими за змістом словами;

знайти синоніми, антоніми в ряду поданих слів; знайти в тексті слова, які відповідають наступним визначенням; виписати з тексту всі слова, які означають те чи інше явище; утворити іменники від поданих нижче дієслів або навпаки.

Щодо вправ на розрізнення та оволодіння граматичними явищами. Наприклад, можна використовувати такі вправи як: підкреслити в тексті дієслова активного або пасивного стану певного часу; виписати з тексту речення з даною граматичною формою; визначити в тексті складнопідрядні речення, речення з інфінітивними, герундіальними, дієприкметниковими зворотами; підстановочні вправи; вправи на трансформацію. Передтекстове орієнтування передбачає відповіді на передтекстові запитання; визначення вірних і невірних стверджень; складання плану переказу, реферування іншомовної інформації; підготовка до переказу за ключовими словами.

На текстовому етапі передбачається використання різних прийомів для одержання інформації, трансформацій структури і мовного матеріалу тексту. Можна рекомендувати наступні види вправ: підкреслити або виписати з тексту основні терміни, визначення, описання, тощо; знайти ключові елементи в абзаці (тексті); знайти перше і останнє речення в абзаці, вказати їх значення для основного змісту; виділити висновки. Дуже ефективно використовувати вправи на реконструкцію тексту. Наприклад: скласти речення із заданих ключових слів за зразком; розставити подані речення у відповідності з послідовністю змісту тексту; скласти висловлювання з підкреслених ключових слів (словосполучень). Вправи на перефразування. Наприклад: замінити слово синонімом за зразком; замінити іменник займенником за зразком; передати зміст речення; перебудувати структуру речення за зразком; з'єднати абзаци за допомогою засобів зв'язку за змістом; сформулювати ключову думку кожного абзацу; вправи на узагальнення опрацьованого матеріалу.

На післятекстовому етапі прийоми роботи з текстом спрямовані на визначення основних елементів змісту тексту. Післятекстовий етап передбачає виконання вправ на визначення теми тексту. Наприклад: виписати слова, які виражають тему в абзаці, в тексті; сформулювати тему абзацу, відповідаючи на запитання; об'єднати фрагменти, в яких узагальнюється тема; завдання на передачу сюжету; на оцінку вузлових моментів тексту, виокремлення основної ідеї тексту, тощо.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Таким чином, дотримання всіх етапів роботи з текстом, а саме, передтекстовий, текстовий та післятекстовий і послідовне виконання рекомендованих вправ та завдань дає можливість сформувати у студентів-медиків уміння і навички розуміння фахового тексту, оволодіння певним запасом лексичних одиниць та граматичних конструкцій, що є надійним фундаментом розвитку мовленнєвої діяльності студентів-медиків при навчанні іноземної мови професійного спрямування і дає можливість успішно скласти англomовну частину ліцензійного іспиту "Крок 1". Наведені види лексико-граматичних завдань, безумовно, не вичерпують усього розмаїття форм і методів роботи при читанні текстів іноземною мовою за фахом та будуть предметом подальших пошуків і досліджень.

Література

1. Марлова А.С. Особливості навчання читання іншомовних текстів професійного спрямування. Молодь і ринок. 2015. № 3. С. 102-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_3_22.
2. Марлова А.С. Передумови навчання успішного читання іншомовних фахових текстів у вищих навчальних закладах/ Молодь і ринок. 2015. № 6. С. 82-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_6_19.
3. Шапошнікова Л.М. Особливості формування іншомовної компетенції у читанні як одного з методів самостійної роботи студентів/ Педагогічний дискурс. 2013. Вип. 14. С. 457-461. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2013_14_97.

ІНТЕНСИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анастасія Трофименко

доцент кафедри іноземних мов Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Найбільшого розповсюдження інтенсивні технології набули на початку ХХ століття, що пояснюється суттєвим збільшенням наукових знань в різних галузях, а також політичними та соціально-економічними причинами. Слід зазначити, що принципи, методи та форми інтенсивного навчання переважно розвивались на базі вивчення іноземної мови. Загальновідомими стали школи Берліца (виникли в цей період спочатку в Америці, а потім і в Європі), курси Гуена (розроблені його учнями і розповсюджені в Англії та Франції). Основними засобами навчання залишалися текст і зображувальна наочність (картини, таблиці тощо).

Проблема інтенсивного навчання мовам, хоч і не є новою проте і на сьогодні залишається актуальною, адже сприяє активізації та оптимізації навчання у короткий термін викладання. Визначальним в інтенсивному навчанні стає не заучування лексики та граматичних правил, а реалізація мовних потреб тих, хто навчається у нефілологічних вищих навчальних закладах, здійснення ними власних комунікативних намірів. При такому підході особливої гостроти набувають проблеми мотивації навчання.

Інтенсивна мова може бути у мовному вузі, може бути на курсах з іноземних мов, а може – у нефілологічних закладах вищої освіти. Практичне володіння іноземною мовою випускниками нефілологічних закладів вищої освіти можна розглядати як нагальну потребу, соціальне замовлення держави. Виконання цього замовлення можливе тільки за умови застосування методики, яка найбільш відповідає сучасним вимогам організації навчально-виховного процесу.

Вивчення іноземної мови завжди збігається з потребами суспільства та держави. В умовах глобальної реформи сучасного українського суспільства стрімко зростає інтерес до вивчення двох і навіть трьох іноземних мов.

Знання іноземної мови є, безумовно, невід'ємною частиною сукупності спеціальних знань, умінь і навичок, що забезпечують фахову компетентність майбутніх фахівців. Слід відзначити, що на зростання потреби інтенсифікації вивчення іноземних мов впливає і те, що приєднання вітчизняної освітньої системи до загальноєвропейського освітнього простору здійснюється доволі конкретними шляхами. Окрім суттєвих змін програм і навчальних планів дисциплін слід звернути увагу на появу конкурсів та випробувань, запропонованих міжнародними організаціями, які мають за мету залучити українське студентство до методів оволодіння науками за прикладом західноєвропейської освіти, надають можливість порівняти особливості університетського навчання європейських країн з вітчизняними зразками, розвивають мобільність здобувачів вищої освіти і викладачів, розповсюджують демократію в світі.

Вживання інтенсивних методів найбільш доцільно в умовах короткострокового навчання мові і при установці на розвиток усної мови в стислі терміни. Від традиційного навчання інтенсивні методи відрізняються способами організації і проведення занять: надається підвищена увага різним формам педагогічного спілкування, соціально-психологічному клімату в групі, створенню адекватної учбової мотивації, зняттю психологічних бар'єрів при засвоєнні мовного матеріалу і мовному спілкуванні тощо.

Широкі можливості для активації навчального процесу дає використання рольових ігор. Регулярна організація рольових ігор на заняттях з іноземної мови дозволяє значно підвищити оволодіння іноземною мовою з боку тих, хто навчаються.

Останнім часом в сучасній педагогічній літературі набувають основного розвитку різні теоретичні моделі інформаційних технологій, що можуть сприяти інтенсифікації навчання. Враховуючи сьогоднішній рівень розвитку комп'ютерних технологій і доступність

мультимедійних програм, можна сказати, що дані програми та технології на сьогоднішній день є одним із ефективних засобів навчання іноземній мові. Використання комп'ютерів на заняттях з іноземної мови дозволяє інтенсифікувати процес навчання і досягти наступні методичні цілі: індивідуалізація і диференціація процесу навчання; контроль зі зворотним зв'язком, з діагностикою помилок і оцінкою результатів навчальної діяльності; самоконтроль і самокорекція; тренування в процесі засвоєння матеріалу і самопідготовки тих, хто навчаються; вивільнення навчального часу; комп'ютерна візуалізація учбової інформації; моделювання або імітація вивчаємих об'єктів, процесів і явищ; створення і використання інформаційних баз даних; посилення мотивації навчання; надання тим, хто навчаються стратегій засвоєння матеріалу; розвиток певного виду мислення (наприклад, наочно-образного, теоретичного); формування вміння приймати оптимальні або варіативні рішення; виховання формування культури навчальної діяльності, інформаційної культури.

Отже, з одного боку, інтенсивне навчання висуває жорсткі вимоги до змісту навчання іноземній мові, оскільки воно передбачає максимальне засвоєння інформації за мінімальний відрізок часу. З іншого боку, для того, щоб воно не стало зазубрюванням та натаскуванням, тематика повинна бути особистісно-значима і цікава для кожного здобувача, тобто індивідуалізована. Окрім того, не можна забувати про те, що всі інтенсивні технології носять комунікативний характер і, як правило, говоріння і розуміння є первинними видами мовленнєвої діяльності по відношенню до читання і письма. Все це необхідно враховувати при складанні змісту курсу.

Література

1. Волобуєва О.Ф. Навчання професійної іншомовної діяльності майбутніх фахівців. Вісник національного університету оборони України. Зб-к наук. Праць. К: НУОУ, 2011. Вип. 5 (24). С.11-16.
2. Дегірменджі Е.В. Розвиток комунікативних умінь в умовах інтенсивного навчання іноземної мови : результати тренінгової роботи. Наука і освіта. 2012. №10. С.61-66.
3. Stern H.H. Fundamental Concepts of Language Teaching. Oxford. OUP, 1996. 582 p.

FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT TECHNICAL UNIVERSITY

Alla Feshchuk

teacher at the Department of English for Engineering #2,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Halatsyn Kateryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
at the Department of English for Engineering #2, Associate Professor,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Yarmolenko Oksana

teacher at the Department of English for Engineering #2,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Introduction. In the current stage, the primary objective for higher technical educational institutions is to prepare highly skilled professionals who can effectively apply their knowledge and competencies in their respective fields. Additionally, these professionals should possess the capacity for creative thinking, the ability to navigate non-standard situations, and adapt within a multicultural, multilingual environment. This necessitates foreign language instructors to address the challenge of boosting motivation and stimulating students' cognitive engagement.

Objectives. As Divinska N.O. suggests, foreign language teaching serves the purpose of shaping a linguistic persona for whom a foreign language serves as a bridge for intercultural communication [1, p. 62]. In the context of European integration, efforts are made to identify the

most effective methods for foreign language teaching that enable students to attain a level sufficient for adaptation within a foreign language environment.

Results. A thorough analysis of methodological literature and trends in professionally oriented foreign language education suggests that the communicative approach to foreign language teaching is highly effective at the current stage.

The fundamental principles guiding foreign language teaching at a technical university encompass:

– Activities promoting real communication in a foreign language that enhance the learning experience.

– Tasks of professional significance conducted in a foreign language within the communicative process.

– Professionally oriented activities that contribute to the learning process.

To actualize these principles, there is a shift from passive teaching methods to active ones, with a focus on individually tailored approaches to interactive teaching. Employing interactive technologies in foreign language teaching fosters:

– student engagement in practical language acquisition;

– the development of teamwork skills;

– the sharing of professional experiences;

– the cultivation of independence in completing specific tasks;

– the implementation of individualized approaches;

– group integration to achieve high learning outcomes;

– the adoption of an interdisciplinary approach in professionally oriented foreign language teaching.

Interactive teaching is realized through methods such as presentations, demonstrations, role-playing games, small group discussions, planning future actions, and problem-solving. When considering the communicative approach in interactive teaching for professionally oriented foreign language training at a technical university, certain methods [3, p. 70-123] stand out:

1. Discussion as a method for reinforcing professionally oriented material and vocabulary.

2. Brainstorming for problem-solving through the expression of ideas during interactive work.

3. The forecasting method for generating ideas to address specific issues.

4. Positional discussion as a method for creating a data bank while defending a position and critiquing decisions.

5. "Snowball" as a collective method for creating a comprehensive definition of a term.

6. "Rug of ideas" for problem-solving by analyzing the root causes of a situation.

7. Oxford debates as a method involving multiple groups: speakers and the audience.

8. Rivalry or cooperation for teaching contact establishment and compromise-finding.

9. Situational modeling as a method to simulate certain behaviors.

The interactive methods of foreign language teaching mentioned above play a crucial role in professionally oriented foreign language training for engineering professionals. They contribute to students' improved professional training, enhanced mobility, the development of reflective skills, critical thinking, logical reasoning, inquisitiveness, cognitive abilities, independence, and task completion persistence.

Conclusion. In this context, teachers act as guides, ensuring that students' tasks align with their language proficiency level and reflect professionally relevant scenarios. Interactive teaching technologies represent active forms of teaching that foster interpersonal communication skills, communication abilities, group work competencies, independent thinking, and practical experience within various professional contexts. These technologies encompass all forms of speech activities and fulfill the primary goal of foreign language teaching at a technical university: the development of professional communicative competence among future engineers.

References

1. Balabanova, K. E., Demyanenko, N. M., & Divinska, N. O. (2013). Teoretyko-metodologhichni zasady modernizaciji zmistu ghumanitarnoji osvity u vyshnij shkoli Ukrainy: Monoghracija [Theoretical and methodological principles of modernization of the content of humanitarian education in higher education of Ukraine: Monograph]. In general ed. H. V. Onkovich. K.: Pedagogical thought, 282 p.
2. Pometun, O. I., & Pyrozhenko, L. V. (2004). Suchasnyj urok. Interaktyvni tekhnologhiji navchannja: nauk.-metod. pos. [Modern lesson. Interactive learning technologies: science and method]. Village. K.: A.S.K., 192 p.
3. Shevchuk, P., & Fenrich, P. (2005). Interaktyvni metody navchannja: navch. posibnyk [Interactive learning methods: teaching. Manual]. Szczecin: WSAP Publishing House, 170 p.

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС

Тетяна Філат

зав. кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Мирослава Сидора

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Олена Запорожжець

викладачка кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук Дніпровського державного медичного університету

Вступ. Навчальний процес під час воєнного стану потребує від усіх учасників освітнього процесу активної роботи щодо вирішення ряду труднощів та проблем, пов'язаних з організаційно-методичним, безпековим, психологічним аспектами навчання. У нестабільних, мінливих умовах сьогодення необхідно оперативнo й систематично аналізувати й знаходити оптимальні рішення для забезпечення якісної та безперервної освіти, оскільки зволікання та невчасне реагування на сучасні виклики негативно впливає як на загальноосвітній рівень, так і рівень професійної компетентності українців.

Актуальним завданням на цей час є аналіз практичного досвіду ведення навчального процесу в умовах воєнного стану, визначення першочергових проблем та розробка способів їх вирішення. Метою роботи є визначення основних аспектів педагогічної діяльності, які потребують нових підходів у воєнний час.

Автори інформаційно-аналітичного збірника «Освіта України в умовах воєнного стану» справедливо наголошують, що «епідемія COVID-19 та наступний перехід у період воєнного стану зумовили серйозні виклики забезпеченню якості української освіти [1].

Перехід на онлайн-навчання, викликаний пандемією, спонукав освітян до розробки нових методик, початково-методичного контенту, освоєння технічних можливостей та засобів, які пропонують інтернет-програми та онлайн-платформи. Публікації наукових, методичних, навчально-практичних статей, присвячених темі дистанційного навчання, курси, тренінги дозволяють збагачувати педагогічну майстерність, використовувати сучасні методики, удосконалювати навчальний процес.

З початком війни виникають труднощі психологічного характеру, адже український народ перебуває в стані постійного нервового напруження, що викликано цілим спектром емоцій: тривога, співчуття, гнів, страх, відчай, розгубленість, паніка. Реалії нашого часу – це вибухи, постійні сигнали тривоги, відключення електроенергії, води, відсутність інтернету, мобільного зв'язку, що відбивається на емоційному стані кожної людини. Тож у відносинах «викладач-студент» серед різних рівнів взаємодії: пізнавальному, мотиваційному, емоційному, поведінковому – чи не найважливішим на тепер є емоційний компонент, який відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні повноцінного та ефективного навчального процесу. Викладач має бути уважним до психологічного стану студента, гнучким у виборі прийомів та методів навчання, стилю поведінки, володіти навичками надання психологічної

допомоги, користуватись широким спектром індивідуальних підходів вміти підтримати, заспокоїти, розрадити.

На цей час в Україні функціонує багато психологічних служб, проводяться семінари, тренінги, на меті яких є як надання допомоги учасникам освітнього процесу, так і навчання практичних навичок допомоги. Зокрема, проєкт «Екосистема психологічної допомоги у сфері освіти» в рамках Національної програми психічного здоров'я та психосоціальної підтримки за ініціативи Першої леді України Олени Зеленської надає можливість освітянам, шкільним психологам, учням, студентам та їхнім батькам безкоштовно отримати такі навички. Автори цього проєкту стверджують, що в умовах воєнного стану змінюються пріоритети навчального процесу й на перше місце виходить саме психологічна складова [2]. Забезпечення стабільного емоційного фону, психологічна підтримка, вміння працювати з різними реакціями на стрес є необхідним елементом будь-якої форми навчання.

На сьогодні одним з ключових видів навчання стала самостійна робота студентів, що зумовлено рядом чинників, зокрема: особливостями онлайн-навчання, неможливістю проводити повноцінні за часом заняття через повітряні тривоги, відключення світла, погану роботу інтернету. Як зазначають Курята О.В. та співавтори, «правильно організований процес самостійної роботи заохочує студентів-медиків до її якісного виконання та є вагомим мотивуючим фактором до подальшого професійного розвитку. Самостійну роботу студентів-медиків необхідно розглядати як один з необхідних етапів підготовки сучасного лікаря. Впровадження в освітній процес новітніх інформаційних технологій та самостійних наукових проєктів приводить до покращення результативності та формує нові професійні компетенції в майбутніх лікарів» [3]. Формування навичок самостійної роботи, зокрема в студентів I курсів, які перебувають на перехідному етапі адаптації до вимог вищої школи, є одним з першочергових завдань викладача, оскільки закладені підвалини вмінь самостійно проводити пошук, опрацьовувати, аналізувати, узагальнювати інформацію необхідні медику й під час навчання, й в професійній діяльності.

Запорукою успішної та якісної самостійної роботи є, у першу чергу, організаційно-методична діяльність викладача як модератора навчального процесу, яка полягає в забезпеченні навчально-методичного контенту, чіткого дотримання графіку навчального процесу, швидкому реагуванні на будь-які зміни; важливими є постійний зворотній зв'язок зі студентами, який забезпечує вирішення оперативних організаційних та навчальних задач; чіткість, ясність та мотивованість вимог, іноді їх неодноразове пояснення з огляду на розгубленість, емоційну нестабільність студентів; систематичність та прозорість контролю знань і вмінь студентів.

Висновки. Виклики, які ставить перед народом України загарбницька війна, розв'язана росією, торкаються всіх без винятку сфер життя, докорінним чином змінюють їх функціонування, потребують нових підходів до вирішення проблем і задач воєнного часу. Забезпечення якісної освіти за будь-яких соціально-політичних умов та обставин є першочерговим завданням, виконання якого є основою для підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Необхідними заходами для забезпечення безперервного та якісного навчального процесу в умовах воєнного стану є:

- технічна та психологічна підготовка професорського-викладацького складу;
- надання емоційної та інформаційної підтримки здобувачам освіти;
- технічно доступне та достатнє навчально-методичне забезпечення;
- постійний зворотній зв'язок зі студентами, який забезпечує вирішення оперативних організаційних та навчальних задач;
- чіткість, ясність та аргументованість вимог;
- систематичність та прозорість контролю знань і вмінь студентів;
- підтримка на державному рівні діяльності навчальних закладів та педагогічних працівників.

Література

1. Освіта України в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu-%20Innovatsiyna.ta.projektna.diyalnist.pdf>
2. Екосистема психологічної допомоги у сфері освіти. URL: <https://www.mentalhelp.in.ua/#:~:text=>
3. Курята О.В., Карапетян К.Г., Фролова Є.О., Кушнір Ю.С. Роль самостійної роботи студентів у формуванні професійних компетенцій у майбутніх лікарів. *Медичні перспективи. Науковий журнал ДЗ «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України»*. Дніпро, 2020. Том XXV. №2. С.25-30
4. Будзьяк О. С., Будзьяк В. М. Досвід проведення лекційних занять із дисциплін кримінально-правового циклу для здобувачів вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану в Україні *Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*, 3 травня – 13 червня 2022 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.45-49.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF E-LEARNING FOR TEACHING GRAMMAR

Olena Halapchuk-Tarnavska

Associate Professor of English Philology Department Lesya Ukrainka Volyn National University

Inna Mishchuk

Associate Professor of English Philology Department Lesya Ukrainka Volyn National University

The paper discusses the advantages and disadvantages of E-learning and traditional classroom-based instruction when it comes to teaching grammar. E-learning provides learners with flexibility and access to a vast array of digital resources, while traditional classroom-based instruction provides learners with social interaction, immediate feedback, and structured learning environments. Both approaches have their strengths and weaknesses, and the best approach for teaching grammar will depend on a variety of factors, such as the age and English proficiency level of learners, their cultural background, and available resources and technology.

Advantages of E-learning for Teaching Grammar:

1. Flexibility: E-learning provides learners with the flexibility to access grammar lessons at their own pace and at any time, allowing them to learn when and where they want. This is especially useful for students who have busy schedules or who live far away from educational institution.

2. Personalization: E-learning allows teachers to personalize the learning experience by providing individualized instruction that caters to the needs of each student. This means that students can learn at their own pace, and teachers can focus on the areas where students need the most help.

3. Accessibility: E-learning makes it possible for learners with disabilities or learning difficulties to access the same educational materials as their peers. This makes education more inclusive and equitable.

4. Interactive learning: E-learning can be designed to include interactive activities such as quizzes, games, and multimedia presentations that make learning grammar more engaging and effective [3].

Disadvantages of E-learning for Teaching Grammar:

1. Limited social interaction: E-learning can be isolating for learners who do not have access to regular face-to-face interactions with their peers and teachers. This can lead to a lack of motivation and a sense of disconnection from the learning community.

2. Technical issues: E-learning requires reliable internet connectivity and access to the necessary hardware and software. Technical issues such as poor internet connection, server downtime, and compatibility issues can disrupt the learning experience.

3. Limited feedback: E-learning may not provide learners with the same level of feedback and interaction with teachers that they would receive in a traditional classroom setting. This can lead to a lack of motivation and difficulty in understanding grammar concepts.

4. Lack of structure: E-learning requires learners to be self-motivated and disciplined. Without a structured learning environment, learners may struggle to keep up with coursework and fall behind in their grammar learning [3].

Overall, E-learning has several advantages and disadvantages when it comes to teaching grammar. While E-learning provides flexibility, personalization, interactive learning, and accessibility, it can also be isolating, plagued by technical issues, provide limited feedback, and lack structure. Teachers and educational institutions need to weigh these advantages and disadvantages when deciding whether to adopt E-learning for teaching grammar [4].

When comparing E-learning and traditional classroom-based instruction, it is important to consider the specific needs of learners and the subject matter being taught. While E-learning has its benefits, it may not be the most effective approach for all students or for teaching all aspects of grammar.

In addition to the advantages and disadvantages mentioned above, there are other factors to consider when deciding between E-learning and traditional classroom-based instruction. These factors include [1]:

1. Cost: E-learning can be more cost-effective than traditional classroom-based instruction, as it eliminates the need for physical classroom space and reduces the cost of materials.

2. Learning outcomes: The effectiveness of E-learning and traditional classroom-based instruction in achieving learning outcomes for grammar instruction may vary depending on the content being taught and the teaching methods employed.

3. Teacher expertise: E-learning requires teachers who are proficient in technology and who can adapt their teaching style to an online environment. Traditional classroom-based instruction may be better suited for teachers who prefer face-to-face interactions with students.

4. Learning environment: Some learners may prefer the social interaction and structure of a traditional classroom-based setting, while others may prefer the flexibility and convenience of E-learning.

When it comes to teaching grammar, it is important to consider the specific needs of learners and the goals of the educational institution. E-learning can be an effective solution for learners who require flexibility and individualized instruction. It also provides learners with access to a vast array of digital resources and interactive learning materials. On the other hand, traditional classroom-based instruction provides learners with social interaction, immediate feedback, and structured learning environments. It may be more suitable for learners who benefit from face-to-face interaction and structured learning environments.

It is also important to note that both E-learning and traditional classroom-based instruction can be used in combination to provide a well-rounded educational experience for learners. This approach, commonly known as blended learning, combines the best of both worlds by providing learners with the flexibility of E-learning and the social interaction and immediate feedback of traditional classroom-based instruction [5].

In addition to the advantages and disadvantages discussed above, there are other factors that should be considered when deciding on an approach for teaching grammar. These factors include the age of learners, the level of English proficiency, the cultural background of learners, and the available resources and technology.

In conclusion, the best approach for teaching grammar will depend on a variety of factors and will vary from one educational institution to another. Teachers and educational institutions need to carefully consider the needs of learners and the goals of the educational institution when deciding

on an approach for teaching grammar. Ultimately, a blended approach that combines the best of both worlds may provide the optimal learning experience for learners.

References

1. Khan, B. H. (2005). *Managing e-learning: Design, delivery, implementation, and evaluation*. Information Science Publishing.
2. Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2009). *Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies*. US Department of Education.
3. Rahimi, E., & Yadollahi, S. (2011). A study of the relationship between EFL learners' self-regulation and their success in vocabulary and grammar learning. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(2), 363-374.
4. Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*, 31(02), 57-71.
5. Willis, J., & Willis, D. (2007). *Doing task-based teaching*. Oxford University Press.

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Юлія Хома

студентка 2 курсу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Засоби навчання – різноманітні матеріали і знаряддя навчального процесу, завдяки яким більш успішно і за короткий час досягаються визначені цілі навчання. Сучасне інформаційне суспільство формує нову систему цінностей, в якій володіння знаннями, навичками і вміннями є необхідним. Для досягнення успіху у викладанні іноземних мов вчителю необхідно здійснювати індивідуальний підхід, який передбачає вивчення індивідуальних особливостей кожного учня. В залежності від особливостей характеру, здібності до запам'ятовування і засвоєння матеріалу, наявності або відсутності вироблених в шкільні роки навичок до навчання, викладач в кожному окремому випадку вибирає найбільш ефективні методи навчання.

Дослідженню цього питання приділяли увагу відомі дидакти і методисти – Ю. Бабанський, Н. Бібік, М. Бурда, С. Гончаренко, О. Денисов, В. Казанський, В. Онищук, О. Савченко, М. Фіцула, С. Шаповаленко та ін. Не залишилися поза увагою наукові здобутки вітчизняних і зарубіжних учених у галузі дослідження засобів навчання іноземних мов (О. Бігич, Н. Бориско, В. Куліш, Л. Калініна, С. Ніколаєва, О. Пасічник, В. Плахотник, Є. Полат, Т. Полонська, В. Редько, Г. Рогова та ін.). У своїх працях дослідники наголошували, що використання лише підручника не може забезпечити досягнення цілей, визначених державою щодо рівня володіння іноземною мовою випускників сучасної шкіл. А тому рекомендували розширити спектр засобів навчання за рахунок додаткових компонентів: робочих зошитів, книг для домашнього читання, аудіо- і відеододатків, книг для вчителя тощо. Зокрема, вказували на доцільність упровадження в практику навчання електронних носіїв інформації, оскільки це надало би змогу індивідуалізувати й диференціювати навчальну діяльність учнів, враховувати їхні здібності й рівні навченості [3].

Метою даного дослідження є проаналізувати засоби навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти, котрі в майбутньому можуть удосконалюватися кожною людиною відповідно до її соціальних і професійних комунікативних потреб.

Для успішного здійснення навчально-виховного процесу з іноземних мов на сучасному етапі та для більш ефективної реалізації цілей навчання, які стоять перед учителем, передбачено використання різноманітних засобів навчання.

Під засобами навчання розуміємо комплекс навчальних матеріалів і знарядь, які допомагають учителю організувати ефективне навчання іноземною мовою, а учням –

ефективно оволодіти нею. Визначення засобів навчання – це відповідь на запитання «За допомогою чого навчати?» [1].

Засоби навчання повинні:

- а) виступати в матеріальній формі і виконувати свою основну функцію у навчальному процесі з іноземних мов;
- б) бути орієнтованими на цілі навчання;
- в) бути інструментами реалізації методів і прийомів;
- г) відповідати сучасним досягненням методики навчання іноземних мов і забезпечувати реалізацію новітніх технологій.

Згідно з критеріями навчання іноземних мов розподіляються на:

- основні та допоміжні;
- для вчителя і для учня;
- технічні та нетехнічні.

Поділяємо думку А. Соломахи, яка до основних засобів навчання відносить не просто підручник, а навчально-методичний комплекс, оскільки вчена вважає, що якщо мова йде про формування комунікативної компетентності на рівні порогового володіння іноземною мовою, а не просто про вміння читати, щось говорити і трохи писати іноземною мовою, то одного підручника буде явно недостатньо [4].

Зазначимо, що колектив авторів, під керівництвом О. Котенко, виділив наступні основні засоби навчання з іноземної мови: підручник, робочий зошит учня на друкованій основі, книга для вчителя, книга для читання, аудіовізуальний додаток у вигляді набору аудіо-та відеозаписів, комп'ютерні програми, відеофільми, комплект слайдів, діафільми, спеціальний набір аудіокасет, CD-диски, контрольні матеріали, тестові завдання, таблиці, сюжетні малюнки та роздатковий матеріал [4]. До нематеріальних віднесено слово вчителя, а до матеріальних: технічні засоби навчання (телевізор, комп'ютер, кіно- і діапроектори, мультимедійна дошка, відео- та аудіозаписи, кінофільми тощо); електронні підручники; комп'ютерні програми; літературні джерела (навчальна, методична та довідкова література); Інтернет-ресурси (навчальні та пошукові програми) та наочний матеріал (ілюстрації, малюнки, репродукції картин, схеми, таблиці, картки для індивідуальної роботи, плакати, роздатковий матеріал тощо).

Зауважимо, що дослідивши різноманітні класифікації засобів навчання з іноземної мови, з'ясували, що вони є майже тотожними, взаємодоповнюють та взаємозамінюють один одного.

Отже, засоби навчання з іноземної мови виступають цінним елементом педагогічного процесу, не суперечать, тісно взаємодоповнюють один одного та застосовуються спільно з іншими компонентами процесу навчання.

Література

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О.Б.Бігич, Н.Ф.Бориско, Г.Е.Борецька та ін./ за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В.Котенко, А.В.Соломаха [та ін.]. К.: Київ ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. 356 с.
3. Пасічник О.С. Тенденції конструювання змісту підручників з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів України (80-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.): дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / О.С.Пасічник. Житомирський держ. ун-т. Житомир, 2011. 256 с.
4. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Котенко, А. В. Соломаха [та ін.]. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 356 с.

КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наталія Хомик

викладач кафедри соціально-гуманітарних наук Львівської національної академії мистецтв

Актуальність проблеми формування комунікативних умінь студентів у закладах вищої освіти зумовлено змінами в системі освіти та її орієнтиром на формування комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів. Адже сьогодні основним результатом діяльності ЗВО має стати не лише система знань, умінь і навичок, а здатність людини діяти в конкретній життєвій ситуації.

Комунікативний підхід як специфічна комплексна дидактико-методична система був сформований на основі методичних досліджень, які провели британські лінгвісти Х. Стерн, М. Халлідей та американські соціолінгвісти Д. Хаймс, С. Савінгтон, М. Лабов [1]. Він став одним із найпоширеніших та найефективніших методологічних підходів у сфері мовної освіти. Характерною рисою цього методу є акцент на тих освітніх завданнях та активностях, які орієнтуються на потреби й інтереси студентів, сприяючи їхній мотивації та залученню до процесу навчання. А використання таких інтерактивних завдань, як описи, рольові ігри, діалоги, дискусії, імітація реальних життєвих ситуацій, дає змогу стимулювати активність та активізувати практичне застосування англійської мови.

Ключовою метою комунікативного підходу є розвиток мовної компетенції студента в усіх її аспектах: говорінні, читанні, аудіюванні та письмі. Здійснюючи викладання англійської мови через комунікативний підхід, викладачі забезпечують більш повний та цілісний розвиток мовної компетенції студентів, допомагаючи їм досягти високого рівня володіння мовою.

Тому, прагнучи зробити заняття більш комунікативними, слід брати до уваги декілька речей:

- Чи цікава й актуальна тема для обговорення?
- Чи мають студенти достатньо базових знань про тему, щоб говорити про неї?
- Чи володіють студенти мовою, необхідною для виконання розмовного завдання?
- Чи дозволяє завдання розгорнути розмову?

Чим більше студенти говорять, тим впевненішими вони стають у спілкуванні. А одним із ключових способів дати студентам більше часу для говоріння є скорочення часу розмови викладача (teacher talking time). Адже якщо викладач бере на себе домінуючу роль у розмові на занятті щодо ініціювання теми, розподілу ролей та оцінювання коментарів, студент залишається респондентом, тобто тим, хто лише реагує на інформацію та рідко коли рефлексує. Отож, можливості розвитку усних навичок можуть бути обмежені.

Комунікативний метод відрізняється від традиційної практики засвоєння граматики та лексики. Практика традиційної граматики – це дуже корисний спосіб відпрацювання структури мови, проте сама по собі така практика не дуже добре готує студентів до реального спілкування англійською. Вивчення граматичних конструкцій за допомогою вправ, а потім їхнє застосування через говоріння дає змогу суттєво збільшити відсоток ефективного засвоєння матеріалу.

Комунікативний підхід також включає в себе читання, яке має на меті допомогти студентам розвинути навички, необхідні для більш ефективного говоріння. Доцільно планувати процес читання, розділяючи його на етапи «попереднє читання», «під час читання» та «після читання». Ці етапи роблять читання на занятті більш комунікативним, а також більш цікавим, ніж монотонне читання тексту. Варто зазначити, що недоцільно перекладати увесь текст, адже на це іде багато часу, що не сприяє концентрації уваги тих студентів, які безпосередньо не залучені у процес читання-перекладання. Проте обговорення окремих речень, а також пояснення англійською мовою нових слів та виразів робить цей вид діяльності комунікативнішим.

У повсякденному житті ми часто говоримо про прочитане. Тому обговорення текстів

на своєму занятті є нормальною практикою комунікативної методики. При використанні комунікативного підходу до читання студенти стають більш залученими, вони покращують навички мовлення та аудіювання, а їхні навички спілкування та впевненість природним чином покращуються.

Аудіювання є також важливим елементом комунікативної практики. Упродовж цього виду діяльності студенти вчаться сприймати мову на слух, навіть якщо вони не все зрозуміли із почутого, формувати своє судження стосовно почутого й обговорювати свої думки з іншими. Таким чином аудіювання може залучати студентів до більш автентичного спілкування, яке може виникнути у реальних ситуаціях повсякденного життя, що дає можливість студентам впевненіше володіти англійською мовою в реальних комунікативних ситуаціях, таких як подорожі, спілкування з носіями мови, професійна діяльність та інші сфери життя.

Комунікативний підхід не обходить увагою й письмо, адже щоб навчитися гарно і правильно розмовляти англійською, необхідно навчитися писати і граматично правильно складати речення. Наприклад, студент може вільно говорити (висловлювати чітке повідомлення) англійською, але разом із тим робити багато помилок. Тому комунікативний метод має включати контрольовану практику та вправи для вивчення і застосування граматичних правил, а також дії, які допомагатимуть студентам «помічати» власні помилки. Тому практика письма у таких випадках буде незамінною.

Як висновок, на успішному комунікативному занятті викладач має збалансовувати говоріння, читання, аудіювання та письмо.

Необхідно також відзначити, що комунікативний підхід сприяє розвитку міжкультурної компетенції студентів, оскільки, вивчаючи англійську мову, вони знайомляться з культурою і традиціями англійських країн, що сприяє розширенню їхнього світогляду та розумінню різноманітності культурного спадку. Це здійснюється за допомогою аутентичних матеріалів (оригінальних текстів, аудіозаписів, відеофільмів тощо), які є нормативними з погляду мовного оформлення та містять лінгвокраїнознавчу інформацію.

Отже, комунікативний підхід до викладання англійської мови є сучасним і досить ефективним методом, спрямованим на розвиток комунікативних навичок студентів та на їхню підготовку до успішного спілкування в англійськом середовищі. Застосування цього підходу сприяє більш повному та цілісному засвоєнню мовних знань, розширенню міжкультурної компетенції та стимулює у студентів мотивацію до вивчення англійської мови.

Література

1. Глотова В. Комунікативний метод викладання англійської мови: перспективи розвитку. *Studia methodologica*, ISSN 2304–1222, Ternopil (Ukraine) – Kielce (Poland). No. 42. 2016. P. 93-97.
2. Комунікативна спрямованість вивчення мовних дисциплін у вищих навчальних закладах: матеріали Міжвузівського науково-практичного семінару. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків, 2015. 160 с.
3. Якуб'як М.В. Концепція курсу іноземної мови у мистецькому навчальному закладі. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2003. Вип. 6. С. 53–59.
4. Hymes D. On Communicative Competence. In J.B. Pride and J. Holmes (eds.) *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin. 1972. P. 269-293.

ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Зоряна Христин

магістр факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки

Вступ. Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В епоху постійного технологічного розвитку та зростаючої доступності цифрових інструментів сучасна мовна освіта все частіше використовує дистанційні методи та методики навчання. Зважаючи на те, що обсяг знань та навичок для засвоєння студентами досить великий, а аудиторний час занять обмежений, у вік інформаційних технологій стає актуальним застосування дистанційної форми навчання.

Формулювання мети та завдання. Метою дослідження є розгляд ролі дистанційного навчання у системі освіти України, а також аналіз основних переваг і проблем, пов'язаних із створенням та впровадженням дистанційних курсів у навчальний процес.

Основний текст: результати дослідження. Дистанційне навчання – це «...індивідуалізований процес передачі та засвоєння знань, умінь та навичок, який відбувається в умовах опосередкованої комунікації з використанням телекомунікацій та методології самостійної роботи учнів із структурованим навчальним матеріалом, представленим в електронному вигляді» [3].

Перевагами дистанційної форми навчання є: гнучкість щодо часу та місця організації освітньої діяльності, моментальна перевірка виконаних завдань та отримання статистики вчителем. До складнощів реалізації дистанційної освіти належать трудомісткість складання завдань для вчителя та підтримка мотивації учнів.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, створення відкритих електронних освітніх ресурсів та зростаюча потреба суспільства в персоналізованому та адаптивному навчанні сприяють необхідності впровадження інноваційних технологій в освіту. Запровадження дистанційної освіти в школах та досвід інших країн [4] також є причиною підготовки студентів до вищої освіти за технологією дистанційної освіти.

О. Мусієнко та О. Зелінська вважають, що ідеальна модель дистанційного навчання включає в себе інтегроване навчальне середовище з варіантним визначенням ролі різних компонентів – технологічних, педагогічних та організаційно-методичних [2].

Технологічні аспекти дистанційної освіти включають в себе використання кейс-технологій з використанням різних типів медіа, таких як одиночне медіа та мультимедіа, а також засоби масової комунікації, такі як радіо і телебачення. Крім того, вони охоплюють мережеві технології для передачі лінійної мультимедіа, такі як аудіо- та відеозаписи через Інтернет, а також нелінійну мультимедіа, яка включає гіпермедіа, такі як вебінари та комп'ютерні телекомунікації.

Впровадження нових організаційних (технологічних) форм навчання істотно перетворює спосіб, яким здійснюється отримання та освоєння знань, а також взаємодію між викладачем і студентами. У таких моделях навчання джерелом інформації стають освітні бази даних, викладач виступає координатором навчального процесу, а студенти виконують роль інтерпретаторів знань. Педагогічні технології також зазнають змін, оскільки викладач перетворюється в тьютора та модератора, який не лише організовує навчальний процес і вдосконалює його структуру, але й надає індивідуальні консультації студентам щодо пошуку нових знань і набуття необхідних компетентностей.

В. Рах, Бруно Д. Зумбо обґрунтували й надали рекомендації щодо критеріїв аналізу моделей використання дистанційного навчання й електронного навчання та визначили тенденції розвитку дистанційного навчання, зазначили основні критерії оцінки якості дистанційного навчання (зміст, управління навчанням, організація взаємодії тих, хто навчається) [5].

Дистанційне навчання – це використання Інтернет-технологій для забезпечення взаємодії між викладачем і студентами на відстані, де всі ключові складові навчального

процесу, такі як мета, зміст, методи, організаційні форми та засоби навчання, стають доступними і використовуються ефективно. Системно структурована модель дистанційного навчання – це комплекс особистих взаємодій: студент – студент, студент – викладач, студент – контент та студент – інтерфейс, які підтримують і доповнюють одна одну, й мають на меті всебічне підвищення якості навчальної діяльності кожного студента зокрема і дистанційного процесу – в цілому [1].

Дистанційне навчання – це не просто електронний аналог традиційного навчання. Воно перетворює способи навчання та матеріали з паперових в ресурси телекомунікаційного навчання. Головною метою дистанційного навчання є вирішення конкретних завдань, пов'язаних із розвитком творчого компонента освіти. Ці завдання включають в себе:

1. Залучення учня до активної участі у визначенні своїх освітніх цілей, вибору пріоритетних напрямків, форм і темпів навчання.

2. Розширення доступу до освітніх ресурсів та культурно-історичних досягнень людства, що дозволяє отримати доступ до світових культурних і наукових скарбів з будь-якої точки світу, де є інтернет-з'єднання.

3. Забезпечення можливості взаємодії учнів з вчителями, однокласниками та висококваліфікованими фахівцями, незалежно від їх географічного розташування.

4. Підвищення ефективності навчання завдяки застосуванню інтерактивних методів навчання та мультимедійних навчальних програм.

5. Створення комфортних умов для творчого самовираження учнів та можливості публічної демонстрації їх творчих досягнень, що забезпечує широкі можливості експертної оцінки.

Висновки й подальші перспективи дослідження. Використання засобів дистанційного навчання має численні переваги, що сприяють засвоєнню навчального матеріалу учнями незалежно від відстані. Школярі можуть вибирати послідовність та тривалість виконання таких завдань самостійно, що створює можливість для індивідуального навчання, де учні можуть пристосовувати процес навчання до свого рівня знань, незалежно від освітнього закладу. Для подальшого дослідження важливим є аналіз можливостей використання комбінованого (змішаного) та дистанційного навчання в школах. Це передбачає детальне вивчення інструментів та методів, які вже успішно впроваджуються на практиці, а також розробку стратегії для створення загальнонаціонального інформаційно-освітнього середовища. У цьому середовищі можна інтегрувати інформаційно-освітні ресурси загальноосвітніх навчальних закладів, які вже мають досвід та доступ до електронних освітніх ресурсів.

Література

1. Богачков Ю.М., Биков В.Ю., Красношапка В.О., Кухаренко В.М. та Пасіхов Ю.Я. “Концепція проекту Дистанційне навчання школярів”. Інформаційні технології і засоби навчання. 5(13) Київ, 2009. URL: <https://docs.google.com/viewer?url=http://web.kpi.kharkov.ua/krio/wpcontent/uploads/sites/41/2013/04/Bogachkov.pdf>.
2. Мусієнко О., Зелінська О. “Дистанційне навчання у вищій школі: моделі і технології”, 2013. URL: http://www.confcontact.com/20110929/tn_musien.php.
3. Ногай В.П. Інтеграція очної та дистанційної форм навчання у середній загальноосвітній установі. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp9/nogaj.pdf
4. Moore M., Kearsley G. Distance education: A systems view of online learning. USA: Cengage Learning, 2011. 384 p.
5. Ruhe V., Zumbo B. Evaluation in distance education and e-learning: The unfolding model. New York, USA: Guilford Press, 2008.

СИНХРОННЕ ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ З УМІ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА НАВЧАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Олена Цупікова

доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Вступ. Сучасна педагогічна практика викладання іноземних мов, зокрема української як іноземної, – це симбіоз традиційних, перевірених досвідом «шляхів» навчання студентів, та нових технологій, побудованих на широкому застосуванні ІКТ та інновацій в освітньому процесі. На жаль, пандемія COVID-19, а потім повномасштабне російське вторгнення в Україну змінили умови функціонування освітньої системи. Провідне місце сьогодні посідає дистанційна форма навчання. Найбільш виправданим і безпечним форматом для вивчення української мови як іноземної сьогодні вважається синхронне онлайн-заняття.

Мета дослідження – дослідити особливості синхронного онлайн-заняття з УМІ.

Основна частина. Під час синхронного онлайн-заняття навчання відбувається в режимі реального часу, "у прямому ефірі". Фактично синхронне онлайн-заняття імітує традиційне очне заняття, у якому викладачі та студенти бачать і чують один одного, діляться знаннями, ставлять запитання й одразу ж отримують на них відповіді, працюють у групах, виконують завдання тощо. Тільки група, у якій вони займаються, – віртуальна: замість аудиторної дошки – інтерактивна, замість піднятих рук – іконки активності, а для письмової комунікації існує чат.

На відміну від традиційного заняття, мовне заняття у синхронному онлайн-середовищі являє собою особливу форму організації педагогічного процесу. Воно вимагає від викладача глибокого розуміння особливостей комунікації та володіння цілим комплексом спеціальних навичок. В умовах онлайн-навчання компетенції викладача розширюються, до нього висувуються вимоги володіння не тільки педагогічними технологіями, а й методиками дистанційного навчання, знання психологічних особливостей спілкування у віртуальному середовищі, володіння мережовим інструментарієм і засобами спілкування в Інтернеті.

Особливості синхронного онлайн-заняття як специфічної форми навчальної комунікації зумовлені специфікою цифрового середовища та сформованими в ньому комунікативними звичками учасників спілкування. Недостатня увага до цих особливостей призводить до того, що навіть досвідченому викладачеві не вдається провести ефективно, цікаве і по-справжньому комунікативне онлайн-заняття, під час якого всі учасники почувалися б комфортно та залучено.

Синхронне онлайн-заняття має як переваги, так і певні складнощі. Серед позитивних аспектів використання синхронного онлайн-навчання виділяємо:

- віддалений глобальний доступ – можливість навчатися з будь-якої країни світу без обмежень географії з будь-якого пристрою завдяки Інтернету і технологіям відеоконференцій;

- гнучкість у часі або так званий курс "у кишені", завдяки якому студент, який пропустив заняття, має можливість у зручний час переглянути пропущене заняття у записі, завантажити навчальні матеріали та здати роботу на перевірку;

- різноманітність ресурсів – онлайн-навчання дозволяє використовувати новітні досягнення інформаційних і телекомунікаційних технологій, широкий спектр онлайн-ресурсів (відео, аудіо, різні онлайн навчальні матеріали, веб-додатки тощо), які дають змогу утримувати увагу студента, розвивають наочно-образне мислення, знижують ступінь когнітивного навантаження, слугують способом семантизації незнайомої лексики, створюють додаткову візуальну опору для студента-інофона;

- доступність навчальних матеріалів – всі необхідні матеріали студенти отримують безкоштовно, зникає проблема нестачі/затримки підручників або посібників, немає необхідності носити із собою велику кількість літератури;

- інтерактивна природа комунікації – сучасні платформи для онлайн-навчання дозволяють викладачам і студентам активно взаємодіяти, використовуючи різні інструменти

такі як чати, форуми, відеоконференції, спільний екран, інтерактивна дошка тощо;

- застосування більш ефективної моделі навчання, яка поєднує аспекти традиційних та інноваційних форм, а саме: можливість більш урізноманітнити форми і методи організації навчання і активізації пізнавальної діяльності (інтерактивні ігри, віртуальні екскурсії тощо).

Потенційними складнощами, які виникають під час синхронного онлайн-заняття, є:

- технічні обмеження учасників – нестабільний Інтернет-зв'язок, швидкість Інтернет-з'єднання, сумісність пристроїв і програм, проблеми з мікрофоном, наявність відеокамери тощо;

- часовий пояс – знаходження учасників спілкування в різних часових поясах значно ускладнюють участь у синхронних заняттях;

- проблеми активної участі студентів – складність залучення всіх студентів до активного обговорення певної проблеми;

- зниження концентрації уваги та мотивації – утримувати увагу студента в цифровому середовищі – непросте завдання. Викладачам буває складно відстежити відволікаючі чинники і швидко відреагувати на них;

- ослаблення невербальної підтримки під час спілкування зі студентами: викладач не отримує тілесних сигналів у вигляді кивків голови або зорового контакту про те, що його чують і розуміють. Труднощі частково знімаються, якщо в усіх учасників заняття є можливість транслювати своє відео, але на практиці часто буває, що під час групового заняття не всі студенти вмикають свої камери. У таких випадках передбачено систему альтернативних невербальних сигналів: іконки активності учасників, індикатори зворотного зв'язку;

- зниження соціальної взаємодії;

- складність здійснення якісного контролю – з одного боку, існує безліч платформ, на базі яких можна виконувати різні тестові завдання (що спрощує перевірку знань студентів), з іншого боку, значно ускладнилася перевірка письмових робіт студентів, особливо на початковому етапі вивчення мови: в аудиторному форматі викладач може виправити помилку, показати правильне написання певної букви або правильне з'єднання букв тощо, в онлайн-форматі, коли викладач отримує фото виконаних письмових робіт студентів, виправляти і показувати помилки складніше;

- відсутність презентації та інших навчальних медіаматеріалів, використання великого обсягу тексту в презентації та слабка опора на візуальну складову.

Висновки й подальші перспективи дослідження. І тим не менш, онлайн-навчання – це нова реальність, гідна альтернатива традиційним заняттям в аудиторії, яка надає можливість безперервного освітнього процесу. В умовах сьогодення онлайн-формат має великі перспективи, цифрове середовище змінюватиме і вдосконалюватиме як систему навчання, так і діяльність викладача, здатного адаптувати методичні підходи і навчальні матеріали під можливості, цілі та компетенції студентів, тому завдання сучасних викладачів – сприяти цьому розвитку і впровадженню.

Література

1. Західна О.Р. Дистанційне навчання. Переваги та недоліки для студентів та викладачів. *Дистанційне навчання у ЗВО: моделі, технології, перспективи*: матеріали круглого столу за участю радників академічних груп та викладачів факультету управління фінансами та бізнесу. 28 квітня 2021 р. Львів: ФУФБ, 2021. С. 40-44.
2. Щепанська Х. Інформаційні технології на заняттях української мови як іноземної в умовах дистанційного навчання. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2023. Випуск 17. С. 50-57.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕНСИВНИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ З ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Юлія Чорна

ст. викладач Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Історія викладання іноземних мов налічує кілька десятків методів навчання, які виникали у відповідь на запити суспільства й відображали певний рівень його науково-технічного розвитку. Виникнення короткострокових інтенсивних мовних курсів має багато передумов, але загалом цей підхід до навчання зародився як реакція на реальні потреби людей у швидкому та ефективному засвоєнні іноземних мов. У ХХ-ХХІ ст. з появою інтернет-технологій та онлайн навчання інтенсивні мовні курси стали більш доступними, оскільки велика кількість освітніх онлайн-платформ пропонує найрізноманітніші мовні курси для тих, хто швидко хоче вивчити іноземну мову.

Задля ефективної організації інтенсивних онлайн-курсів з вивчення іноземної мови необхідно забезпечити дотримання переліку певних характеристик, складових елементів, обов'язкових для цієї форми навчання. Інтенсивні мовні онлайн- курси передбачають:

1. Швидкість отримання результатів. Однією з головних причин популярності інтенсивних мовних курсів є швидкість, з якою студенти можуть отримати бажані результати. Такі курси зазвичай розроблені з фокусуванням на швидке опанування певного набору мовних навичок, що дозволяє студентам швидко засвоювати іноземну мову для конкретних потреб (туристичні поїздки, робота або навчання за кордоном тощо).

2. Інтенсивність навчання. Короткострокові мовні курси зазвичай пропонують інтенсивну насичену програму, яка дозволяє студентам зануритися в мовне середовище і поглиблено вивчати мову протягом короткого періоду. Такий підхід може бути особливо корисним для людей, які мають обмежений час на навчання, але хочуть досягти значних результатів.

3. Фокусування на практичному використанні. Багато інтенсивних мовних курсів акцентується на навичках саме практичного використання мови. Замість того, щоб глибоко вивчати граматику та лінгвістичні аспекти, ці курси надають практичні інструменти та вправи, які допомагають студентам відразу почати використовувати іноземну мову у реальних комунікативних ситуаціях. Це особливо важливо для тих слухачів мовних курсів, метою яких є вміння спілкуватися або співпрацювати з іншомовними співрозмовниками в тій чи іншій сфері.

4. Гнучкість та доступність. Інтенсивні мовні курси пропонуються в різних форматах, таких як онлайн-курси, інтенсивні тижневі або місячні програми, а також курси занять в групах або індивідуальні заняття. Це дозволяє студентам вибрати формат, який найкраще відповідає їхнім потребам, індивідуальному розкладу та технічним можливостям.

5. Ефективність для специфічних потреб. Інтенсивні мовні курси спрямовані на задоволення конкретних потреб або цілей студентів. Існують інтенсивні мовні курси для бізнесу, медицини, туризму тощо, які надають необхідні мовні навички для виконання професійних завдань або спілкування в конкретних сферах.

6. Стимул та мотивація. Інтенсивні мовні курси мають формувати стимул та мотивацію для швидкого навчання. Чітко встановлений термін проходження курсу та інтенсивний режим навчання мотивують студентів бути більш концентрованими та працьовитими, забезпечуючи швидший прогрес.

7. Інтерактивність навчання. Переважна більшість інтенсивних мовних курсів використовує інтерактивні методи навчання, головною метою яких є стимулювання активної участі студентів у навчальному процесі. Перевага надається груповим вправам, ігровим формам навчання, спілкуванню з носіями мови, активному використанню автентичних матеріалів (відео, аудіо, текстові матеріали з соціальних мереж, засобів масової інформації тощо) та іншим формам практичної комунікативної діяльності. Це допомагає студентам розвивати комунікативні навички та успішно інтегруватися в іншомовне середовище.

8. Превалювання мультимедійних засобів навчання над традиційними. Перевага надається навчальним матеріалам, які використовують різноманітні типи мультимедійних технологій для передачі інформації (електронні підручники та посібники, відеолекції, демонстраційні відеоролики, ілюстрації, схеми, діаграми, графіка з використанням анімації, аудіозаписи рухомі зображення або відеоролики, які можуть ілюструвати складні теми тощо). Використання мультимедійних засобів дозволяє створювати більш змістовно насичені навчальні матеріали, які сприяють кращому розумінню та запам'ятовуванню інформації, поліпшують усвідомлення матеріалу студентами, роблять навчання цікавішим та залучають різні чуттєві канали для ефективнішого навчання.

Таким чином, у процесі створення та організаційного супроводу інтенсивних онлайн-курсів з вивчення української як іноземної перед викладачем (куратором курсу) постає багаторівнева комплексна задача, яка включає визначення цільової аудиторії, розробку навчальної програми, власне змістове наповнення (розробка текстового матеріалу, відео- та аудіоматеріалів, вправ та завдань з інтерактивними елементами), розробка засобів моніторингу успішності, ефективних методів тьюторської підтримки, створення мотивуючого середовища, забезпечення доступності, адаптивності та постійне вдосконалення і оновлення курсу. Ці завдання вимагають чітко та доцільно спроектованої методики викладання мови, ефективної педагогічної експертизи навчального процесу та розуміння потреб студентів. Також важлива тісна співпраця з лінгвістами, педагогами та фахівцями з мультимедіа для створення ефективних та педагогічно обґрунтованих мовних курсів.

Література

1. Деркач, А. С. Інтенсивні методи навчання іноземних мов / А. С. Деркач // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки : реалії та перспективи: зб. наук. праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 60, т. 1. С. 132-135.
2. Лимар, Л. Основні переваги та недоліки дистанційного навчання іноземних мов у немовному закладі вищої освіти. *Український Педагогічний журнал*, (1), 2022. С. 24-29.
3. Самохвалова, І. Ю. (2021). Неформальна освіта в умовах дистанційного навчання. Традиції та новації у сфері педагогіки та психології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 5-6 лютого 2021 р.). Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. С. 143-146.

РОЛЬ МЕТОДУ «ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ» У ВИВЧЕННІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ

Галина Шпинта

доцент кафедри мовної підготовки НМУ імені О.О. Богомольця

У період сучасного розвитку медичної науки і практики, володіння термінологічною латинською мовою є необхідним для успішного фахового розвитку молодих медиків. Однак, велика частка студентів зіткнулася з труднощами у засвоєнні фонетичних, граматичних і лексичних особливостей цієї мови.

Мета дослідження полягає у підкресленні необхідності використання методу "перевернутого класу" та розширенні фахової компетентності студентів-медиків у вивченні термінологічної латинської мови у вищих навчальних закладах. Даний метод для вивчення латинської мови студентами-медиками вважається **актуальним**, тому що співвідношення аудиторного та позааудиторного навантаження постійно коливається із загальною тенденцією до зменшення. Час, який відводиться на вивчення дисципліни «Медична термінологія з основами латинської мови» постійно зменшується, зокрема для спеціальності

«Стоматологія» в НМУ імені О.О. Богомольця в 2022-2023 н.р. зменшилося до 60 навчальних годин (54 практичних годин і 6 самостійної роботи) порівняно з попередніми роками на 30% (90 – відповідно 60 та 30). У 2023-2024 навчальному році кількість занять на спеціальності «Медицина», «Педіатрія» та інших медичних факультетах скоротилося на третину (з 30 на 20), а саме за рахунок переходу з 2-годинного на 3-годинний формат занять. Саме цей момент, скорочення навантаження в медичних університетах, основним чином, зумовлює необхідність пошуку шляхів вирішення нових педагогічних завдань.

Метод "перевернутого класу" є новітнім підходом ХХІ ст. у навчанні, який базується на активній участі студентів у процесі навчання та пошуку інформації. Замість традиційного методу передачі знань викладачем, студенти самостійно вивчають матеріал перед заняттями, а під час занять активно застосовують набуті знання, що позитивно впливає на хід практичного заняття.

У даному дослідженні запропоновано використати метод "перевернутого класу" для вивчення термінологічної латинської мови студентами-медиками. Студентам надається можливість самостійно опанувати основні принципи термінологічної латинської мови до занять, а під час занять використовувати ці знання у практичних завданнях, можливість вести дискусії та критично мислити при опрацюванні нового теоретичного та практичного матеріалу, що сприяє розширенню фахової компетентності студентів. Дуже важливу роль у засвоєнні і закріпленні матеріалу є добре продуманий робочий зошит для студентів, що вирішує проблеми диференціації й індивідуалізації процесу навчання, спрямованості на підвищення ефективності засвоєння матеріалу, формування практичних вмінь та навичок, удосконалення самостійної діяльності. Також оживлює навчальний процес і покращує запам'ятовування використання на заняттях різних електронних навчальних додатків, зокрема *learningapps*.

У навчанні студентів-медиків метод "перевернутого класу" є цінним інструментом, оскільки надає можливість активізувати студентів під час навчання, забезпечуючи їм практичний досвід та сприяючи глибшому розумінню матеріалу. Для підготовки до наступного заняття використовуються такі підходи застосування даного методу: 1. Вирішення практичних завдань: Студенти на заняттях виконують практичні завдання, що вимагають застосування набутих теоретичних знань. Викладач надає підтримку та вказівки, а також проводиться обговорення результатів. 2. Групова робота: Студентам пропонується поділитися на групи та виконувати колективні завдання, що допомагає розвивати комунікаційні навички та роботу у групах. 3. Електронні матеріали, підручники та додатки: Студентам рекомендується використання електронних підручників, додатків та інших онлайн-ресурсів для засвоєння нового матеріалу. Важливо пам'ятати, що метод "перевернутого класу" не є універсальним рішенням і потребує гнучкості та адаптації до конкретних потреб студентів та навчального плану. Крім того, ефективність методу може залежати від якості підготовленого матеріалу, який студенти переглядають дома.

Висновки. Використання методу "перевернутого класу" у вивченні термінологічної латинської мови сприяє розширенню фахової компетентності студентів-медиків. Застосування даного методу слід використовувати поряд з традиційними методами навчання у вищих медичних навчальних закладах при викладанні як теоретичних дисциплін, так і практичних. Метод «перевернутого класу» є корисною допоміжною формою навчання, що підвищує навчально-пізнавальну діяльність студентів, сприяє розвитку творчого мислення, вміння приймати конструктивні рішення.

Отже, ми повинні постійно рухатися шляхом розробки та залучення новітніх методів вивчення матеріалу, які здатні ефективно впливати на покращення результатів навчальної діяльності, завдяки активній взаємодії студента і викладача, що безумовно сприятиме професійному становленні майбутніх фахівців у різноманітних сферах медицини.

Література

1. Стрельцова Н. Організація самостійної роботи студентів фармацевтичного факультету при вивченні органічної хімії / Стрельцова Н. // Педагогіка і психологія професійної освіти:

науково-методичний журнал. Львів, Вип. № 3, 2013. С. 162-170.

2. Тарасенко Я. А. Сучасні методи навчання здобувачів вищої медичної освіти. / Тарасенко Я. А., Тихонов О. О., Шерстюк О. О. // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки. Полтава, 2022. С. 2950-296

3. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу/ Філоненко М. М. // Методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеню доктора філософії ВМ(Ф)НЗ України. Київ, 2016. 88 с.

4. Шпинта Г. М. Важливість методу case study для студентів-фармацевтів при вивченні латинської мови / Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Видавничий дім «Гельветика». Вип 53, том 2, 2022. С.357-362

5. Шпинта Г. Продуктивність вивчення латинської мови із залученням навчального сервісу LEARNINGAPPS в освітньому просторі студентів-медиків // «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). Т 7(25вип.). «Наукові перспективи», 2023. С. 315-326

БАЗОВІ ОСНОВИ МОБІЛЬНОГО ТА ІНТЕРНЕТ-ЕТИКЕТУ У СПІЛКУВАННІ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ» ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Вікторія Юфименко

*старший викладач закладу вищої освіти кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
Полтавський державний медичний університет,*

Валерія Курило

здобувач освіти 2 курсу стоматологічного факультету Полтавський державний медичний університет.

Мобільний етикет – відносно новий напрям в освітньому етикеті, дотримання якого стало вельми актуальним в умовах пандемії та воєнного стану в Україні шляхом переведення навчання в дистанційний формат. Спілкування «викладач-студент» було перенесено у віртуальний простір за допомогою написання імейлів, використання соціальних мереж, месенджерів, проведення онлайн занять [1, 2]. Діджитал-етикет – правила поведінки в онлайн, етичні норми цифрової комунікації, мета яких – зробити спілкування приємним, доступним і зрозумілим.

Учасникам навчального процесу слід звертати увагу на дотримання правил проведення дистанційного навчання, у тому числі під час позааудиторного спілкування, яке має на меті надання консультацій, вирішення організаційних моментів та змін, робота над індивідуальними науковими проектами, обмін навчальними матеріалами, пояснення домашнього завдання, підготовка доповідей, перевірка письмових робіт та ін.

Закони дистанції в Інтернеті й закони дистанції в живому спілкуванні – пов'язані й мають певну схожість: спілкування у месенджерах має зберігати ознаки ділового; повідомлення, листування, дзвінки мають відбуватися у робочі години; слід дотримуватися правил орфографії та пунктуації і не зловживати смайликами; необхідно коректно ідентифікувати себе на фото та логінах у чатах. Контакткування в період вільний від занять має відбуватися з повагою до особистого часу один одного, з розумінням, що провадиться робоче спілкування, незважаючи на перебування в домашній обстановці.

Учасники навчального процесу мають домовитися про час спілкування і зручний спосіб – месенджери, дзвінки, імейл-листи тощо. Необхідно розуміти, що соцмережа – умовно відкрита площа і на спілкування на приватних сторінках слід отримати дозвіл [3].

Найкоротша цифрова дистанція – дзвінок на особистий номер. Слід розуміти, що телефонувати бажано тільки в тому разі, якщо не отримано відповіді в інших каналах, а спілкування полегшать чіткі теми листів, текст одним повідомленням, відсутність тривалих

голосових повідомлень. Віддалена робота не повинна руйнувати межі між робочими годинами і відпочинком.

Досвід дистанційного навчання в Полтавському державному медичному університеті на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки показав важливість дотримання етикету комунікації [4, 5]. Для якісного проведення освітнього процесу, успішного викладання і сприймання інформації важливою є розробка закладами освіти етичного кодексу з урахуванням сучасних тенденцій інформатизації та цифрової культури.

Література

1. Студентоцентризм як новий метод підготовки лікаря стоматолога на сучасному етапі / Д. Д. Кіндій, К. Д. Тончева, В. Д. Кіндій, В. О. Курило // Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., Яремче; Івано-Франківськ, 22 вересня 2023 р. Яремче; Івано-Франківськ, 2023. С. 86.
2. Лещенко Т. О. Особливості мовленнєвого акту побажання в медичному дискурсі / Т. О. Лещенко, В. Г. Юфименко // Modern trends in foreign languages research and teaching: proceedings of the 2nd International scientific and practical online conference (Poltava, 18-19 May 2023). Poltava: Astraya, 2023. P. 113-117.
3. Курило В. О. Використання сучасних мобільних додатків у навчанні лікарів-інтернів при проходженні очної частини інтернатури / В. О. Курило, В. Г. Юфименко // Забезпечення якості освіти у вищій медичній школі : матеріали наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю, м. Одеса, 18-20 січня 2023 р. / за ред. д. мед. н., проф. В. Г. Марічерда. [Електронне видання]. Одеса : ОНМедУ, 2023. С. 334-337.
4. Юфименко В. Г. Соціальні мережі як ефективне середовище комунікації в мовній підготовці іноземних студентів / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.- наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 19 березня 2020 р.). Полтава, 2020. С. 272-275.
5. Юфименко В. Г. Дотримання діджитал-етикету в позааудиторному спілкуванні «викладач-студент» / В. Г. Юфименко // Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., м. Яремче - м. Івано-Франківськ, 22 вересня 2023 р. Яремче ; Івано-Франківськ, 2023. С. 218.

ЗМІСТ

<i>Інна Абрамова.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ НАУКОВОМУ СТИЛЮ МОВЛЕННЯ БОЛГАРСЬКИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	3
<i>Тетяна Алексєєнко.</i> СТОРІТЕЛІНГ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	4
<i>Inna Aronenko, Kateryna Shubkina.</i> FOREIGN STUDENTS' MOTIVATION TO STUDY LATIN MEDICAL TERMINOLOGY.....	5
<i>Вікторія Блідченко-Найко, Тетяна Лозова.</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	7
<i>Лариса Богиня.</i> ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ.....	8
<i>Людмила Богославська, Лілія Сенік.</i> ПРОБЛЕМИ АУДІЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННЮ.....	10
<i>Галина Булаткіна.</i> НАВЧАННЯ ВИДІВ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРАХ СПІЛКУВАННЯ.....	12
<i>Лариса Васецька.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СПІЛКУВАННЯ НЕРІДНОЮ МОВОЮ ІНОЗЕМЦІВ НА ДОВУЗІВСЬКОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ.....	13
<i>Галина Волкова.</i> НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	15
<i>Юрій Ганошенко.</i> КУЛЬТУРЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЛІНГВОПРОСТОРУ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ ЇХ ОПАНУВАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ ЗДОБУВАЧАМИ.....	16
<i>Катерина Гейченко.</i> ЧИСТОТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ – ЗАПОРУКА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІЇ.....	17
<i>Світлана Гнатенко.</i> СУЧАСНІ ВИМОГИ ТА ТЕХНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	19
<i>Олена Гордієнко.</i> НАВЧАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ СЛОВНИК, ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ.....	21
<i>Євгенія Дмитерко.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО ЗВО.....	24
<i>Ірина Зозуля.</i> ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	25
<i>Ірина Іваненко.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ.....	27

<i>Ленмара Ісмаїлова.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ – ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ	29
<i>Дар'я Карачова, Тетяна Агібалова.</i> ВПЛИВ НОВІТНІХ ГЕНДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА СУЧАСНЕ МОВОЗНАВСТВО ТА ГАЛУЗЬ ПЕРЕКЛАДУ.....	31
<i>Олена Коваль.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ.....	32
<i>Надія Коновальчук.</i> ЗОВНІШНЯ МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ.....	34
<i>Юлія Кравченко.</i> ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЇ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ.....	35
<i>Яніна Кулінська.</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА».....	37
<i>Алла Куліченко.</i> МЕТОДИКА СЛІЛ В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	39
<i>Ірина Кушнір.</i> ЗМІСТОВІ ДЕСКРИПТОРИ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	41
<i>Анна Левицька.</i> ЗАГАЛЬНА ОСВІТА ТА МОВИ: ПЕРЕХІД ВІД ІЗОЛЯЦІЇ ДО ІНТЕГРАЦІЇ.....	42
<i>Тетяна Леценко, Олена Шевченко.</i> ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	43
<i>Тетяна Леценко, Вікторія Юфименко.</i> СУЧАСНІ ЦИФРОВІ НАВЧАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	46
<i>Ніна Литвиненко.</i> НОВІТНІ МЕТОДИКИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	47
<i>Lada Lichman, Oksana Kononets, Liudmyla Saienko.</i> IMPLEMENTING COMPETENCY-BASED LANGUAGE EDUCATION UNDER UKRAINIAN EDUCATIONAL SPACE MODERNIZATION.....	49
<i>Natalia Lysenko, Olha Lytvynenko, Alla Berestova.</i> THE USE OF GAMING ELEMENTS IN THE TEACHING OF THE EDUCATIONAL COMPONENT «UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE»: PEDAGOGIC ASPECT.....	50
<i>Галина Манаєва.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	52
<i>Катерина Мартиненко.</i> ІНОВАТИВНІ ПРАКТИКИ У ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДИСКУРСУ.....	55
<i>Вікторія Мікаєлян, Ірина Мазайкіна.</i> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МОВ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	56
<i>Ольга Мірошніченко.</i> ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	57
<i>Наталія Місник.</i> УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ	

ВИВЧЕННЯ У ПРОФІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	59
<i>Дар'я Москвітінa. ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....</i>	61
<i>Надія Музика. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....</i>	63
<i>Дарина Назарчук. РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....</i>	65
<i>Оксана Ніколаєва, Вікторія Квіцинська. НОВІТНІ МЕТОДИКИ, ПРИЙОМИ, ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У СВІТІ.....</i>	67
<i>Alla Oleksiienko. THE USE OF AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE) FOR TEACHING ENGLISH IN HIGHER MEDICAL INSTITUTIONS.....</i>	68
<i>Наталія Опришко. ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ У ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</i>	70
<i>Нателла Павленко. ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....</i>	72
<i>Ігор Петренко, Світлана Домніч. ТЕСТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ТА ЇХ СТВОРЕННЯ У ПРОГРАМІ ARTICULATE STORYLINE...</i>	73
<i>Світлана Пойда, Наталія Козак. НОВІТНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ.....</i>	75
<i>Жанна Рагріна. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З МОВИ СУЧАСНИМИ ІНТЕРАКТИВНИМИ ДОДАТКАМИ.....</i>	77
<i>Михайло Рахно, Руслана Шрамко. ЗАСТОСУВАННЯ АІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ЗВО УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	78
<i>Альона Репетун. ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ.....</i>	80
<i>Лілія Сенік, Таміла Якутіна. ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....</i>	81
<i>Лілія Сенік, Таміла Якутіна. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННЮ.....</i>	83
<i>Тамара Сергієнко. ПАРАДИГМА ПОНЯТТЯ «НАВИЧКИ».....</i>	84
<i>Лариса Сіра. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА МІДІАОСВІТИ.....</i>	85
<i>Наталія Скибун. ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	86
<i>Софія Скляничук. ВАЖЛИВІСТЬ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....</i>	88
<i>Наталія Слюсар. ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ.....</i>	89
<i>Ольга Соловйова. МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....</i>	91
<i>Олена Соляненко. ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО</i>	

НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ЗВО.....	91
<i>Валерія Ткаченко. ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....</i>	93
<i>Світлана Трезуб. РОБОТА З ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ В МЕДИЧНИХ ВИШАХ</i>	95
<i>Анастасія Трофименко. ІНТЕНСИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....</i>	98
<i>Alla Feshchuk, Halatsyn Kateryna, Yarmolenko Oksana. FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT TECHNICAL UNIVERSITY.....</i>	99
<i>Тетяна Філат, Мирослава Сидора, Олена Запорожець. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС.....</i>	101
<i>Olena Halarchuk-Tarnavska, Inna Mishchuk. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF E-LEARNING FOR TEACHING GRAMMAR.....</i>	103
<i>Юлія Хома. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....</i>	105
<i>Наталія Хомик. КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....</i>	107
<i>Зоряна Христин. ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....</i>	109
<i>Олена Цупікова. СИНХРОННЕ ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ З УМІ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА НАВЧАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....</i>	111
<i>Юлія Чорна. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕНСИВНИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ З ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....</i>	113
<i>Галина Шпинта. РОЛЬ МЕТОДУ «ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ» У ВИВЧЕННІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ.....</i>	114
<i>Вікторія Юфименко, Валерія Курило. БАЗОВІ ОСНОВИ МОБІЛЬНОГО ТА ІНТЕРНЕТ-ЕТИКЕТУ У СПІЛКУВАННІ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ» ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....</i>	116

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО**

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
(9-10 листопада 2023 року)**

Відповідальні за випуск:

Гейченко Катерина Іванівна – канд. пед. наук, доцент кафедри мовної підготовки ЗДМФУ;
Цупікова Олена Анатоліївна – канд. пед. наук, доцент кафедри мовної підготовки ЗДМФУ;
Кравченко Юлія Володимирівна – канд. філол. наук, ст.викл. кафедри мовної підготовки ЗДМФУ.

Реєстрація: Державна наукова установа «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Посвідчення № 337 від 04 липня 2023 року)